

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

HOOFDSTUK I

Een brief komt

Jan Dalm was druk bezig in de keuken om het ontbijt klaar te maken, en terwijl hij bij de tafel stond en op 't punt was brood te gaan snijden, zwierf zijn blik naar de zonnige tuin, waar het eerste lentegroen zich begon te vertonen.

Maar eer hij tijd had, om iets in de tuin goed op te nemen, werd zijn aandacht getrokken door het zien van den postbode, Daan Meder, die bij het hek stond en dat niet goed open kon krijgen. Jan legde brood en mes neer en haastte zich om 't hekje voor Daan open te maken.

„Lekker weertje, hè Jan! Ben je niet naar je werk vanmorgen!” vroeg Daan verbaasd.

Jan schudde langzaam z'n hoofd. „Neen, m'n vrouw is niet goed, ze heeft de hele nacht liggen tobben met maagpijn. Nu voelt ze zich wel wat beter, maar ik bleef thuis om voor haar ontbijt te zorgen en de boel een beetje aan kant te maken.”

„Nou, ik hoop voor d'r, dat ze gauw weer opknapt, 't is zonde om in bed te moeten liggen op zo'n prachtige morgen. Maar kijk 's Jan, ik heb twee brieven voor je.”

„Allebei voor mij!” zei Jan verbaasd. „Ik geloof niet, dat ik nog ooit van m'n leven er twee tegelijk heb gehad.”

Daan lachte. „'k Geloof 't graag, als iedereen zo weinig brieven kreeg als jij, zouden wij postbode's ons baantje wel aan kant kunnen doen. Nou, ik moet verder, ajuusjes.”

„Een is 'n prijscourant van zaad,” mompelde Jan bij zichzelf, terwijl hij in huis terug keerde. „Maar wie zou de andere gestuurd hebben? Hij — hij kan toch niet van — van haar zijn,” bedacht hij zich plotseling.

Jan ging in de grote stoel bij 't raam zitten en draaide de enveloppe om en om, maar het gevlekte poststempel zeide hem niets. Het duurde enige ogenblikken eer hij de moed kon vinden, de brief te openen, want in zijn hart was hij er zeker van, van wie hij kwam, en toen hij eindelijk de enveloppe openscheurde beefde z'n hand zo, en was hij zo van streek, dat hij de brief bijna niet lezen of de betekenis er van in zich opnemen kon. De brief luidde als volgt:

„Lieve vader en moeder, ik hoop, dat u niet zult weigeren een brief van mij te openen en dat u zult trachten mij te vergeven voor alles wat er gebeurd is en voor wat ik op 't punt sta te gaan doen. Ik hoop, dat u de brief hebt gekregen, waarin ik u schreef, dat ik met Henk Bolk getrouwd was. Een tijdlang ben ik gelukkig geweest, maar nu heeft Henk al bijna een jaar geen werk gehad, we hebben alles wat we bezaten moeten verkopen, en hebben meer dan eens honger geleden. Eindelijk heeft nu Henk een aanbod voor een goed baantje bij een garage. Maar we moeten er boven wonen en kinderen zijn niet toegestaan. Als we er niet zo wanhopig aan toe waren, zouden we nog op iets anders gewacht hebben, want wat 't mij kost om van Truusje te scheiden is met geen pen te beschrijven, maar het moet, en nu vader

eens naar Zeist moest gaan om wat boodschappen te doen," merkte ze tegen grova op, „want het kind moet zo gauw mogelijk wat kleren hebben, en ik moest haar, dunkt mij, maar meenemen, hoewel ze er eigenlijk niet op gekleed is, haar hoed en schoenen zijn zó versleten, maar voor 't passen is 't beter, dat ik haar bij me heb."

„Kom, zó erg ziet ze er niet uit," antwoordde grova, „en als ze maar tegen ze glimlacht, zullen de mensen niet op haar hoed of schoenen letten."

Gromoe was hier niet zó zeker van. Ze vond het niets prettig om met zo'n armoedig gekleed kleindochtertje te komen, in de winkels waar men haar goed kende. Maar ja, daar was nu eenmaal niets aan te doen en zo werd dus besloten, dat Truusje en gromoe met de tram van half drie naar Zeist zouden gaan.

Wat een wondervolle middag was dat voor Truusje!

In Zeist aangekomen nam gromoe Truusje eerst mee naar een winkel, waar ze gemaakt onder- en bovengoed verkochten. In de winkel liep gromoe door tot heel achterin, waar een wat oudere vrouw achter de toonbank stond, bezig lint op te rollen. Zij was de vrouw van den winkelier en een goede bekende van gromoe.

„Wel, wel, juffrouw Dalm," zei ze opgewekt, „wat hebben we u in lang niet gezien. Ik hoop toch, dat u 't goed maakt? En wie is die kleine meid? Uw kleindochtertje toch niet?"

„Ja — ze is Elsje's dochttertje," antwoordde juffrouw Dalm, terwijl een flauw blosje haar wangen kleurde. „Ze komt voor een hele tijd bij ons."

„Nu, de buitenlucht zal haar goed doen. Ze is erg mager."

„Ja, dat wel, maar ze ziet er toch gezond uit en we zullen haar wel gauw opkweken."

„Nu, dat is u wel toevertrouwd. Maar waar kan ik u vandaag aan helpen?"

„O, ik heb heel wat nodig," antwoordde juffrouw Dalm. „Truusje moet van top tot tenen in de kleren gestoken. We moesten maar eens beginnen met haar jurken aan te passen."

„We hebben juist een nieuwe zending gekregen," zei de winkelierster, „dus dat treft mooi." Al pratende had ze gromoe en Truusje naar een paskamertje meegenomen. Na ze even alleen gelaten te hebben kwam ze met een armvol jurken terug.

Truusje's ogen openden zich al wijder en wijder. En toen gromoe na enig passen, drie jurken uitkoos, een van donkerblauwe stof, en twee van gebloemd katoen, kende haar verbazing geen grenzen. Ze herinnerde zich niet, dat ze ooit een echt nieuwe jurk had gehad, altijd een, uit iets ouds van moeder gemaakt en nu drie tegelijk! Na de jurken werden er mantels gepast en kreeg Truusje een leuk blauw jekkertje en een loden regenmanteltje, „dan had ze voor alle weer wat," zei gromoe. „En", vervolgde zij, „nu moet ik nog wat ondergoed voor haar hebben." Ze verlieten nu het paskamertje en juffrouw Bins, de eigenares van de winkel, ging met haar naar de afdeling witte goederen. „Ik zal juffrouw Dalm zelf wel even helpen," zei ze tegen de juffrouw die achter de toonbank stond. Dat vond gromoe prettig, ten eerste omdat ze juffrouw Bins goed kende en dan ook omdat ze merkte, dat die schik in Truusje had. Er kwam nu van allerlei ondergoed op de toonbank, camisooltjes, directoirtjes, onderjurkjes, in één woord van alles wat de kleine meid nodig had, en gromoe bestelde van alles drie stuks. Truusje was sprakeloos van verrukking en verbazing. „En nu moeten we verder," zei gromoe, „ze moet nog een hoed en schoenen hebben. „Maar eerst krijgt ze nog een presentje van me," zei juffrouw Bins, en gaf Truusje drie leuke zakdoekjes. Wat was ze daar blij mee! „O, dank u wel, juffrouw!" riep ze uit, „daar snuit ik alleen maar 's Zondags in." Toen moesten gromoe en juffrouw Bins en de winkeljuffrouw lachen, Truusje begreep niet waarom en daarop nam gromoe afscheid. Er werden nu nog schoenen en pantoffeltjes en een hoed voor Truusje gekocht en toen waren zij en gromoe zo moe van al dat passen en uitzoeken, dat ze er allebei bleek van zagen.

„Ik snak naar een kopje thee," zei gromoe, „en jij ook, denk ik. Dus weet je, wat we zullen doen, een eindje verder in de straat is een banketbakker, waar je ook thee kunt krijgen, daar gaan we een poosje zitten, eer we weer in de tram stappen."

Hè, wat rook het heerlijk in die winkel naar vers gebakken koekjes en andere lekkernijen! Achter de winkel was een kamer met tafeltjes en stoelen en daar ging gromoe met Truusje zitten en al gauw bracht een vriendelijke juffrouw een theeblad, waar behalve het theegerei, ook een bord

op stond met plakken cake en zandgebakjes. O, wat genoot Truusje, wat deed de warme thee haar goed en wat smulde ze van de cake en de gebakjes!

„Kon moeder me nu maar eens zien!” zuchtte ze ten slotte, wat zou 't heerlijk zijn, als zij hier ook was, en wat zou zij ook smullen!”

Truida wist niet goed, wat ze hier op antwoorden zou, en ze kreeg weer 'n brok in haar keel.

„Thuis hadden we 's middags bijna nooit thee, en nooit cake, nee nooit!” ging Truusje voort.

„Nu misschien komen we op een keer hier nog wel eens met moeder,” zei gromoe met voorgewende opgewektheid, hoewel ze niet dacht, dat dit ooit gebeuren zou.

„En grova ook?” vroeg Truusje.

„O, ja, grova ook, natuurlijk.” Maar haar grootmoeder merkte op, dat ze nooit enig verlangen toonde naar haar vader.

Toen de theepartij was afgelopen, betaalde gromoe, hield nog even een praatje met de juffrouw, die hen bediend had en toen gingen zij naar de dichtstbijzijnde halte van de tram, die er gelukkig juist aankwam. Aan hun laan gekomen stapten ze uit en liepen vlug in de vallende schemering op hun kleine woning aan, waar het licht al als een welkom hen uit het keukenraam tegenscheen en grootvader met het avondeten wachtte.

(Wordt vervolgd)

IN ZIJN VOETSTAPPEN

Robert liep door de sneeuw en nam heel grote stappen en voelde zich daar erg trots op. Toen hoorde hij achter zich klaagtonen. Bobbie, zijn kleine broertje, die hem gevolgd was, was in de diepe sneeuw gevallen.

„Wat is er? Waarom pas je niet op, dat je niet valt?” zei hij niet bepaald vriendelijk, terwijl hij de sneeuw van Bobbie afklopte.

„Je neemt zulke grote passen,” antwoordde Bobbie. „Ik liep in jouw stappen, en toen viel ik.”

Robert moest ineens denken aan wat hij op Zondagsschool eens gehoord had, over volgen in iemands voetstappen en hij zei: „Ik zal wat kortere stappen nemen als jij achter me wilt lopen, ik zal er goed om denken, Bobbie.”

Een paar oudere jongens kwamen bij hen

lopen. Zij begonnen ruwe woorden te gebruiken en Robert, die het leuk vond, dat zij zouden denken, dat hij dat even goed kon als zij, al was hij dan ook jonger, doorspekte zijn taal met wat ruwe woorden. Maar wat schrikte hij, toen hij even later, Bobbie ook woorden hoorde spreken, die hij nooit had mogen horen.

Robert wilde juist op Bobbie gaan brommen, toen hij ineens weer moest denken aan het volgen van voetstappen.

„Bobbie,” zei hij, „wij hadden die woorden niet moeten zeggen. Ik zal ze niet meer gebruiken en dan moet jij ook beloven, dat je 't nooit meer zult doen.”

„O, ik dacht er helemaal niet aan, dat je kleine broertje ook bij ons was,” zeide een van de oudere jongens erg beschaamd. „Maar we moesten ze eigenlijk geen van allen ooit gebruiken. Jij past goed op je kleine broer, hoor, Robert.”

„Och, zie je,” zei Robert, „wij die ouder en groter zijn moeten passen op hen, die zwakker en kleiner zijn.”

EEN EN ANDER UIT HET LEVEN VAN MAARTEN LUTHER

„Indien niet overtuigd door de Heilige Schrift of door onwederlegbare redenen uit andere bronnen, kan ik niet herroepen. Naar concilies of den Paus kan ik mij niet richten, want zij hebben dikwijls gedwaald. Mijn geweten is gebonden aan Gods woord. God helpe mij! Ik kan niet anders. Hier sta ik; God helpe mij! Amen!”

Het is de gebeurtenis, die boven alle anderen staat, door moed en kracht, in het leven van Maarten Luther. Met onwankelbaar vertrouwen in den Koning der Koningen, staat de ketterse monnik alleen voor de keizerlijke rijksdag te Worms, zich kerende tegen de twee meest gezaghebbende autoriteiten op aarde — de Paus, beschouwd als de aardse vertegenwoordiger van den Heer des hemels, en den Keizer, den vertegenwoordiger van het Heilige Romeinsche Rijk.

In onze verbeelding zien we de indrukwekkende en ontzag-inboezemende vergadering in het Bisschoppelijke Paleis, waar de Keizer en de hoogste ambtsbekleeders van het rijk bijeen zijn. Wij voelen de ongetwijfelde voldoening van Luther's vijanden aan, die hem haten met al de bitterheid van haat, die godsdienstige vervolging kenmerkt; we zijn ons bewust van de

zenuwachtige angst van zijn vrienden, die zich de ernstige aard van deze crisis niet kunnen ontveinzen; en we keren ons tot de eenzame figuur van den onverschrokken hervormer — „sterk in de kracht, die God verleent”.

Het is een van de meest treffende tonelen in de beeldengalerij van vervlogen tijden, want Luther's weigering om te herroepen, wat hij geschreven had, opende het grote drama der moderne geschiedenis.

Met een dankbaar besef van alles wat vrijheid van godsdienst aan dezen moedigen monnik dankt, wil ik jullie een korte beschrijving geven van Luther's leven en werken.

Luther's kinder- en schooljaren

Maarten Luther werd geboren te Eisleben op de tiende November 1483. Hij ontving de naam Maarten, omdat hij geboren werd op de verjaardag van St. Maarten van Tours. Zijn familienaam Luther, die hetzelfde is als Rothar of Rothaire, betekent, iemand, die den gast eert.

Keizers en prinses hebben die naam gedragen, en bewonderaars van den Hervormer hebben er een bewijs in gevonden, dat hij oorspronkelijk uit een edel geslacht stamde. Hijzelf maakte hier geen aanspraak op. „Ik ben een boerenzoon,” zei hij; „mijn vader, grootvader, en al mijn voorvaderen waren eenvoudige boeren.” Hij schaamde zich nooit over zijn boeren-afkomst, en aan zijn bekendheid met het leven van de Duitse volksklasse dankte hij niet weinig van zijn invloed als prediker en schrijver.

Zijn vader, Johannes, was mijnwerker, en stamde uit het dorp Mohra, bij Eisenach in Thüringen. Zijn moeder Margaretha Lindemann, was geboren te Neustadt, in het Bisdome van Würtzburg. Zij waren vlijtige, godvrezende mensen. Johannes of Hans Luther was een eerlijk en buitengewoon verstandig man.

Hoewel een eenvoudig mijnwerker, hield hij bijzonder veel van boeken, en had de eerbied voor kennis, die dikwijls gevonden wordt bij de meer ontwikkelden van de Duitse boerenstand.

Hans en zijn vrouw waren beiden voor een zeer strenge opvoeding, en de jonge Maarten werd thuis met zo grote gestrengheid behandeld, dat hij voortdurend in angst voor straf leefde. In zijn latere jaren

sprak hij dikwijls met afkeuring over de gestrenge behandeling, die hij in zijn jeugd ondervond. Hij gaf echter grif toe, dat zijn ouders met goede bedoeling handelden, maar misleid werden door de verkeerde beginselen, die destijds op opvoedingsgebied heersten. Hij behield echter zijn ganse leven een grote liefde voor hen, en als hij een huwelijk voor de Protestanten in Duitsland moest inzegenen, bewaarde hij de gedachtenis aan hun eenvoudige namen in de vraag: „Hans, wil gij Gretha nemen?”

Niet lang na de geboorte van hun eerste kind, verhuisden Maarten's ouders van Eisleben naar Mansfeld, en in Mansfeld ontving de toekomstige hervormer zijn eerste levensindrukken. Hij werd naar school gezonden, en werd onderwezen in de gebruikelijke leervakken. Hij leerde de Catechismus, de Tien Geboden, de Apostolische Geloofsbelijdenis en het Onze Vader. — Hij kreeg ook onderwijs in de Latijnse taalkunde. Maar de tucht op school kende geen barmhartigheid, en hier, even goed als thuis, leefde hij in voortdurende angst voor de roe. Geen wonder, dat iemand, die op dergelijke wijze werd opgevoed, moeite had te geloven in een liefdevol regeerder van het Heelal, waar hij ondervond, dat allen, die op aarde gezag moesten uitoefenen, zoo onbarmhartig waren voor hen, die onder hen stonden.

Van Luther's godsdienstige gevoelens in zijn jongensjaren weten wij weinig, de kerkelijke processie's maakten veel indruk op zijn gevoelige verbeelding, en hij ging af en toe luisteren naar de preken, die gepredikt werden in de grote kerk der stad en die vernoemd was naar St. George, die de draak versloeg. Maar hij schijnt niet veel gehoord te hebben, dat geschikt was om zijn hart tot God te trekken. Als hij ten minste spreekt van de predikers, naar wie hij in zijn jeugd luisterde, zegt hij, dat zij meer spraken over het hellevuur, dan dat zij de tijdingen van grote vreugde verkondigden, alsook, dat zij den Heiland herschiepen in een vreselijken Rechter, die de mensen zou veroordelen naar hun verdienste.

Toen Maarten veertien jaar oud was, werd hij naar Maagdenburg gezonden om daar de school te bezoeken. Naderhand ging hij naar Eisenach met hetzelfde doel, want de omstandigheden van Hans Luther hadden zich verbeterd, en hij had besloten, dat zijn zoon zou studeren. Maar het leven

van den jongen te Eisenach was heel moeilijk. Hij zong dikwijls in de straten en vroeg om brood om Godswil. Zijn mooie zingen trok de aandacht van een liefdadige vrouw, genaamd Ursula, de vrouw van Conrad Cotta, en zij ontving hem onder haar dak. Luther herdacht steeds met dankbaarheid de goedheid van deze vrouw, „de vrome Sunamietische” zoals hij haar noemde; en hij vergat zijn harde onderzinkingen als een arme scholier te Eisenach. „Veracht niet,” zeide hij eens, „de jongens, die brood trachten te verdienen door voor uw deur te zingen: „Brood om Godswil” (Panem propter Deum). Ik heb hetzelfde gedaan.”

Zijn toegang tot het gezin der Cotta's, die een der eerste families van Eisenach waren, was het eenige lichtpunt in Luther's jongenstijd.

Luther als student aan de Universiteit van Erfurt

In de zomer van 1501 werd Luther student aan de universiteit van Erfurt. Erfurt was destijds door gans Duitsland beroemd om het goede onderwijs, dat daar werd gegeven. In de academische sfeer ontwaakte zijn verlangen naar verstandelijke ontwikkeling en hij legde zich met grote ernst op de studie toe. Luther leerde de grote Romeinse klassieken lezen, en zijn ganse leven behield hij een voorliefde voor zijn latijnse boeken. Hij studeerde ook wijsbegeerte onder beroemde leermeesters. Van deze wijsbegeerte en de theologie, die er mee samenhang, werd hij in later jaren een verwoed tegenstander; maar hij betreurde nooit, dat hij er een degelijke studie van had gemaakt, want als hij minder goed wetenschappelijk onderlegd was geweest, dan hij was, zouden zijn protesten er tegen aangezien hebben kunnen worden voor de jaloersheid van een onwetend man ten opzichte van de kunde, die hij niet bezit.

(Wordt vervolgd)

**KLEINE VERTELSLS
VOOR DE KLEINSTEN**

**TOEN GROOTMOEDERS VINGERHOED
ZOEK WAS,**

't Was een regendag. Leni en Tom waren aan 't spelen in de kinderkamer. Tom speelde met zijn spoor en Leni met haar poppen.

„Leni! Tom!” riep grootmoeder van uit haar kamer.

„Ze heeft zeker iets verloren,” zei Tom.

De kinderen haastten zich naar haar kamer.

Grootmoeder maakte al Leni's jurken en Tom's blouses. Ze maakte ook dikwijls een japon voor moeder. Ze deed niets liever dan naaien en naaide het grootste gedeelte van de dag. Maar grootmoeder verloor altijd 't een of ander. Meestal hielpen Leni en Tom haar zoeken. Ze hielden veel van grootmoeder en deden graag iets voor haar.

Toen ze binnenkwamen was grootmoeder aan 't rommelen tusschen haar patronen en lapjes. Ze keek op, toen Leni en Tom binnenkwamen.

„Wil een van jullie me helpen om naar mijn vingerhoed te zoeken?” vroeg ze.

„Ik had hem nog voor de koffie, maar kan hem nu nergens vinden.”

„Ik zal wel voor u zoeken,” zei Leni. „Graag, liefje.”

„Ik zal ook helpen,” zei Tom. „Vier ogen zijn beter dan twee.”

„Dan zal ik 't zoeken maar aan jullie tweetjes overlaten,” zei grootmoeder. „Ik ga zo lang naar de huiskamer, daar ben ik te vinden als jullie hem hebt.”

Leni begon aan de ene kant van de kamer te zoeken en Tom aan de andere. Zij keken tussen de geknpte stukken van Leni's nieuwe jurk. Ze keken in grootmoeders naaimand. Ze keken op de naaimachine. Maar hoe ze ook zochten, ze konden de vingerhoed niet vinden.

Daar ging de telefoon. „'t Is voor jou, Leni,” riep moeder van beneden.

't Was Greetje.

„'t Regent zó, ik weet niet, wat ik zal gaan doen. Kun je niet wat bij me komen spelen?”

„Tom en ik zijn aan 't zoeken naar grootmoeders vingerhoed,” zei Leni. „Ze heeft hem verloren en we kunnen hem maar niet vinden.”

„Ik zal komen helpen,” zei Greetje. „Zes ogen zijn beter dan vier.”

Al heel gauw was Greetje ook mee aan 't zoeken. Ze zochten de hele vloer langs. Ze ruimden de tafel helemaal af. Maar grootmoeders vingerhoed kwam maar niet voor de dag.

„Waar kan hij gebleven zijn!” zei grootmoeder, die eens naar boven kwam om te kijken, hoe 't er mee stond. „Maar jullie

hebt nu al zo lang gezocht. Gaan jullie nu maar weer spelen."

"Maar grootmoeder, u zegt altijd, dat u niet naaien kunt als u uw zilveren vingerhoed niet aan hebt."

"Dat is ook zo," stemde grootmoeder toe.

"Nu, we blijven allemaal zoeken, tot we hem vinden," zei Tom.

Daar riep moeder: "Kinderen, daar is Ria, ze wil met jullie komen spelen."

Tom liep naar de trap en riep naar beneden: —

"We zijn aan 't zoeken naar grootmoeders vingerhoed, die ze verloren heeft."

"Ik kom naar boven en help mee zoeken," zei Ria. "Acht ogen zijn beter dan zes."

De kamer rond en nog eens rond gingen de vier kinderen. Hun acht heldere ogen keken in ieder hoekje en gaatje.

"'t Lijkt wel een zoekspelletje op een partijtje," zei Ria; "alleen op een partijtje zoek je naar iets lekkers of zo."

Leni's scherpe bruine ogen keken onder het naai-machine-tafeltje en onder de divan. Tom's heldere ogen keken in grootmoeders lappendoos. Greetje zocht met haar vrolijke ogen de vensterbanken af. Ria keek met haar schitterende zwarte oogjes achter de deur en onder de latafel. Maar nog altijd konden ze geen van allen de vingerhoed vinden.

"Misschien ligt hij achter de divan," zei Tom, maar toen zij die met vereende krachten van zijn plaats hadden geschoven, was hij daar ook niet.

"Waar kan hij toch zijn?" vroeg Leni. "We hebben overal gekeken. Als geen van ons vieren hem kan vinden, wie kan 't dan wel?"

Op 't portaal hoorden zij een krabbelend geluid op het zeil.

"Wat is dat?" vroeg Greetje.

Ze liepen alle vier de deur uit om te kijken. Daar had je Moortje, Tom's poesje, dat zich bijna binnenste buiten keerde door de ijver, waarmee hij met iets speelde.

Hij gaf 't een duw en holde 't dan na en wierp er zich op en sprong dan in de lucht. Hij had 'n schik van belang. De kinderen stonden een ogenblik naar hem te kijken.

"Wat leuk doet ie, hè!" zei Greetje.

"Wacht 's even," riep Leni uit. "Kijk 's waar hij mee speelt!"

Ze liep op 't poesje toe en raapte op,

waar hij mee speelde. 't Was grootmoeders zilveren vingerhoed!

De kinderen holden terug naar grootmoeders kamer.

"We hebben hem gevonden!" riepen ze. "Moortje had hem!"

"Hij is een kleine rakker," zei grootmoeder, "maar hij heeft hem helemaal niet beschadigd. Ik ben blij, dat ik al jullie jonge ogen had om voor mij te zoeken."

En toen haalde grootmoeder een trommeltje tevoorschijn en kregen al de kinderen een paar koekjes.

"Maar eigenlijk waren 't per slot van rekening niet onze ogen, die hem vonden," zei Tom, terwijl hij op z'n koekje knabbelde. "Als we onze oren niet hadden gehad, zouden we Moortje niet op 't portaal hebben horen spelen."

"Ik had nog nooit van oren gehoord, die verloren dingen vonden," zei Leni, "maar dit keer deden ze 't dan toch maar."

"Om dingen te vinden heb je soms net zo goed je oren als je ogen nodig," beweerde Ria.

"En soms helpt een neus ook," voegde Greetje er aan toe, en toe moesten ze allemaal lachen.

BLADVULLING

Probeer iedere dag een liefdedaad te bewijzen. Het is niet nodig, hoewel het soms 't geval kan zijn, dat die ons steeds grote opoffering kost. Maar hoe weinig of eigenlijk niets, kosten een vriendelijk woord, een bemoedigende blik, een klein geschenk en toch — hoe oneindig veel goed kan zulk een liefdedaad een treurig, bekommerd mens doen! En hoe meer liefdedaden wij bewijzen, hoe rijker ons eigen leven wordt.

OM TE ONTHOUDEN

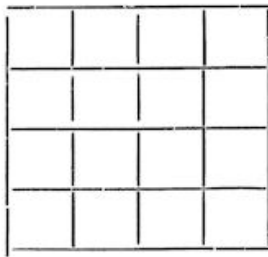
Als je goede eigenschappen in het karakter van de mensen tracht te vinden, zul je je gelukkiger voelen, dan wanneer je let op de kwade.

De schoonste gedenktekenen van iemands leven worden opgericht in de harten van hen, die hem kenden en liefhadden.

De liefde van een moeder verandert nooit, ze verdraagt alles, ze raakt nooit uitgeput.

IN- EN UITSPANNING

No. 8. Kwadraatraadsel

Vul nevenstaand kwadraat zó in, dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen, dezelfde zijn. 1. ander woord

voor schilderstuk; 2. rivier in Duitsland; 3. meisjesnaam; 4. tegenovergestelde van ruim.

No. 9. Welke beroepen?

Als je de letters van onderstaande namen in andere volgorde zet kun je het beroep te weten komen, dat de eigenaars of eigenaressen dier namen uitoefenen.

- G. Z. Bellaras.
- I. C. C. Meienna.
- R. L. Mielspef.
- R. R. I. Poestert.
- P. I. ter Roetchiel.
- E. E. Kharpoets.

No. 10. Aardrijkskundig raadsel

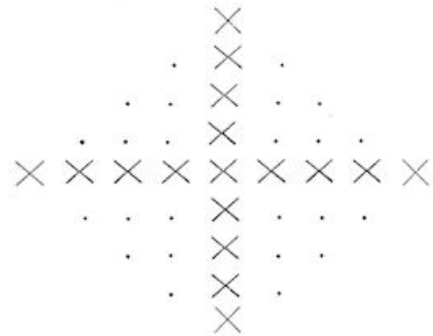
Zet onderstaande plaatsen in Nederland in zodanige volgorde onder elkaar dat de eerste letters ook de naam van een plaats in Nederland vormen. Serooskerke — Leiden — Nijkerk — Ede — Maastricht — Enschedé — Arnhem — Twello — Ellewoutdijk — Venlo.

No. 11. Ladderraadsel

× . . . . Vul nevenstaand figuur zó in, × . . . . dat de eerste letters iets × . . . . te lezen geven, waar we graag × . . . . naar luisteren als het op de × . . . . radio speelt; 1. jongensnaam;

× . . . . 2. stad in Duistland; 3. meisjesnaam; 4. is langs de kant van het water; 5. voorwerp van huishoudelijk gebruik; 6. viervoetig dier; 7. plaats in Overijssel; 8. natuurverschijnsel; 9. onmisbaar bij de aardrijkskunde; 10. jongensnaam; 11. is diep te beklagen; 12. worden we verkouden van.

No. 12. Kruisraadsel.

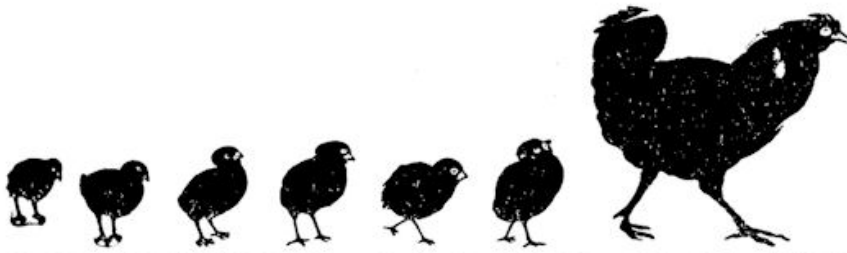
Vul bovenstaand figuur zo in dat op de kruisjesrijen iets komt te staan dat we niet graag op ons pad ontmoeten: 1. Medeklinker; 2. zwemt in 't water; 3. aten de Israëlieten in de woestijn; 4. jongensnaam; 5. het bedoelde woord; 6. stad in N.H.; 7. meisjesnaam; 8. vader van Saul; 9. medeklinker.

No. 13. Letterraadsel

Een woord bestaat uit 10 letters.
8. 2. 4. 5. is een huisdier.
7. 9. 3. ouderwets strafmiddel.
1. 2. 6. 10. heeft bijna iedere kamer er vier.

No. 14. Welk woord?

Vorm een woord uit onderstaande letters:
l. l. k. k. k. p. n. s. o. e. e.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

HOOFDSTUK IV

Een Zondagsschool in de tuin

Truusje vond al de dagen bij grova en gromoe heerlijk, maar de Zondagen toch wel heel bijzonder. Om tweemaal op één dag heen en terug naar de Kerk te Driebergen te lopen, was voor juffrouw Dalm te vermoeiend en dus gingen zij en haar man altijd naar de avonddienst. Truusje vond het heerlijk om tussen grova en gromoe in naar de kerk te lopen en dan weer terug in de vallende schemering, terwijl de lucht vervuld was van de geuren der bloemen, die in al de tuinen, waar zij voorbijkwamen, overvloedig bloeiden.

Als 't heel warm was, aten ze het avondeten in de tuin. Heerlijk vond Truusje dat! Grova droeg dan twee grote stoelen en een kleine naar buiten en dan zaten ze te eten met hun borden op hun schoot en de bekers melk op de grond naast hen, en dan bleven ze zitten praten tot ze door de duisternis naar binnen werden gedreven.

Soms zeiden ze gezangen of psalmen op, waarvan Jan en Truida er velen van buiten kenden, eerst grova een vers, dan gromoe, en na een tijdje, toen zij er Truusje een paar van geleerd hadden, mocht die tot haar grote vreugde ook een beurt hebben.

Dan kwam de tijd om naar bed te gaan en knielde zij in haar witte nachtponnetje neer voor haar avondgebedje. Als ze dan nog even naar haar roos gekeken en een blik in de tuin geworpen had, om te zien of grova er nog was, legde zij zich in haar bedje en na een kus van gromoe en een laatst goede nacht, sliep ze al bijna eer

gromoe de trap af was.

Als het dan morgen was geworden, sprong Truusje met dezelfde blijdschap uit haar bedje, als zij er in was gesprongen, want het leven was vol heerlijkheden en zij zou niets liever willen, dan dat het altijd maar zo voortging, maar zo dacht juffrouw Dalm er niet over. Ze begon zich erg bezorgd te maken over Truusje's opvoeding.

„'t Wordt tijd, dat ze wat gaat leren,” zei ze dikwijls. „Ze moest ook geregeld naar de Zondagsschool gaan, maar ik weet niet hoe dat geschikt moet worden. Als ze daar 's middags heengaat is het te vermoeiend voor haar om 's avonds weer met ons naar de kerk te gaan en wij zouden dan ook een van beiden bij haar thuis moeten blijven.”

Grova zat enige ogenblikken over dit probleem na te denken, toen zeide hij: „Zondags kan ik haar best zelf een beetje les geven. Daarvoor weet ik genoeg van de bijbelse geschiedenis. 't Zal voor mijzelf ook goed zijn.” En zijn lief, oud gezicht straalde.

„Maar hoe moeten we aan met de gewone school. 't Wordt hoog tijd, dat 't kind wat gaat leren,” hield gromoe aan.

„Ja,” zei grova ernstig, „ze zal moeten doen zoals de andere kinderen hier uit de buurt, 's morgens er heen, 's middags terug lopen en tussen twaalf en half twee overblijven. We kunnen dan aan een paar van de grotere kinderen vragen om op haar te letten en loopt ze geen gevaar. We zullen de volgende Zondag met onze Zondagsschool beginnen.” Bij de gedachte er aan schitterden zijn blauwe ogen. De gewone

school vond hij van veel minder belang, nu hij vervuld was van de gedachte aan de andere. „Zolang 't mooie weer duurt, kunnen we in de tuin zitten.”

Toen dus de Zondag kwam, werden grova's en Truusje's stoel in de tuin gezet en ook een klein tafeltje, waar de bijbel en het gezangenboek op lagen. Nu het ogenblik was aangebroken, dat hij Zondagsschool moest gaan houden, was de goede, oude man een beetje verlegen en zenuwachtig. Truusje was van de twee veel meer op haar gemak. Toen grova in gedachten voor zich uit zat te staren, zoekende naar een begin, vroeg ze eindelijk: „Wanneer begint u, grova?”

„Nu, ik denk, dat ik maar zal beginnen met je het „Onze Vader” te leren.”

„Maar grova, dat ken ik al, dat weet u toch wel, dat heeft gromoe mij geleerd,” zei Truusje verwijtend.

„Ja, dat is waar ook,” zei grova. „Toen je moeder zo oud was als jij, kende zij het ook, gromoe had het haar ook geleerd.”

„Ja, heus?” zei Truusje verbaasd. „Ze heeft er mij nooit iets van gezegd.”

„Maar zouden we nu niet voortgaan met de les?” vroeg grova, „de tijd gaat voorbij en we zijn nog ternauwernood begonnen.”

Truusje schoof haar stoeltje dicht bij grova en met haar hoofdje tegen zijn knie geleund, luisterde zij eerbiedig, terwijl de oude man tot haar sprak over haar Vader in de hemel.

„Is Hij moeders „onze Vader” ook, grova?” vroeg ze ten laatste.

„Ja kind, van moeder en van vader.”

„Dan zal Hij voor haar zorgen en maken, dat ze niet te veel om mij huilt, zal Hij niet?”

„Ja. Hij heeft troost voor iedere smart en droogt al de tranen van hen, die Hem liefhebben en op Hem vertrouwen. Zullen we nu een gezang lezen?”

„O ja! Maar laten we 't zingen, grova!”

„Goed. Zet jij maar in.”

„Wat is inzetten, grova?” vroeg ze angstig.

„Jij begint met de wijs en ik val in.”

Maar Truusje werd opeens verlegen. „Nee, ik — ik kan 't niet,” zei ze zenuwachtig, en liet haar zachte kleine hand in grova's ruwe hand glijden, die op zijn knie lag. „U moet beginnen, grova — toe — of nee, laten we samen beginnen en we zullen zingen, Veilig in Jezus' Armen, zullen we? Dat kennen we allebei.”

En zo verhieven zich samen de oude stem en de jonge, de eerste bevend en schraal, de andere hoog en kinderlijk, en werden samen voortgedragen in de stille, warme zomervlucht. Juffrouw Dalm, die bezig was met thee zetten, hield hier mee op om naar ze te luisteren, terwijl de tranen in haar ogen stonden.

„God zegen ze!” fluisterde ze vol tederheid, „God zegen ze allebei.”

Toen de laatste noten waren weggestorven, en grootvader de boeken dicht geslagen en op elkaar gelegd had, ten teken dat de eerste Zondagsschool uit was, zag Truusje opziende, haar gromoe in de deur staan met een wit servet in haar hand.

„Theetijd!” riep ze verrukt uit, opspringende. „Ik zal de boeken wegbrengen, grova, en gromoe helpen om de theeboel buiten te brengen. Nee, blijft u nu maar stil zitten uitrusten. Ik doe 't wel alleen met gromoe.”

En dus bleef de oude man rustig zitten en keek naar zijn kleindochtertje. Er was niets, dat 't kind liever deed, dan bezig zijn om iemand te helpen. En wat een gezellig theeboeltje was 't, dat zij mee naar buiten hielp brengen. Eerst kwam gromoe met het theeblad, waar het Zondagse wit en blauwe theeservies op stond en dan volgde Truusje met drie bordjes.

Toen dit alles op de tafel was geschikt, gingen ze weer weg om even later terug te komen, gromoe met een verrukkelijke, eigengebakken appeltaart en Truusje met de messen en vorken. En daar, omringd door de geurende bloemen, het gezang der vogels en het gezoem der bijen, genoten ze langzaam van hun Zondagse theepartij, innig genietende van de rust en vrede van het uur en de omgeving.

Toen ze klaar waren met theedrinken en van de taart gesmuld hadden, leunden ze terug in hun stoelen en babbelden en luisterden naar de vogels en de bijen en keken naar de bloemen om hen heen en het uitzicht op de glooiende korenvelden in de verte. En terwijl zij daar zo zaten, weinig vermoedende wat op 't punt stond te gebeuren, kwam een nog vrij jonge dame, door de zonnige laan aangewandeld en hield stil bij hun hek.

„Wel, al z'n dagen, 't is juffrouw Greta Bakels!” riep juffrouw Dalm uit, terwijl ze haastig opstond. „Toe vader, ga 't hek voor haar openmaken, wil je? Wat zou ze hier komen doen, op deze tijd van de dag en nog wel op Zondag ook.”

Truida begon haastig de tafel op te ruimen met behulp van Truusje, en in huis te dragen.

„Zou die juffrouw — die dame ook niet een stukje taart willen, gromoe?” vroeg Truusje, toen haar grootmoeder de taart wilde wegnemen. 't Leek haar een beetje onvriendelijk om alles en vooral die verrukkelijke taart, onder de ogen der bezoekerster weg te dragen.

„Wel heb ik ooit, goed dat je er mij aan helpt denken, kind,” zei ze, terwijl ze de taart weer op tafel zette. „Ik zal ook gauw wat water gaan opzetten, in geval ze geen thee heeft gehad.”

Inmiddels had Jan de bezoekerster binnengelaten en kwam nu langzaam met haar aangewandeld, telkens stilstaande bij de bloemen. Truusje stond bij haar kleine stoeltje en keek naar de dame. Ze wist, dat het juffrouw Bakels was, die in een van de landhuisjes aan de straatweg woonde, en ze vond, dat ze er even lief en aardig uitzag als 't huis waar ze in woonde.

Toen ze bij haar waren, bukte juffrouw Greta zich en gaf haar een kus. „Jij bent Truusje, dat weet ik,” zei ze vriendelijk. „want ik heb je met je grootouders in de kerk gezien.”

„Ja, juffrouw,” zei Truusje verlegen, niet goed wetende wat ze zeggen moest, maar begrijpende, dat er iets van haar verwacht werd, zei ze: „en ik heb u daar ook gezien.”

Juffrouw Dalm kwam nu het huis uit en juffrouw Greta gaf haar een hand. „U zult wel verbaasd zijn mij hier te zien op deze tijd van de dag,” zei ze opgewekt, „maar ik heb een paar zieken bezocht hier in de buurt en toen ik u hier zoo gezellig in uw mooie tuin zag zitten, kon ik de verzoeking niet weerstaan even binnen te wippen.”

„Ik ben blij, dat u 't deed,” zei Truida hartelijk. „En ik wed, dat u nog geen thee hebt gehad.”

Juffrouw Bakels glimlachte en schudde haar hoofd. „Nee, maar m'n zuster zal nog wel een kopje voor me bewaard hebben, denk ik, als ik thuis kom. Maar ik vind 't gezellig om hier nog eerst even te zitten en wat te praten.”

Ik heb 't water al opstaan en ik heb in een ommezien een kopje voor u, als u goed vindt, dat ik u nu even verlaat.” En Truida haastte zich het huis binnen.

Jan had inmiddels een stoel gehaald en hij en Truusje gingen aan weerskanten van de bezoekerster zitten.

„Vind je de Zondag ook geen heerlijke dag, Truusje? vooral als alles zoo mooi en rustig en zonnig is als vandaag.”

„O ja,” zei Truusje opeens helemaal niet meer verlegen. „vooral omdat grova en ik hier buiten Zondagsschool hebben. En dat gaan we iedere Zondag hebben, hè grova? 's Zomers hier in de tuin en 's winters binnen.”

Juffrouw Greta keek Jan vragend aan. „Wat een uitstekend plan. Wie heeft dat bedacht?”

„Ik,” zei Jan, een weinig blozende en hij vertelde er haar alles van.

Juist toen hij er mee klaar was, kwam gromoe er aan met het theeblad en maakte de tafel weer gezellig in orde, en terwijl haar gast at en dronk, maakte Truida haar deelgenoot van haar zorg aangaande het naar school gaan van Truusje. Juffrouw Greta luisterde met de grootste belangstelling en was zo in 't gesprek met gromoe verdiept, dat het leek of ze Truusje helemaal vergat, wat Truusje erg verdrietig vond. Maar die kleine teleurstelling verdween gauw, toen ze juffrouw Greta na een poosje, terwijl ze opstond om heen te gaan, hoorde zeggen:

„Hoor eens, juffrouw Dalm, laat ik de moeilijkheid van het schoolgaan voor u oplossen, ons huis is een half uur dichter bij dan de school, en als u Truusje bij mij wilt laten komen, inplaats van haar naar school te zenden, zal ik haar onderwijzen, zo goed ik kan. Ik heb een akte L.O., dus ben er toe bevoegd. Ik zou het heerlijk vinden om te doen. En als Truusje alleen 's ochtends komt is voldoende, dan bent u haar ook niet de hele dag kwijt. Maar als u op mijn voorstel ingaat, kunnen we de bijzonderheden later bespreken. Denkt er nu maar eens rustig over na, en dan kom ik over een paar dagen weer eens aan om uw besluit te horen. En jij, Truusje, wat zeg jij? Zou je graag bij mij op school komen?”

„Graag komen!” noch Truusje, noch haar grootouders konden woorden vinden om te zeggen, hoe dankbaar zij juffrouw Bartels waren, maar terzelfder tijd hadden ze het gevoel, dat het bijna te veel was om van haar aan te nemen. Maar eer ze nog tijd hadden om hun gevoelens goed onder woorden te brengen, begon de kerkklok te luiden. Juffrouw Greta nam haastig afscheid. „Mijn zuster zal niet begrijpen waar ik blijf,” zei ze. Gromoe en Truusje brachten gauw de theeboel in huis — voor af-

wassen was geen tijd meer. Toen maakten zij zich klaar en gingen op weg naar de kerk, waar ze nog juist bijtijds aankwamen.

(Wordt vervolgd.)

PAASEIEREN

Heb je je wel eens afgevraagd, waar de gewoonte vandaan komt om elkaar Paas-eieren te geven? Ik las er eens een oude oude geschiedenis over en die wil ik jullie navertellen.

Lang geleden was er eens een oude vrouw, die zoveel van haar vrienden en bureu hield, dat zij ze ieder jaar met Pasen kleine geschenken gaf, juist zoals wij doen met Kerstmis. Toen ze ouder werd en geen kleine geschenkjes meer maken of kopen kon, vroeg zij zich af, wat ze nu toch beginnen moest.

„Hoe kom ik aan mijn Paas-geschenken?” zei ze bij zichzelf. „Ik heb niet langer geld om ze te kopen en kracht om ze te maken.”

Als in antwoord op haar vraag klonk het kakelen harer kippen haar in de oren en een gelukkige gedachte viel haar in.

„Ik heb overvloed van eieren. Waarom zou ik niet ieder van mijn vrienden en bureu een of meer eieren geven?” dacht ze.

Nadat ze besloten had dit te doen en ze haar eieren geteld had om te zien of ze er genoeg had opgespaard, kwam het ineens bij haar op, of haar vrienden en bureu 't wel aardig zouden vinden om zo iets gewoons te krijgen als een ei.

„Ik weet wat ik doen zal,” zei ze bij zichzelf. „Ik zal ze mooi maken.”

En dus begon ze de gewone witte eieren met mooie kleuren te verven. Ze had geen verfstoffen, zoals wij tegenwoordig hebben. In de bossen verzamelde ze wortels en bladeren met gekleurde sappen. Ook verschaften de groenten, die in haar tuin groeiden, haar verfstof. Ze verfde de eieren op allerlei manieren, effen en gespikkeld en met vakjes en zo meer. Toen zij ze weggaf, vonden de vrienden en bureu die gekleurde eieren nog mooier dan de geschenkjes, die ze vroeger gaf. Jaren en jaren deelde ze met Pasen deze gekleurde eieren uit, en altijd deed zij ze vergezeld gaan van een vriendelijke glimlach en een opwekkend woord.

„Waarom zetten we die door haar begonnen gewoonte niet voort?” vroegen de

bureu elkaar, nadat de oude vrouw gestorven was.

„Ja, laten we dat doen, ter nagedachtenis van de lieve, oude vrouw,” viel een ander bij.

En zo van jaar tot jaar gaven haar vrienden en bureu elkaar eieren met Pasen. Langzamerhand begonnen ook andere mensen elkaar met Pasen eieren te geven en zo breidde de gewoonte zich uit totdat iedereen, die niets beters had te geven, in de voetstappen der oude vrouw volgde en met Pasen eieren gaf.

EEN EN ANDER UIT HET LEVEN VAN MAARTEN LUTHER (vervolg.)

Luther werd weldra aan de Universiteit bekend als een student met grote gaven, van wien op wetenschappelijk gebied veel werd verwacht. In 1502 behaalde hij de eerste academiese graad, die van doctor in de wijsbegeerte. Bij zijn mede-studenten was hij zeer populair als een gezellig kameraad en een beminnaar van zang en muziek. Zijn zedelijk leven was onberispelijk, maar de vrede, die de godsdienst schenkt, kende hij niet. Dikwijls zei hij tot zichzelf: „Wanneer zult gij godsdienstig worden, en bij God in de gunst komen?” Maar hij was nooit in staat zichzelf te overtuigen, dat hij Gods gunst genoot.

De plotselinge dood van een vriend bracht deze hem steeds vervolgende gedachten tot een crisis, en de jonge doctor in de wijsbegeerte, die door zijn vader voor een rechterlijke loopbaan was bestemd, besloot de wereld te verlaten en in het klooster te gaan. Luther nodigde zijn vrienden tot een eenvoudig feest uit; de avond werd doorgebracht in vrolijke gesprekken, en met muziek en zang; en aan het einde deelde hij aan zijn verbaasde vrienden zijn besluit mee. Hij nam afscheid van ze, en met slechts twee boeken bij zich, een Virgilius en een Plautus, ging hij door de stille straten en klopte aan de poort van het Augustijner klooster, om te worden toegelaten.

Luther in het klooster.

Luther werd door de Augustijners met vreugde ontvangen. Het deed hun genoegen, dat een geleerd student der Universiteit zich bij hun orde kwam voegen, maar

en moeder, stuur ik haar aan u. Ze is alles wat ik heb, en wat ik zonder haar beginnen moet, weet ik niet. 't Leven is dikwijls héél moeilijk. Ik weet, dat u goed voor haar zult zijn en niet zult kunnen laten haar lief te hebben. Ze is een zoet, lief kind en zal niet veel moeite geven. Ze is zes jaar oud en sterk en gezond. Ik noemde haar Geertruida naar moeder. Ik bid van ganser harte, dat zij een beter kind en een groter troost voor u moge zijn, dan ik ooit geweest ben.

„Uw zielsbedroefde maar liefhebbende
Elsje.”

P.S. Zij komt in Utrecht aan met de trein van half vier.

Een hele tijd nadat hij de brief ten einde had gelezen, bleef Jan Dalm stil zitten, terwijl de tranen langs zijn verweerde wangen stroomden. „Mijn kleine meisje,” zei hij bij zichzelf, „mijn Elsje, die honger lijdt! honger! terwijl ik overvloed heb!” Het was zijn eigen kind, waar hij aan dacht, zijn eigen Elsje, zijn meisje, dat zijn oogappel was geweest, zijn trots en zijn vreugde, en dat 't dan hiertoe gekomen was!

„O, hoe zal ik het nieuws aan moeder vertellen,” steunde hij. „O, 't zal haar helemaal van streek brengen, en die luie deugniet, die zij nooit kon uitstaan, is van dit alles de schuld.”

Jans's overdenkingen kwamen plotseling aan een eind doordat een hand op zijn schouder werd gelegd. „Zeg, Jan, 't was hier zo stil, dat ik bang werd, dat je iets overkomen was, en ik begon mij zo ongerust te maken, dat ik opstond om te gaan kijken.” Toen, terwijl haar man tot haar opkeek en zij zijn gezicht zag, werd ze echt ongerust. „Wat is er gebeurd? Er is narigheid. Ik zie 't aan je. Gauw, zeg me, wat is er?”

Hij stond op, en nadat hij zijn vrouw in de stoel had gezet, waar hij in gezeten had, gaf hij haar Elsje's brief. „Dit is de narigheid, moeder, 't kon erger, dat is 't beste wat ik er van zeggen kan. Lees zelf maar,” en hij ging naar de deur en stond uit te kijken in de tuin. Maar hij zag niets, al zijn gedachten waren bij zijn vrouw, die de brief las.

Eindelijk hoorde hij een zachte kreet, en hij keerde haastig in de keuken terug, maar inplaats van haar, zoals hij verwachtte bleek en schreiend te zien, straalde haar gelaat van liefde en vreugde.

„Zij stuurt ons haar kleine meid, vader!” bracht ze opgewonden uit. „Elsje's kleine meid, ons eigen kleinkind! We zullen weer een kind overhuis hebben om lief te hebben en voor te werken. Het doet goed, dat Elsje zich in haar verdriet tot ons keert, maar 't zal vreselijk voor haar zijn om 't kind af te staan,” en voor een ogenblik doofde droefheid de vreugde in haar ogen. Toen opspringende zei ze: „Ik ben helemaal beter, dit is de medicijn, die ik nodig had. Vader, wanneer denk je, dat ze zal komen, ik moet gauw een kamer voor haar in orde maken.”

Jan zei niet veel, zijn hart was te vol voor woorden. „Ik ben blij, dat je 't zo opneemt, moeder,” zei hij alleen maar, „ik was bang...”

„Bang! bang voor wat? Dat ik haar niet zou willen hebben!”

Op dit ogenblik kookte de ketel over, en bracht hen weer tot de alledaagse dingen terug.

HOOFDSTUK II.

Truusje komt

Terwijl Truida Dalm boven bezig was, schoot Jan, die de tuin opharkte, plotseling iets door de gedachten.

„Moeder!” riep hij naar boven, „moeder, we weten niet, wanneer zij komt, Elsje noemde geen dag — dus 't kan best zijn, dat ze vandaag komt!”

„Vandaag!” herhaalde Truida, terwijl ze haar boender liet vallen en op de bovenste trede ging zitten, bevende van opwindung. „Vandaag! Ach, hoe zorgeloos van Elsje, om dat niet te schrijven. Stel je voor, dat het kind aan 't station kan aankomen en er is niemand om haar af te halen! En we kunnen niet schrijven, want Elsje gaf geen adres op, wat zullen we doen!”

Jan antwoordde niet dadelijk, maar na even te hebben nagedacht, zei hij: „Weet je wat ik denk, ik denk, dat Elsje haar gestuurd zal hebben, zo gauw als ze denkt, dat wij de brief kunnen hebben. Je herinnert je toch wel, dat als Elsje iets moest doen, wat zij vervelend of moeilijk vond, zij het maar dadelijk deed. Boven aan haar brief staat Amsterdam en onderaan, dat de trein om half vier in Utrecht aankomt. 't Zal dus 't beste zijn, dat ik met de tram van half drie naar Utrecht ga en zorg, dat ik om half vier aan de trein uit Amsterdam ben.”

zij besloten hem te doen voelen dat hij nu een monnik was, en niet moest verwachten als een bevoorrecht persoon te worden behandeld. Hij moest kamers vegen en ander huishoudelijk werk verrichten, en hij werd door de straten gezonden met een zak op zijn rug om voor het klooster te bedelen. Luther verdroeg dit alles met gelijkmoedigheid, zelfs met blijdschap. Zij waren deel van de discipline, waardoor hij Gods gunst winnen zou. Maar de zielevrede, die hij had gehoopt binnen de kloostermuren te zullen vinden, werd zijn deel niet. Het was een wrede teleurstelling. Hij had aan de genoegens en eerbewijzen der wereld zijn rug toegekeerd, en zijn plaats ingenomen temidden der heilige monniken, en hij voelde zich toch als een zondig man, wien de gedachte aan God alleen al met angst en schrik vervulde. Zijn streven om het vlees te kruisigen met vasten en nachtwaken deden zijn ellende slechts toenemen, want zij maakten hem lichamelijk ziek. De eerste van zijn troosters was een oude monnik, wiens naam onbekend is. Bemerkend, dat Luther bekommerd was over zijn zonden, herhaalde hij voor hem de woorden der apostoliese geloofsbelijdenis: „ik geloof aan de vergeving der zonden”. Toen Luther antwoordde, dat ook hij in de vergeving der zonden geloofde, gaf de monnik ten antwoord: „Ge moet niet alleen geloven, dat de zonden van David en van Petrus vergeven zijn, maar het is Gods bevel om te geloven, dat ook onze zonden vergeven zijn.”

De tweede trooster, die tot Luther kwam, was Stanpitz, de vicaris-generaal van de Augustijners in Duitsland. Hij begon belang te stellen in den jongen monnik en ontdekte, dat zijn angsten voortkwamen uit een vals begrip van Gods aard, en hij gaf hem wijze en opbeurende raad. „Waarom kwelt ge uzelf met veronderstellingen en vraagstukken, die boven ons begrip gaan? Zie op de wonden van Jezus Christus, op het bloed, dat Hij voor ons vergoten heeft; daar is het dat gij Gods barmhartigheid moet zien. Inplaats van u te kwellen over uw zonden moet ge u werpen in de armen van den Verlosser. Schrik niet voor God terug; God is niet tegen u — gij zijt het, die tegen God zijt.” Luther luisterde met een van vreugde bevend hart naar Staupitz' woorden. Hij las ook veel in een kleine latijnse bijbel, die de monnik hem gegeven had; en langzamerhand daalde de vrede des Hemels in zijn

ziel neder. De woorden der Schrift, die hem eerst zoveel angst hadden aangejaagd, vulden thans zijn hart met hoop.

Professor aan de Universiteit van Wittenberg

Wij slaan nu een tijd van ongeveer zeven jaar over. Luther is nog altijd een Augustijner monnik en draagt de kleding van zijn orde, maar hij is niet langer een bedelaar in de straten van Erfurt, maar doctor in de theologie en een geleerd professor aan de Universiteit van Wittenberg, wiens faam veel studenten naar de Universiteit lokt. Het was als uitlegger der Schrift, dat Luther zich vooral naam maakte. Hij gaf college aan zijn studenten over de bijbelboeken, voornamelijk over de Psalmen en de Brieven aan de Romeinen.

Het geheim van Luther's bekwaamheid als bijbel-verklaarder lag in de diepe geestelijke ervaring, die hij bezat. Hij wist wat bekommernis op geestelijk gebied was, hij had met moeite zijn weg naar het licht gevonden, en hij had de macht der Schriften ervaren om troost te brengen aan een twijfelend gemoed. „Als zij naar hem luisterden,” zegt iemand die onder zijn gehoor was, „voelde men, dat na een donkere nacht een nieuw licht was opgegaan over de leer der Schrift. Hij wees op het verschil tussen Wet en Evangelie, en trok de harten der mensen tot den Zoon van God.

Luther toonde zich zeer onwillig om te preken, maar nadat hij zich had laten overhalen om te beginnen, preekte hij herhaaldelijk in de kerken van Wittenberg en de mensen stroomden tezamen om hem te horen; hij was een van de belangwekkendste zoowel als een der indrukwekkendste predikers.

Luther verzet zich tegen de verkoop van aflaten

Luther was nog steeds een gehoorzaam zoon van de Kerk van Rome. Hij had zelf Rome bezocht voor een opdracht van zijn orde en hij wist, dat er veel verkeerde praktijken in de Roomse kerk waren en hij was zich goed bewust, dat Roomse theologen weinig voelden voor de leer der vrije genade, die hem dierbaar was. Maar hij hoopte, dat alle misbruiken, praktische en doctrinaire, door middel van de Evangelieprediking hervormd zouden worden, en hij had een diepe eerbied voor de stad, die het

middenpunt van het Christendom was, en voor het Hoofd van het Christendom, den Paus. Hij werd in een houding van opstand tegen Rome gedwongen, tegen zijn wil.

De paus was destijds Leo X, een ontwikkeld, goedaardig man uit het huis der Medici. Hij wilde niets liever dan geld te zien krijgen, om de bouw voort te zetten van de grote kathedraal St. Pieter, die onder Julius II was begonnen. Hij gaf bevel tot een algemene verkoop van aflaten. In Duitsland had Albert, de jonge Bisschop van Mainz, het toezicht op deze handel in enige duitse provincies, en een van zijn agenten, Tetzal, een Dominikaner monnik, kwam naar Juterbogk, een plaats bij Wittenberg. De Bul van den Paus verleende aan Tetzal in de meest uitgebreide zin de bevoegdheid om zonden te vergeven en Tetzal volvoerde zijn opdracht met ongeëvenaarde brutaliteit en schonk vergiffenis voor alle mogelijke zonden, indien men slechts bereid was hiervoor geld in de plaats te geven. Luther hoorde van Tetzal's handel met verbazing en verontwaardiging. Vergeving der zonden was in zijn ogen de meest ernstige en kostbaarste van des hemels gaven, en hij achtte een beschouwing ervan als een vrije gave Gods als de enig vaste grond van 's mensen godsdienstig leven. Die te verkopen als waren op een kermis was een misdaad, tegelijk tegenover God en tegenover de mens. Als er in de biechtstoel te Wittenberg mensen bij hem kwamen en hun aflat van Tetzal lieten zien, weigerde hij eenige aandacht aan het papier te schenken, ook weigerde hij absolutie aan allen, die niet wilden beloven hun leven te beteren. Hij verhief zijn stem tegen de handel, en predikte aan zijn hoorders, dat God geen boetedoening of voldoening verlangde van mensen, die in het Evangelie eenvoudig worden aangemaand tot berouw, tot het dragen van Christus' Kruis en tot het doen van goede werken. Daarop nam hij een meer besliste stap. Op den 31sten October 1517 vonden de mensen, die ter Kerk gingen, een document bevestigd op de deur van de Schloss-kerk te Wittenberg, dat vijf-en-negentig stellingen bevatte tegen aflaten. Zij waren daar geplaatst door Luther.

(Wordt vervolgd.)

KLEINE VERTELSELS VOOR DE KLEINSTEN

POES MOORTJE

„Poes, poes, poes, Moeder hebt U Moortje ook gezien? Ik kan haar van morgen nergens vinden,” zei Mieke op zekere dag. „Neen, lieverd, niet sinds gisteren avond,” antwoordde Moeder.

„Och heden! Waar kan ze zijn? Poes, poes, poes!”

„Miauw,” klonk het als antwoord heel flauw uit de bijkeuken. Daar was 't, dat Moortje haar mandje had.

„Gek, dat ik er niet op kwam, om daar te gaan kijken,” dacht Mieke, terwijl ze naar de bijkeuken vloog, „maar Moortje blijft anders nooit zoo lang in haar mandje.”

„Kom ga mee, Moortje! Je ontbijt staat klaar,” riep ze bij de deur.

„Miauw,” zei Moortje, maar nog kwam Moortje niet uit haar mandje. Mieke begreep, dat er iets niet in orde was, omdat Moortje anders altijd kwam aangehold als 't ontbijt klaar was. Ze besloot te onderzoeken wat het geval was en Moortje een flink standje te geven, dat ze niet kwam als ze werd geroepen om te ontbijten. Ze liep dus naar de hoek, waar Moortje haar mandje had. Daar bleef ze verbaasd staan. Wat denken jullie dat ze zag? Vier van die schattige poesjes, met hun ogen stijf dicht. Drie waren er wit en zwart, maar de vierde was helemaal zwart.

Mieke klapte in haar handen en sprong opgewonden op en neer. Ze vergat alles over het standje, dat ze van plan was Moortje te geven.

„Moeder, moeder, Moortje heeft jongen! Komt u gauw kijken!” riep ze.

Moeder, Vader en Piet, Mieke's broertje, allemaal kwamen ze aangeloopen om de nieuwe familie te zien. En wat Moortje zelf betrof, ze snorde van trots en vreugde. Moortje was een goede moeder. Ze bleef onafgebroken bij haar babies en Mieke bracht haar eten bij haar. Na een poosje vond Moortje, dat haar kinderen oud genoeg waren om een poosje alleen gelaten te worden en iedere dag ging ze een tijdje naar buiten om haar katten-vrienden en vriendinnen te bezoeken.

Op zekere dag toen de moeder-poes uit was, kwam Mieke in de bijkeuken en vond de babies heel alleen. Wat was ze verbaasd! Hoe was Moortje er toe kunnen

komen om haar kinderen alleen te laten, terwijl hun ogen ternauwernood open waren? Ze ging de tuin in om Moortje te vinden. Ze keek overal naar haar poes; in de voortuin, waar ze gewoonlijk graag in de zon lag; in de schuur, waar ze soms op de muizenjacht ging en onder alle struiken, maar Moortje was nergens te vinden. Eindelijk ging Mieke onder de veranda zitten om op haar te wachten. 't Duurde niet lang, of Moortje kwam deftig aangestapt op weg naar haar gezin. Mieke hield haar tegen en bromde vreselijk op haar, hoe slecht het was om haar kinderen te verlaten. Moortje stond met haar kop opzij en keek Mieke aan. „En pas op als je ze weer alleen laat,” eindigde Mieke, terwijl ze Moortje oppakte en in de bijkeuken zette en de deur sloot.

Maar Moortje bleef iedere dag een poos naar buiten gaan. En telkens als Mieke haar buiten zag, pakte zij haar op en bracht haar naar haar babies terug. Wat zou ze toch kunnen doen om te verhinderen, dat Moortje haar kinderen alleen liet?

Ten slotte vroeg Mieke het aan vader en moeder. Ze vertelden haar, dat poesbabies veel gauwer opgroeien dan mensbabies en dat Moortje, daar zij een poesmoeder was, wist wanneer het veilig was om haar kinderen alleen te laten en dat zij ze nooit te lang achtereen zou verlaten of hun enig kwaad zou laten overkomen. Toen ze dit wist, liet Mieke haar poes gaan en komen naar ze zin had. De poesjes groeiden ook prachtig.

Op zekere morgen, toen Vader, Moeder, Mieke en Piet aan het ontbijt zaten, werd de kamerdeur, die aanstond, opengeduwde. En wie anders dan Moortje kwam vol trots binnengestevend, gevolgd door haar vier kinderen op een rij, ieder met de staart rechtop in de lucht gestoken! Een enig gezicht was het!

BLADVULLING

De manier om goede vrienden te hebben is om er een te zijn. Het middel om liefde en hulp te verkrijgen is om jezelf te vergeten, en anderen lief te hebben en te dienen. De jongens en meisjes wier eigen ik, het middelpunt hunner gedachten en plannen is, zullen stellig niet veel vrienden en vriendinnen hebben, omdat zij zoo weinig begrijpen wat vriendschap eigenlijk beteekent.

BLADVULLING

We denken dikwijls, dat we alle recht hebben om boos en uit ons humeur te zijn, als iemand onaardig tegen ons is geweest. Maar iedereen kan vriendelijk gestemd en in een liefvallig humeur zijn, als er geen verzoeking is om iets anders te zijn. Maar als je onbeleefd of onvriendelijk behandeld wordt, dan is het je kans om je zelfbeheersing te tonen.

OM TE ONTHOUDEN

Niet wie weinig heeft, maar wie veel begeert is arm.

Te snel beledigd zich voelen, duidt op een te veel op de voorgrond tredend ik-gevoel.

De wijze aanvaardt wat is, maakt ervan wat hij kan, en doet er mee, wat hij moet.

UITSLAG RAADSELWEDSTRIJD
2de HELFT 1939

Zes kinderen zonden de oplossingen der raadsels in. Het werk van allen was goed verzorgd. De raadsels waren zeker niet erg gemakkelijk (maar als ze dat allemaal zijn, is er niet veel aan!) want niemand raadde ze allemaal. De letterraadsels schijnen altijd nogal moeilijk gevonden te worden. Weet jullie wat de gemakkelijkste manier is om die te vinden? Je neemt zooveel papiertjes als er letters zijn en schrijft op ieder een letter nu ga je die papiertjes met letters verschuiven, net zoo lang tot je 't goede woord hebt. Zoo deden wij het ten minste in onze jeugd. Hieronder volgen de namen van hen, die raadsels inzonden. Zij, die 40 en 39 raadsels oplosten, mogen uit de catalogus van Neerbosch, aldaar gratis verkrijgbaar, een boek kiezen van f 1.—; de overigen een boek van f 0.75.

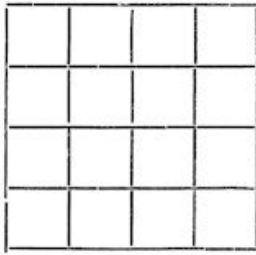
- A. W. B. te Berlikum, 39;
- J. H. te Wemeldinge, 35 ;
- M. v. d. M. te Scheveningen, 36;
- W. v. P. te Rotterdam, 40;
- G. Pr. te Giethoorn, 35;
- I. H. R. te Nijmegen, 40.

Allen hartelijk gegroet door

DE JEUGDREDACTIE.

IN- EN UITSPANNING

No. 15. Kwadraatraadsel

Vul nevenstaand kwadraat zó in, dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen, dezelfde zijn. 1 tegenover

gestelde van kort; 2. naam uit het O. T.; 3. rivier in Rusland; 4. is het ijs.

No. 16. Welk spreekwoord?

Zet voor elk der onderstaande woorden één letter; zodat een nieuw woord gevormd wordt. De eerste letters der nieuwe woorden moeten een bekend spreekwoord vormen.

eter, en, rap, lap, elk, er, ros.

No. 17. Welk woord?

Een woord bestaat uit twaalf letters.

12. 5. 3. is een boom.

1. 10. 11. bloeit in 't najaar.

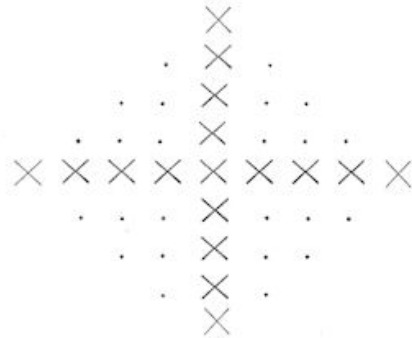
6. 2. 8. had men vroeger aan het hof.

9. 7. 4. wassen we ons in.

No. 18. Welke bloem?

× × × × × × × × Vul nevenstaand figuur zó in, dat op de kruisjesrijen de naam komt van een bloem. 1. de bedoelde bloem; 2. jongensnaam; 3. jongensnaam; 4. meisjesnaam; 5. jongensnaam; 6. spelen kinderen mee; 7. persoonlijk voor-naamwoord; 8. medeklinker.

No. 19. Kruisraadsel.

Vul bovenstaand figuur zo in dat op de kruisjesrijen de naam van een land in Europa komt te staan. 1. medeklinker; 2. vrucht; 3. dorp in Gelderland; 4. naam van een profeet; 5. het bedoelde land; 6. Duits dichter; 7. vis; 8. meisjesnaam; 9. medeklinker.

No. 20. Ladderraadsel

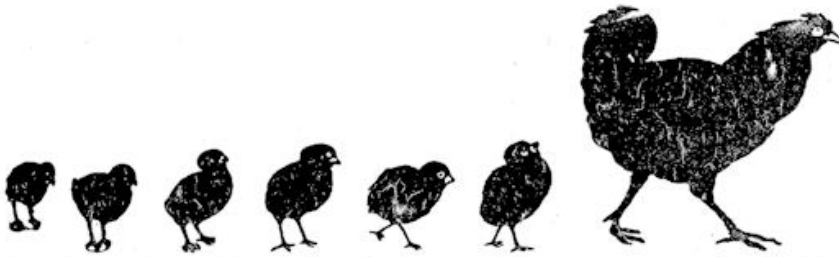
× . . . . Vul nevenstaand figuur zó in, dat op de kruisjesrijen de naam van een plaats in Nederland komt te staan. 1. jongensnaam; 2. jongensnaam; 3. uitbouw aan een huis; 4. brengt schepen de haven binnen; 5. jongensnaam; 6. jongensnaam; 7. plaats in Overijssel; 8. meisjesnaam; 9. tegenovergestelde van altijd.

No. 21. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters:

n. n. v. d. g. z. a. a. o.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

HOOFDSTUK V

Gelukkige dagen

Truusje's grootouders wisten ten slotte niets beters te doen, dan het plan van juffrouw Bartels dankbaar aan te nemen, en na een korte bespreking waren alle schikkingen getroffen. Er werd besloten, dat Truusje iedere morgen om half tien naar juffrouw Greta's aardige landhuisje zou gaan en om twaalf uur naar huis terug keren. Daar zij niet behoefde over te steken kon zij om half tien alleen gaan en om twaalf uur als haar grootvader van zijn werk naar huis ging, kon zij bij hun laan hem opwachten en verder met hem samen gaan.

Jan Dalm was tuinbaas op „In de Dennen”, het prachtige landgoed van Jonkheer van Westland, dat over de spoor, de kant naar Zeist uit, gelegen was. Op de eerste morgen, dat Truusje bij juffrouw Bartels aanbelde, vond ze 't een heerlijke gedachte, dat het overmorgen Zaterdag zou zijn. Er was namelijk afgesproken, dat Zaterdag een hele vacantiedag zou wezen, want juffrouw Greta had 't dan druk met allerlei huishoudelijke bezigheden, haar zuster moest dan naar Zeist voor de boodschappen en gromoe had Truusje nodig om haar te helpen het huis keurig netjes te hebben voor de Zondag. Toen Truusje de bel hoorde weerklinken, voelde ze zich ineens vreselijk bang en verlegen, en ze verlangde weer thuis te zijn bij grova en gromoe. Ze had zich al omgekeerd met het plan naar huis terug te hollen, toen de deur door juffrouw Greta zelf ge-

opend werd. Juffrouw Greta had een hoed op en een paar tuin-handschoenen aan, in haar hand had zij een mandje en de langste schaar, die Truusje nog ooit had gezien.

„O, Truusje!” zei ze, „wat ben je mooi op tijd! Kom er in, kindlief, of neen, laten we eerst bloemen gaan plukken.”

Truusje's verschrikt gezichtje klaarde weer helemaal op. Dit leek haar een leuke manier van school houden, en ze liep vrolijk naast juffrouw Greta voort en hielp haar de mooiste rozen uit te kiezen. Toen haar mandje vol was, ging juffrouw Greta, Truusje voor naar een openstaande glazen deur.

„Dit is mijn eigen zitkamer”, zei ze, terwijl ze door de open deur naar binnestapte, „vindt je ook niet, dat ik me hier heel gelukkig moet voelen?”

„O ja!” zuchtte Truusje, terwijl ze om zich heen keek naar de bloemen, de platen, en al de mooie dingen. „Ik zou er nooit uit willen, als hij van mij was.”

Juffrouw Greta lachte. „Nu we gaan hier school houden, en misschien als 't twaalf uur slaat, zul je helemaal geen spijt hebben om er uit te komen. Maar nu moet je me eerst helpen om deze bloemen wat te schikken en dan met me meegaan, om ze te brengen aan een dame, die ziek is.” Toen ze de bloemen weggebracht hadden en in de zitkamer terugkwamen, vonden ze daar twee glazen melk staan en een schaalje met biscuitjes en toen ze dat verorberd hadden nam juffrouw Greta een boek en las Truusje een aardig verhaal voor. Truusje, die de letters al kende en de gemakkelijkste woorden kon spellen,

moest ook af en toe proberen een eindje te lezen en toen ze dacht, dat de morgen pas half om was, sloeg de klok al twaalf uur en moest zij haastig weg om haar grootvader bij de laan op te wachten. Ze stond nog maar even op de afgesproken plaats, toen ze grova zag aankomen. Hij droeg een paar grote takken witte rozen.

„O, hoe prachtig!” riep Truusje uit, toen zij ze zag.

„Ja,” zei grova, „ze zijn van een grote struik en die zat zó vol rozen, dat zij het licht benam aan alles wat er onder stond. Ik moest hem toen wat inkorten en toen zei mevrouw, dat ik de takken mee naar huis mocht nemen voor jou.”

„O, dank u!” riep Truusje verrukt uit. „We zullen ze thuis gauw in 't water zetten.” En toen begon ze grootvader alles te vertellen, wat ze die morgen beleefd had en hoe prettig het allemaal geweest was. „En morgen gaat juffrouw Greta me leren breien,” zei ze opgetogen, „en dan zal ik uw sokken kunnen breien grova en polsmofjes om uw handen warm te houden in de winter, en een shawl voor gromoe.”

„Wel, wel!” riep grova uit, „we zullen niet weten hoe we 't hebben met al die lekkere, warme dingen. Maar overwerk je maar niet, meisje-fief.”

Truusje lachte vrolijk. Ze vond 't heerlijk om te denken aan alles, wat ze voor haar grootouders zou gaan doen.

„O, neen,” zei ze. „Ik ben héél sterk, weet u, en ik heb graag een massa te doen.” En „een massa” deed ze, op haar rustige, wat ouwelijke manier. „Ik weet niet, wat ik zou doen zonder Truusje,” merkte gromoe dikwijls tegen grova op, naarmate de maanden voorbijgingen en Truusje steeds meer allerlei kleine diensten verleende.

„Het verbaast me nu, hoe we het ooit gered hebben, eer zij kwam,” antwoordde grova dan, en naarmate de tijd voorbijging en Truusje groter en sterker werd en steeds handiger, verwonderde zij zich telkens weer, hoe zij 't ooit zonder haar klaargespeeld hadden.

Wat Truusje betref, ook zij verwonderde er zich dikwijls over, hoe zij ooit had kunnen leven en gelukkig zijn, zonder haar grootouders en het zonnige huis en de tuin en de heerlijke uren bij juffrouw Greta. In het begin had zij veel over haar moeder gedacht en zich afgevraagd, wanneer die haar zou komen halen en had zij bij

alle goede en prettige dingen, die zij ondervond, altijd verlangd, dat haar moeder daar in delen kon. Langzamerhand echter hield zij op haar te verwachten en hoopte zij alleen nog maar, dat áls haar moeder nog eens kwam, het niet zou zijn om haar te halen, maar om altijd met haar en grova en gromoe te blijven wonen.

Over de komst van haar vader sprak zij slechts ééns, en dat was toen ze met een verschrikt gezicht tegen haar grootmoeder had gezegd: „Gromoe, als vader om me komt, dan zult u hem me toch niet mee laten nemen?” En gromoe had haar gerustgesteld met een beslist: „Tob daar niet over, kindje, je vader zal niet verlangen je weer terug te hebben, en ik kan je verzekeren, dat hij 't niet zal durven wagen hier te komen en zich aan mij te vertonen; wees jij maar niet bang, hoor, gromoe zal op je passen.”

Truusje probeerde dus haar angst van zich af te zetten, en toen de jaren voorbijgingen en er van geen van beide harer ouders ooit iets werd gehoord, werd haar angst minder, hoewel ze nooit aan haar vader kon denken, zonder een rilling van angst, dat hij haar op een keer nog eens weg zou komen halen. Vier jaren waren vreedzaam voorbijgegaan en Truusje was ruim tien jaar oud, toen dé voígenáé óríer van Elsje aan haar ouders kwam.

Truusje zou nooit, al werd ze ook nog zo oud, de morgen vergeten, waarop de brief hen bereikte. Het was een natte, sombere Novembermorgen, en ze had een poosje wakker gelegen, luisterend naar het gekletter van de regen tegen haar raam. Ze had als gewoonlijk haar grootvader naar beneden horen gaan en de voordeur openen en de kachel aanmaken en ze hoorde hem de ketel vullen en opzetten. Daarna ging hij naar buiten om het kippenhok open te zetten en de kippen hun ontbijt te geven. Ze hoorde gromoe naar beneden gaan, en een ogenblik later hoorde ze zware voetstappen door het natte tuinpad plassen, en even daarna weer terug gaan.

Truusje stond op en kleepte zich aan, en ging naar beneden. Terwijl ze zich aankleedde had ze gezongen, en had dus niets gehoord van ongewone geluiden of bewegingen beneden. Maar de trap afgaande, merkte ze op, dat het huis ongewoon stil leek. Gewoonlijk was haar grootvader om deze tijd in het bijkeukentje bezig om schoenen te poetsen, messen te slijpen of

een dergelijk karweitje, terwijl gromoe heen- en weer dribbelde om voor het ontbijt te zorgen, en heel hard praatte, opdat grova haar in 't bijkeukentje zou kunnen verstaan. Maar vandaag was er een vreemde, heel merkbare stilte alleen verbroken door het zingen van de ketel, en het plassen van de regen buiten, en een wonderlijk geluid, dat Truusje niet kon thuis brengen, alleen dacht ze, dat het klonk alsof iemand pijn had.

Toen ze onder aan de trap stond, wist ze, dat ze gelijk had, en ze bleef staan en keek rond met bonzend hart, zich afvragende met grote angst, wat er kon gebeurd zijn. Haar grootvader zat op zijn gewone plaats aan het hoofdeinde van de tafel, hij hield een brief in zijn hand, terwijl haar grootmoeder naast hem stond, met haar hand zwaar leunend op zijn schouder, en de gezichten van allebei waren bleek en stonden zielsbedroefd. Bij 't zien van hen sprongen Truusje de tranen in de ogen. Ze spraken geen van beide, maar af en toe steunde de oude man met dat vreemde geluid, dat Truusje had gehoord, en het klonk als de kreet van een gewond dier. Toen ze het weer hoorde, en wist vanwaar het kwam, vloog Truusje dodelijk verschrikt naar hem toe.

„O, grova, wat is er?“ riep zij uit. „Wie heeft hem pijn gedaan?“ vroeg ze half buiten zichzelf, zich naar haar grootmoeder kerende. „Wie heeft grova iets gedaan — en u?“ voegde zij er bij, toen zij gromoe in 't gezicht keek. Truida Dalm's hand gleed van de schouder van haar man op die van Truusje neer, en kroop liefkozend om de hals van 't kleine meisje, terwijl haar grootvader zijn arm om haar heensloeg om haar dichtert tot zich te trekken.

„'t Is je moeder, kind,“ bracht Truida uit, de woorden schenen zich op de een of andere manier uit haar keel te wringen. „Ze is dood! Ons enig kind, voor altijd van ons heengegaan, zonder te weten hoe lief we haar hadden en hoe volkomen we haar vergiffenis schonken, en hoe we dag en nacht gesnakt hebben om haar terug te zien — en nu, zal ik haar nooit, nooit meer zien!“ en toen werd het Truida te machtig en neerknielende naast haar man en haar kleinkind, legde ze haar hoofd op de tafel en schreide hartbrekend.

Bij het zien van hun verdriet, stroomden ook Truusje's tranen langs haar wan-

gen. „Moeder, moeder dood?“ bracht ze uit. „Grova, moeder is toch niet heus dood, is 't wel? Zal ik haar nooit terugzien,“ ging ze voort, terwijl de waarheid langzamerhand tot haar doordrong — „zal ze nooit hier bij ons komen wonen en alles hier zien? Haar gezichtje was nu heel bleek en haar lippen beefden, nu ze haar verlies besepte.

Haar grootvader schudde zijn hoofd. „Ze zal hier nooit bij ons komen, neen, nooit, nooit meer,“ hij zuchtte diep. „Maar 't kan zijn,“ voegde hij er met moeite sprekend, bij, „'t kan zijn, dat zij nu alles beter ziet en weet dan zij al deze jaren heeft gedaan — en gelukkiger is.“

„Waarom heeft ze niet geschreven en ons verteld waar zij was?“ klaagde Truida wanhopig. „Ik zou haar dadelijk geschreven en haar gezegd hebben, dat we alles hadden vergeven.“

„Arme meid,“ zei Jan Dalm zacht, „ik denk, dat ze daar haar redenen voor had; in haar brief kun je dat genoeg tussen de regels door lezen. Lees de brief nog's, moeder, lees hem het kind voor — ik kan het niet.“ Truida nam de brief op, maar 't duurde enige tijd, eer zij zich voldoende kon beheersen om te beginnen.

De brief luidde als volgt: —

(Wordt vervolgd)

EEN EN ANDER UIT HET LEVEN VAN MAARTEN LUTHER

(Vervolg)

In deze theses veroordeelde Luther in de sterkste termen de misleidende woorden van den verkoper der aflaten. Hij ontkende niet, dat de Paus vergeving van zonden kon geven, wat een verklaring was van Gods vergiffenis, maar hij voegde er met nadruk bij, dat de ware schat der Kerk het Heilig Evangelie van de heerlijkheid en genade Gods was. Hoewel er in de theses geen ontkenning voorkwam van het gezag van den Paus, was het niet moeilijk om tussen de regels door te lezen, dat de schrijver verbaasd en bedroefd was over het gedrag van het hoofd van de Kerk. Hij zeide, dat het schaamteloos aanpreken van aflaten het moeilijk maakte om de waarheid en de eer van den Paus te verdedigen, indien zulke dingen in zijn naam werden gedaan.

De theses van Luther werden door de

ganse Christen-wereld besproken. Van de meest onverwachte zijden werden zij toegejuicht. De Keizer Maximiliaan las ze en sprak er zijn goedkeuring over uit en zelfs Paus Leo zeide, met echt Mediciese verdraagzaamheid, dat Broeder Maarten een geniaal man was.

Maar er werden ook pogingen aangewend om hem het zwijgen op te leggen. Hij werd ontboden om kardinaal Cafetan te Augsburg te ontmoeten, en een herroeping van de theses werd van hem gevraagd. Toen hij weigerde werden minder strenge maatregelen toegepast. Charles van Miltin werd door den Paus naar Duitsland gezonden om Luther te overtuigen, dat de praktijken van Tetzal werden afgekeurd door den Paus, die niets liever verlangde dan de Kerk te hervormen. Tetzal verviel in ongenade; daarop stemde Luther er in toe om een onderdanige brief aan den Paus te schrijven.

Maar Luther's aanvallen op de misbruiken der kerk eindigden niet. Hij gaf zijn bekend geschrift uit: „oproep aan zijn keizerlijke majesteit en de Christelijke edelen der Duitse natie aangaande de hervorming van het Christendom.” In deze oproep trachtte hij de Christenen het besef bij te brengen, dat leken, evengoed als priesters, al de voorrechten en verantwoordelijkheden van Christenen hadden. Hij sprak met groter gestrengheid dan voorheen over den Paus, die zich de afgezant van Christus noemde, maar inplaats van zijn Meester te volgen in nederigheid, zich met een pracht en praal omringde, welke die van Keizers en Koningen evenaarde. Hij eindigde met de Duitsers aan te raden de gezanten van den Paus uit Duitsland te verdrijven, daar anders het gevaar bestond, dat paapse tyrannie daar zou doen, wat die reeds in Italië had gedaan.

Een ander boek van Luther's hand volgde over *De Babyloniese Gevangenschap der Kerk*. In dit boek treedt hij op tegen de tyrannie door het Pausdom uitgeoefend over het menselijk geweten. Christen-mensen, zo zeide hij, waren gevangen naar Babylon gevoerd en beroofd van hetgeen hun volgens hun doop behoorde.

Rome besloot een bul van ex-communicatie uit te vaardigen tegen den duitse ketter. Dit werd opgedragen aan Johannes Eck, den rector van de Universiteit van Ingoldstadt, maar de bul, waarvoor eenmaal een ieder van de hoogste tot de laag-

ste beefde, had zijn macht verloren. Hij werd met spot ontvangen en tenslotte in 't publiek door Luther zelf verbrand.

Luther voor de Rijksdag te Worms

De jonge Keizer Karel I was bekommerd over de godsdienstige geschillen, die in Duitsland waren ontstaan. De Paus verlangde, dat hij zijn macht zou gebruiken, en als een trouw zoon der kerk den kettersen monnik het zwijgen opleggen. Maar Luther had het hart van het duitse volk gewonnen, en werd beschermd door zijn vorst, den Keurvorst van Saksen; en Karel was niet gezind om het aantal zijner vijanden te vermeerderen. Eindelijk kwam men overeen, dat Luther bevel zou krijgen om te verschijnen voor de keizerlijke Rijksdag, die te Worms gehouden zou worden.

Hij ontving het bevel met kalme moed. Hij nam opgewekt afscheid van zijn vrienden, en vermaande hen om standvastig te blijven in de waarheid, waarin hij hen had onderwezen, in geval hij niet zou terugkeren. Melanchton wenste hem te vergezellen, maar hij wilde het niet toestaan, daar hij op hem hoopte om zijn werk voort te zetten, indien men hem zou doen omkomen. Bij zijn doortocht der duitse steden, verdrongen de menschen zich om den moedigen monnik te zien, die Rome durfde weerstaan. In Erfurt, waar hij vroeger als monnik gewoond had, predikte hij op eenvoudige, ernstige wijze voor de mensen, zonder van zichzelf en het gevaar, waarin hij verkeerde, te spreken. Toen hij zijn bestemming naderde, kreeg hij vele vriendschappelijke wenken, dat met het beloofde vrijgeleide geen rekening gehouden zou worden, en dat het twijfelachtig was of men hem voor de Rijksdag zou laten verschijnen. Hij reed Worms in een open wagen binnen en hij was gekleed in zijn monnikspij. Hij was vergezeld van den keizerlijken heraut, en een aantal vrienden, die naast hem reden, om hem hun sympathie te tonen, en indien nodig hem hun bescherming te verlenen. Hij stapte af aan het huis van de Ridders van St. Johannes, waar logies voor hem besproken was. Zijn aankomst veroorzaakte een grote opwinding in Worms. De roomse partij was niets gesticht over zijn verschijning; zij hadden gehoopt, dat hij uit vrees zou wegblijven, en dat de Rijksdag hem in zijn afwezigheid veroordelen zou. Zijn

vrienden, hoewel verblijd over zijn moed, beefden voor zijn veiligheid. Hij bracht de morgen van de dag, waarop hij voor de Rijksdag moest verschijnen, door, aan de legerstede van een zieken vriend, aan wien hij het Heilig Avondmaal bediende. Toen het bestemde uur naderde, ging hij naar het Bisschoppelijk Paleis, maar het gedrang in de straten was zo groot, dat hij genoodzaakt was door een tuin te gaan om de deur te bereiken. Hij moest enige tijd wachten, daar men in de Rijksdag andere zaken behandelde. Gedurende deze wachttijd, legde — volgens een oude overlevering — een der destijds meest beroemde kapiteins, zijn hand op Luther's schouder, en zeide: „Arme monnik! Ge gaat heden een gevaarlijker gang maken, dan ik of eenig ander kapitein dit ooit deed. Maar als uw zaak recht is, en gij zijt er zeker van, ga dan in Gods naam, en heb goede moed. God zal u niet verlaten.”

Andere troostwoorden werden hem toegeluisd door de ruwe krijgsknechten, in wier midden hij stond, want zij hadden medelijden met de eenzaamheid van zijn toestand. Om zes uur werd hij in de tegenwoordigheid der hoge vergadering toegelaten. Johannes Eck, als de woordvoerder van de Rijksdag, vroeg hem of zekere boeken, waarvan de titels hem werden voorgelezen, door hem geschreven waren, en of hij bereid was te herroepen, wat hij geschreven had. Luther antwoordde op de eerste vraag met een eenvoudige bevestiging; hij vroeg eenige tijd om zijn antwoord voor te bereiden op de tweede vraag.

Toen de afgesproken tijd verlopen was, werd Luther wederom in tegenwoordigheid van de Rijksdag gebracht, en verzocht zijn antwoord te geven. Hij weigerde toen kalm maar beslist, iets te herroepen, wat hij geschreven had, met de gedenkwaardige woorden, waarmede wij deze korte levensbeschrijving zijn begonnen.

(Slot volgt)

WAAROM LEEUWEN BRULLEN

Jullie hebt in de een of andere dieren-tuin zeker wel eens een leeuw hooren brullen. Nu, dan weet je welk een doordringend geluid dat is, en dat het eenigszins lijkt op 't razen van een geweldige windvlaag. Ik was eens in 't leeuwenhuis van een dieren-

tuin, toen zes leeuwen tegelijk brulden, en 't was zo'n ontzettend leven, dat horen en zien je verging — alsof 't gebouw instortte.

Maar ja, dat leeuwen brullen weten we allemaal, maar weet je waarom ze brullen? Om hier achter te komen, moeten we naar de wildernis gaan, waar de leeuwen thuis horen, en ze gadeslaan als ze op jacht zijn. Een leeuw jaagt op tweeërlei manieren. Eerst loert hij rond en zoekt naar een prooi, precies zooals je de huiskat kunt zien doen, als ze in de wei op jacht is naar een veldmuis. Maar als de leeuw er op die manier niet in slaagt iets te vinden, kruipt hij geruisloos naar een kleine hoogte, of de rand van een rots, en dan laat hij plotse-ling een luid gebrul horen. Nu, als je in de buurt van die leeuw was, als dat ontzettende gebrul de stilte van de wildernis verbrak, dan zou je schrikken, denk je ook niet? Heel waarschijnlijk zou je opspringen en snelle bewegingen met je armen of benen maken. Nu, dat is precies wat de meesten der kleinere weerloze dieren doen. De leeuw ziet vast een van hen of hoort een tak kraken of bladeren ritselen. Dan werpt hij zich op zijn prooi.

Natuurlijk brult de leeuw ook nog wel bij andere gelegenheden. Ze brullen als ze vechten of als ze boos zijn en soms brullen ze, nou ja, omdat ze zin hebben om eens te brullen. Maar het meeste leeuwengebrul, dat je zoudt horen als je in de wildernis vertoefde, waar de leeuw thuishoort, zou het gebrul zijn, dat leeuwen doen horen om hun prooi aan 't schrikken te maken.

EEN KIND, DAT ANTWOORDDE OP EEN ROEPSTEM

Op zekere dag speelde Lousje met een paar vriendinnetjes in de tuin, toen moeder haar riep om binnen te komen. Lousje had zo'n pret dat zij niet dadelijk ging. Dus riep moeder haar nog eens. Toen haastte Lousje zich in huis. Ze vond oom Jan en tante Nel in de huiskamer. Zij reden door de stad en kwamen aan om even een praatje te maken en een jumper te brengen, die tante Nel voor Lousje had gebreid. Lousje hield erg veel van oom Jan en tante Nel, en 't zou haar erg gespeten hebben als zij ze niet gezien had, want zoo heel dikwijls konden zij niet komen.

Toen ze vertrokken waren, zei Lousje tegen haar moeder: „Wat zou ik een spijt hebben gehad als ik niet binnen was ge-

komen, toen u me riep, want dan zou ik oom en tante niet gezien hebben."

"Ja, dat zou echt jammer zijn geweest," zei moeder. "Ik weet een verhaal over een kleinen jongen, die ook heel dankbaar was, omdat hij gehoor gaf aan een roepstem."

"Wie was dat?" vroeg Lousje.

"Hij heette Samuel," antwoordde moeder. "Hij woonde heel lang geleden, ver weg in het land Kanaän."

"Toe, vertelt u me van hem," vroeg Lousje.

"Eer Samuel geboren werd," begon moeder, "bad zijn moeder vurig tot God of Hij haar een zoon wilde schenken. Zij beloofde, dat als God haar gebed verhoorde, zij haar zoon aan Zijn dienst zou geven."

"Na eenige tijd werd Hanna's gebed verhoord. God zond haar een lief, klein jongentje. Zij noemde hem „Samuël", wat betekent, van God gebeden. Hanna vergat haar belofte aan God niet. Toen Samuël oud genoeg was, nam zij hem mee naar de tempel, en vroeg aan Eli, den priester, of hij haar kind in Gods dienst wilde opvoeden."

"Eli zeide, dat hij dat wilde doen en dus bleef Samuël bij Eli. Toen hij ouder werd, hielp hij Eli steeds meer in de tempel. Soms zorgde hij voor de lampen, of opende de deuren en op allerlei andere manieren hielp hij Eli, die nu oud begon te worden."

"Hanna dacht dikwijls aan haar jongen, hoewel hij nu zo ver van haar af was. Ieder jaar ging zij naar de tempel om hem op te zoeken en zij bracht altijd als een geschenk voor Samuël, een kleedingstuk mee, dat ze zelf voor hem gemaakt had."

"Net als tante, die mooie jumper voor mij meebracht," zei Lousje.

"Ja," stemde moeder toe, "Hanna's geschenk en dat van tante Nel, waren beide liefdegaven."

"Toe, vertelt u verder van Samuël," vroeg Lousje.

Dus ging moeder voort: "Samuël had God lief en bad zo dikwijls, dat hij wel eens, de biddende Samuël wordt genoemd. Er is een prachtig schilderij, door Sir Joshua Reynolds geschilderd, die het kind Samuël biddend voorstelt."

"Wat zou ik die schilderij graag eens zien," zei Lousje.

"Er zijn allerlei goede en niet dure afdrucken van deze schilderij. Ik zal zien,

dat ik er een voor je krijg," zei moeder.

"O, wat heerlijk!" riep Lousje uit. "Maar wat gebeurde er verder met Samuël?"

"Omdat Samuël God lief had en zo dikwijls tot Hem bad, koos God de jongen uit om een belangrijke boodschap aan Eli over te brengen. Op zekere nacht toen hij sliep werd hij wakker door een stem, die zijn naam riep. Het was Gods stem, maar Samuël wist dit niet. Hij dacht, dat het Eli was, die hem nodig had. Hij liep dus naar Eli, en vroeg hem, wat hij hebben wilde."

"Maar Eli zeide, dat hij weer moest gaan slapen, want dat hij hem niet geroepen had."

Even later hoorde Samuël de stem weer, en weder liep hij naar Eli, en vroeg hem, wat hij hebben wilde.

"Wederom zei Eli tegen Samuël, dat hij moest gaan slapen, want, dat hij hem niet geroepen had. Een derde maal hoorde Samuël de stem en ging hij naar Eli. Ditmaal zeide Eli tot Samuël, dat het zeker Gods stem was, die hem geroepen had en dat als hij ze weder hoorde, hij antwoorden moest: „Spreek Heer, want Uw dienstknecht hoort."

"Dus ging Samuël weder nederliggen, maar hij sliep niet. Hij bleef luisteren, of hij Gods stem nog eens zou horen. Even later hoorde hij ze weder roepen: „Samuël, Samuël!" Dus antwoordde Samuël, zoals Eli hem gezegd had om te doen: „Spreek Heer, want Uw dienstknecht hoort."

Toen ontving Samuël de boodschap, die God hem wenste te geven, omdat hij gehoor had gegeven aan Gods roepstem."

"En wat gebeurde er verder met Samuël?" vroeg Lousje.

"Na die nacht sprak God dikwijls tot Samuël en gaf hem boodschappen voor het volk van Israël," antwoordde moeder. "Dus werd hij mettertijd bekend als een profeet, en iedereen luisterde naar wat hij zeide. Later werd Samuël richter over Israël, want in die tijd hadden zij geen koningen of presidenten, maar werden geregeerd door richters."

"Samuël was een wijs en goed regeerder, omdat hij dikwijls tot God bad, hem te willen helpen, zoals hij altijd gebeden had, toen hij nog een kleine jongen was."

OM TE ONTHOUDEN

Wij zijn gewend onze ondeugden
Achter fraaie voorwendzels te verbergen.

„Ja,” zei Truida, „dat zal dunkt me 't beste zijn. Maar nu moet ik voortmaken, anders ben ik niet klaar als je met 't kind komt. Als ik tijd had gehad, zou ik 't kleine kamertje een nieuw behangetje gegeven hebben.”

„Kleine kamertje! — ga-ga-je haar-Elsje's kamertje geven?”

„Ja,” zei Truida kortaf. „Het kind moet natuurlijk een kamertje hebben en er is geen ander!” ze antwoordde kortaf, omdat 't haar pijn deed om te zeggen, wat ze moest, en ze wist, dat het Jan nog meer pijn zou doen om het te horen. In Elsje's kleine kamertje had hij nooit een voet gezet, sinds zij van hen was weggelopen, en zij was er alleen maar af en toe binnen gegaan, om het een beurtje te geven.

Ze verschikte nu de meubels in het kamertje wat, terwijl ze bij zichzelf sprak: „Zó ziet 't er heel anders uit en zal 't hem niet zo erg aan vroeger doen denken.” Toen ze met 't kamertje klaar was, gaf Truida de trap nog een beurt, zorgde voor het eten en maakte de nette keuken nog netter. Met die grote blijdschap in haar hart ging het werk als van zelf en nadat ze gegeten hadden en om twee uur alles aan kant was, ging zij zich boven opknappen. Jan was weer naar de tuin gegaan, maar toen ze even boven was, hoorde zij hem roepen.

„O, wat is 't vader? Ik ben boven.”

„Ik heb een rozestruikje in een pot gezet, ik-ik dacht,” ging hij verlegen voort, „dat 't kind dat wel graag in haar kamertje zou hebben.”

Truida kreeg tranen in haar ogen. „Die lieve, oude ziel,” zei ze zacht bij zichzelf, „wat denkt hij toch altijd aan alles!” „Zet 't maar in de vensterbank, wil je? Ik ben mij aan 't verkleeden en kan 't niet aannemen.” Ze dacht bij zichzelf: „Zodoende komt hij als vanzelf weer in 't kamertje!” Maar haar kleine list gelukte niet. Jan zette het bloempotje boven aan de trap en riep: „Ik kom mij zoo dadelijk ook opknappen en ga dan zo langzamerhand naar de tram.”

Toen de trein van half vier het station te Utrecht binnestoomde stond Jan Dalm op 't perron. De wagens gingen open en de reizigers stroomden er uit, het perron liep leeg, maar nergens zag Jan een spoor van zijn kleindochtertje. Hij wilde zich juist teleurgesteld afkeren, toen hij in de verte een conducteur zag aankomen, die

een kleine meid bij de hand hield. Jan snelde er op af, zijn hart bonsde, een voor-gevoel zeide hem, dat het de kleine Truusje was.

„Is dat Truusje Bolk?” riep Jan al uit de verte, hoewel hij zijn stem bijna niet meester was, en liep zo vlug hij kon den conducteur tegemoet.

„Ja, zo heet deze kleine meid,” zei de conducteur, „kijk maar, zij heeft een kaartje om haar hals met haar naam en adres. Haar moeder heeft haar te Amsterdam aan mij toevertrouwd en zeide, dat haar grootvader, Jan Dalm haar te Utrecht zou afhalen. Dat bent u dan zeker?”

„Ja,” zei Jan, die van aandoening bijna niet kon spreken en bij Truusje was neergehurkt.

„Ga je met grootvader mee, liefje?” vroeg hij.

Truusje keek angstig van den conducteur naar haar grootvader, ze was op 't punt van te gaan schreien en zei met bevende lipjes: „Ik wil naar moesje.”

„Kom, kom, nu niet weer gaan huilen,” zei de conducteur, „flinke meid zijn! Kom, geef grootvader een handje en ga zoet met hem mee. En ik moet heus weg, de trein gaat zo dadelijk verder.”

„Kom, ga maar met grootvader mee,” zei Jan nu overredend en nam het handje dat de conducteur had losgelaten, beschermend vast. „Ga met me mee, liefje en ik zal voor je zorgen tot moesje komt. Thuis wacht grootmoeder op ons met lekkere thee en boterhammen en er zijn bloemen en een poesje en op je kamertje staat een rozestruikje, wil je niet meegaan om dat allemaal te zien?”

„Zal ik rozen hebben?” vroeg Truusje verrukt, met schitterende ogen.

„Ja, 't zou me niet verbazen als er al een uit was. Laten we gauw naar huis gaan om te kijken.” Truusje liet haar kleine hand nu vol vertrouwen in de grote hand van haar grootvader rusten en nadat Jan den conducteur voor zijn goede zorgen had bedankt, haastte hij zich met het kind in de richting van de uitgang. Ineens bedacht Jan zich wat. „Waar is je koffertje?” vroeg hij.

„Heb ik niet,” zei Truusje. „Ik heb alleen maar dit pakje, daar zit mijn oude jurk in en mijn boezelaar, dat is alles.”

(Wordt vervolgd)

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN OOST-INDISCHE KERS

Het huis van de burens zag er erg verlaten uit. Rie keek er naar door haar raam. De Van Dalen's, Tom en Suus, waren met hun ouders voor een paar maanden van huis. Rie zou haar speelmakkertjes erg missen.

Moeder zag Rie naar de overkant kijken en zeide: „Heb je zin mij wat in de tuin te helpen?”

Rie glimlachte tegen moeder en zei: „Graag, moeder.”

„Laten we de viooltjes uitplanten,” zei moeder.

Ze gingen in de tuin. Moeder wees aan Rie, hoe ze de plantjes in de zachte aarde moest zetten en ieder plantje wat water geven. Dan moest de aarde voorzichtig rondom de plantjes aangedrukt worden.

„'t Is 'n vuile-handen-werkje,” lachte moeder. „Ik wou, dat ik een klein meisje wist, die ze allemaal voor mij doen wou.”

„Ik weet een klein meisje, die het wil,” zei Rie.

Moeder ging in huis en Rie pootte de plantjes, precies zoals Moeder het haar gewezen had, er op lettende om ze niet te dicht op elkaar te zetten.

Terwijl ze druk aan 't werk was, hoorde ze hoe meneer Silk, naast hen, met zijn maaimachine bezig was. Toen hij vlak bij de heg was, keek ze op en wuifde, en meneer Silk kwam even op de heg leunen.

„Plant ik de viooltjes niet mooi?” vroeg Rie.

„Dat doe je zeker,” zei meneer Silk. „Jij en ik hebben 't maar druk vanmorgen. Ik heb wat voor je in mijn zak.” Meneer Silk haalde een enveloppe tevoorschijn.

„Wat zit er in?” vroeg Rie.

„Dat is een verrassing,” zei meneer Silk. „Plant dit zaad bij het keukenraam, en kijk wat er gebeurt. Ik beloof, dat als je er goed voor zorgt, je over een paar maanden een massa bloemen zult hebben.”

„Een paar maanden —” begon Rie. Dat leek een lange tijd. Maar toen klaarde haar gezichtje op; „o, dan zijn Tom en Suus weer thuis,” zei ze.

„Twee maanden zijn niet lang als je groeiende plantjes gadeslaat,” zeide meneer Silk. „Als de Van Dalentjes thuis komen, zul je iets heel moois hebben om ze te laten zien.”

„Dank u wel, meneer Silk,” zei Rie. Toen bedacht ze zich ineens wat. „O, meneer Silk, vindt u 't goed, als ik een beetje van 't zaad bij 't priëel van de Van Dalen's plant, als een verrassing voor Tom en Suus?”

„Dat is een heel leuk plan,” zei meneer Silk.

Rie vertelde haar moeder van het verrassings-zaad. Vader en moeder hadden er veel belangstelling voor. Toen het zaad in de aarde was, ging Rie iederen dag met haar ouders kijken of het zaad al op kwam. 't Duurde niet lang of er kwamen ronde blaadjes tevoorschijn, die klimmen wilden. Vader spande draden van de grond tot boven aan het keukenraam, en toen Rie hem vertelde, dat zij bij het priëel van de Van Dalen's ook wat gezaaid had, spande vader daar ook draden tot aan het dak toe.

Iedere dag zag Rie hoe de groene blaadjes om het keukenraam opklommen. Meneer Silk kwam eens kijken, hoe het zaad was opgekomen.

„Kijk eens,” zei meneer Silk.

„O, 't zijn knopjes en er schijnt geel en oranje door”.

„Zoo is 't,” zei meneer Silk, „over een paar dagen zul je eens wat zien!”

Iedere morgen was Rie's eerste gang naar haar klimplant. En wat was ze blij, toen de knoppen uitkwamen en het hele stuk muur met bloemen was overdekt, van licht geel tot diep oranje gekleurd.

„Oost-indische kers,” zei vader.

De volgende dag waren er nog meer bloemen uit. Toen Rie naar de tuin der Van Dalen's ging, was ook daar het priëel met bloemen bedekt.

„Ik hoop nu maar, dat Tom en Suus gauw thuiskomen om ze te zien,” zei Rie. En zie, diezelfde dag kwamen de Van Dalen's terug. Tom en Suus liepen al gauw de tuin in. Wat waren zij verbaasd en verrukt toen ze het priëel zagen. Daar zagen zij over de heg Rie in haar tuin lopen.

„Dag Rie, dag Rie! Daar zijn we weer! En er heeft iemand een verrassing geplant!”

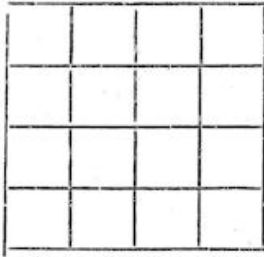
Wat keek Rie gelukkig! Ze was zóó blij, dat ze haar speelkameraadjes terug had.

„Moeder zegt, dat een goede, lieve fee het deed, zei Bob, „maar vader zegt, dat een goed, lief buurmeisje het vast deed.”

IN- EN UITSPANNING

No. 22. Kwadraatraadsel

Vul nevenstaand kwadraat zó in, dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen, dezelfde zijn. 1 zwarte vloei-

stof; 2. bewoner van een land in Europa; 3. Meisjesnaam; 4. gaan we langs naar boven.

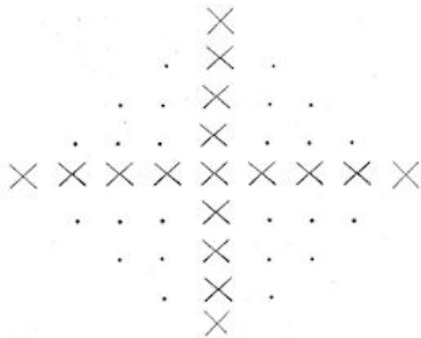
No. 23. Welk spreekwoord?

Welk spreekwoord krijg je als je uit ieder der onderstaande woorden, drie op eenvolgende letters neemt en die naast elkaar zet? Vermenging, bemoeiding, metgezel, eensgezind, slaperig, vriendschap, kippehok, vriendendienst, boenwas, kikkersloot, vermaken, merkteken.

No. 24. Welk plaats?

Welke plaats krijg je als je naast elkaar zet een bruin knaagdier en een deel van een stad?

No. 25. Kruisraadsel.

Vul vorenstaand figuur zo in dat op de kruisjesrijen de naam komt van een plaats in N. H. 1. medeklinker; 2. zwemt in 't water; 3. hondennaam; 4. geleide voor schepen in oorlogstijd; 5. de bedoelde plaats; 6. plaats in Z. H.; 7. plaats in Z. H.; 8. dient om iets in te bewaren; 9. medeklinker.

No. 26. Welk woord?

Een woord bestaat uit 12 letters.

3. 7. 1. 2. is een zuivelproduct.

11. 12. 4. 9. dient tot steun of tot wapen.

6. 5. 10. 8. is een vrucht.

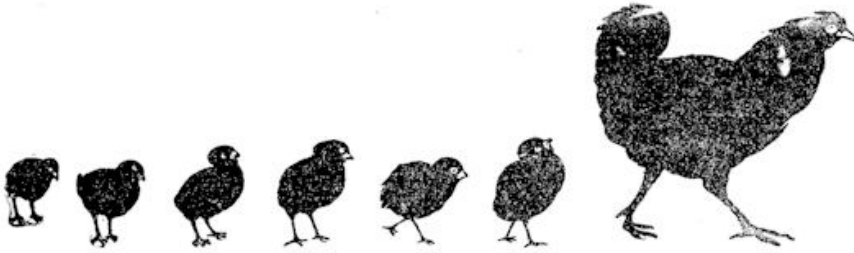
No. 27. Ladderraadsel

X . . . . Vul nevenstaand figuur zó in,
 X . . . . dat op de kruisjesrijen iets
 X . . . . komt te staan, dat vele ver-
 X . . . . eenigingen enz. jaarlijks doen
 X . . . . verschijnen. 1. jongensnaam;
 X . . . . 2. hebben de schepen; 3. jon-
 X . . . . gensnaam; 4. meisjesnaam;
 X . . . . 5. hebben de vogels; 6. naam
 X . . . . van een profeet; 7. komt op
 X . . . . metalen, die niet gebruikt
 X . . . . worden; 8. stad uit het O.
 T. die vernietigd werd; 9. jaargetijde;
 10 bloem; 11 vis.

No. 28. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters:

s. e. e. l. o. z. g. p. t.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

„Mijn liefste vader en moeder,
 „Deze is om u te vertellen, dat ik heel ziek ben, stervende. De dokter zegt, dat als ik het iemand wil laten weten, ik het dadelijk moet doen. U zijt de enigen, die om mij geven, en ik schrijf om voor altijd afscheid van u te nemen. Ik heb altijd gehoopt, dat ik u te eniger tijd zou terug zien en mijn dierbaar thuis, en mijn liefste, liefste kind. Ik ben er zeker van, dat u mij het kwaad wilt vergeven, dat ik deed, en mijn wrede gedrag. Ik zou niet gelukkig kunnen sterven als ik daar niet zeker van was; maar, lieve vader en moeder, ik ken uw liefdevolle harten. Geen woorden kunnen zeggen, hoe ik al deze jaren om mijn Truusje getreurd en naar haar verlangd heb — mijn eigen kleine lieveling! Eerst dacht ik, dat ik van verlangen naar haar zou sterven, maar ik wist, dat ze bij u veilig geborgen en gelukkig was — dat was mijn enige troost — en ik zou geen kleren en geen eten voor haar gehad hebben. Ik had plan u te schrijven, zodra Henk in zijn nieuwe betrekking was, maar hij werd bijna onmiddellijk weer ontslagen en sedert waren wij altijd zwervende en hadden geen vast thuis. Het is een wanhopig leven geweest, en ik heb God dikwijls gedankt, dat het mijn lieveling bespaard was. Laat ze mij niet vergeten, lieve vader en moeder, en laat haar nooit van u weggaan. Zij behoort u — ik geef haar aan u en ik dank u met heel mijn hart voor alles wat u voor haar hebt gedaan. Dag, lieve, vader en moeder, ik kan mijzelf nooit vergeven voor al het verdriet, dat ik u heb aangedaan, maar ik weet dat

u mij vergeven wilt en geloven, dat ik u aldoor heb liefgehad. De vrouw hier is goed voor mij, en ze heeft mij beloofd, dat ze deze brief bewaren zal en u zenden, als ik heengegaan zal zijn.

Uw liefhebbende dochter
 „Elsje”

De brief, die in een enveloppe zat en door Elsje zelf geadresseerd was, kwam in een grotere enveloppe, waarin behalve Elsje's brief nog een stukje papier zat, waarop met een goede, flinke hand geschreven was: „Uw arme dochter stierf vanmorgen. Achtend M. Smit”.

De brief droeg het postmerk Amsterdam, maar geen nader adres.

„We weten niet eens precies waar zij stierf”, snikte Jan, „zodat ik er kon heengaan en haar thuis brengen en hier begraven kon.”

„En al wist je het, zou hij je misschien niet eens toestaan, om haar hier te laten begraven”, zei Truida vol bitterheid. Zij kon het niet eens over zich verkrijgen om de naam van haar schoonzoon te noemen. En toen barstte zij opnieuw in tranen uit.

HOOFDSTUK VI

Een onverwachte gebeurtenis

Na die eerste uitbarsting van smart, sprak Jan niet veel over zijn verdriet, maar het was daarom niet minder diep. Ja, de wond was zó diep en wreed, dat het bijna meer was dan hij kon dragen. De gedachte aan zijn overleden dochter verliet hem nooit bij dag noch bij nacht. Hij tobde er over, dat hij haar niet dadelijk vergeven

had toen zij van huis was weggelopen. En boven alles werd hij vervolgd door de gedachte aan haar eenzame dood, na haar zo ontzettend moeilijk leven. En al dat getob verouderde hem snel. Truusje was te jong om 't op te merken, maar ouderen zagen hoe gebukt hij begon te lopen, hoe grijs hij werd en hoe dof zijn helder blauwe ogen werden. Alle levenslust had hem verlaten, zelfs Truusje kon die niet meer wakker roepen.

Truida droeg haar verdriet op een andere manier, het vond tot op zekere hoogte afleiding in haar bezorgdheid over haar man. En wat Elsje betrof, ze had nu minder zorg over haar, dan toen ze leefde, en een ellendig bestaan had, met haar deugniet van een man. Het verdriet drukte ook zijn stempel op Truida, ze werd zachter en rustiger, ze scheen wat van haar krachten in te boeten en steunde steeds meer op haar kleindochtertje. En Truusje, flink en handig als ze was, nam langzamerhand de meeste bezigheden op haar jonge schouders.

Ze ging nog altijd 's morgens bij juffrouw Bartels les nemen en hoewel haar grootmoeder dikwijls zei, dat ze nu toch best met de andere kinderen naar school kon gaan, vroeg juffrouw Greta altijd weer om haar te mogen houden.

„Truusje kan mij betalen door later ons dienstmeisje te worden”, zei ze lachend, „als zij ten minste in betrekking wil gaan en u haar missen kunt, juffrouw Dalm.”

„Ik zal het te avond of te morgen wel moeten”, zei juffrouw Dalm met een zucht en een glimlach; „Truusje zal, als zij ouder wordt, haar eigen brood moeten verdienen en het is onze plicht te zorgen, dat zij er de bekwaamheid voor heeft.”

En zo werd het de droom van Truusje's leven, om juffrouw Greta's dienstmeisje te worden, en de eer en de vreugde te hebben, het huis even keurig te houden, als zij het altijd gezien had.

Het was wel een ongewone opvoeding, die het kind had gehad, maar de uitkomst was zeer zeker bevredigend. Ze kon uitstekend naaien, breien, stoppen en verstellen, lezen en schrijven zonder fouten, rekenen, een beetje koken en alle soorten huiswerk doen, terwijl zij een massa van bloemen en tuinwerk afwist. Behalve koken en het zwaardere werk zoals schrobben en schuren, dat Truida nog altijd zelf deed, nam Truusje haar alle huiswerk uit

de handen. Truusje zou wel graag het ruwere werk ook op zich genomen hebben, maar gromoe wilde dit niet toestaan. Toen Truusje echter ruim twaalf jaar was, werd die wens van haar onverwacht vervuld.

Op zekere kille herfstmorgen voelde juffrouw Dalm zich te ziek om op te staan. Ze was al een paar weken minder wel geweest, pijn in haar ledematen, zei ze, door het vochtige weer. Maar van wat rust nemen of in bed blijven, had ze niet willen horen. „Niks zo goed als aan 't werk blijven”, beweerde ze, „als je kou hebt gevat; als je stil gaat zitten, wordt je helemaal stijf.”

Maar op deze morgen was ze genoodzaakt toe te geven. „Ik geloof, dat ik een kou op mijn lever heb”, zei ze, „en ik voel me nergens toe in staat. Ik zal vandaag maar eens in bed blijven, dat zal 't beste zijn.” Jan ging op weg naar zijn werk bij den dokter aan en kwam wat vroeger thuis om te horen, wat hij gezegd had.

„'t Is geelzucht, zei hij”, vertelde Truusje, „en we moeten ons niet ongerust maken, als gromoe donkergeel gaat zien, zei hij.”

Grova keek bedenkelijk, hij wist dat geelzucht geen gekheid was voor een vrouw van Truida's leeftijd, en de volgende morgen bleef hij thuis, tot de dokter er geweest was om zelf met hem te spreken.

Gelukkig viel de uitspraak van den dokter mee, en hoewel juffrouw Dalm enige tijd in bed moest blijven, was er geen reden tot bezorgdheid, dat was een pak van hun hart.

Nu was Truusje in haar element. Ze veegde en stofte, schuurde en schrobde, verzorgde en bediende gromoe en deed voor grova alles wat ze maar bedenken kon. De hele dag waren haar bezige handen en voeten in de weer, en in haar blijdschap, dat ze haar gromoe beter en grova wat minder somber zag worden, dacht ze niet aan vermoeienis en deed vrolijk en dikwijls zingende alles wat er te doen was. Zo stonden de zaken op die Zaterdag toen helemaal onverwacht, voor hen allen, een grote verandering kwam.

Het was een prachtige herfstdag. In de tuin stonden de chrysanten op het uitkomen en Truusje hoopte, dat er de volgende morgen een paar uit zouden zijn, want de dokter had gezegd, dat gromoe, die al eens op had gezeten, Zondags een uurtje

beneden mocht komen.

Dat was heerlijk nieuws. Wat was Truusje die dag in de weer, om alles toch maar zo blinkend en helder te hebben, als gromoe het altijd gewend was. Tegen vier uur was alles klaar en ging Truusje naar boven, om te vragen, wat gromoe graag bij haar thee wilde hebben, terwijl Jan naar het dorp ging voor de boodschappen.

„Geef mij alleen maar een kopje thee en een beschuit”, was gromoe’s antwoord op Truusje’s vraag.

„En wilt u er niet een van de appeltaartjes bij, die juffrouw Bartels heeft gestuurd?”

„Nee, geef mij maar liever een beschuit, maar neem jij een paar taartjes, kind, je zult wel honger hebben, na al dat werken, dat je gedaan hebt.”

„Nu, daar heb ik best trek in”, zei Truusje, „een beetje honger heb ik wel.”

„Kookt het water al?” vroeg gromoe.

„Bijna”, zei Truusje. „Ik loop even naar de boerderij om wat melk, en als ik terugkom kookt het en zet ik dadelijk thee. Ik ben in 'n wip weerom. Dag gromoe!”

„Zet je hoed op en trek je mantel aan!” riep gromoe haar nog achterna. „'t Wordt al kil en je bent warm van 't werken.”

Wat was Truusje later op de dag blij, dat zij de raad harer grootmoeder had opgevolgd! Toen ze met de melk van de boerderij terugkwam, zag ze aan 't begin van hun laan, waar die op de straatweg uitkwam, een man staan, die, toen Truusje dichterbij kwam, zenuwachtig over zijn schouder, eerst rechts, toen links den weg afkeek.

Truusje was twaalf jaar oud en er aan gewend, dat er dikwijls landlopers in de buurt rondzwierven, ze was daar nooit bang voor, maar hoe 't kwam wist ze niet, maar deze man joeg haar angst aan.

Met luid kloppend hart, maar proberende er kalm en onbevreesd uit te zien, liep ze vlug voort. Zo gauw ze hem voorbij en hun laan in was, dacht ze, zou ze zo hard ze kon naar huis hollen en al morste ze dan wat melk, daar zou gromoe niet boos om zijn, als ze hoorde, hoe bang ze was geweest. Maar de man dacht er klaarblijkelijk niet aan, haar ongehinderd voorbij te laten gaan, want zodra Truusje dicht genoeg bij hem was, pakte hij haar stevig vast bij haar arm.

„Ik heb hier al een tijd op de uitkijk gestaan”, zei hij op ruwe toon. „En maak

geen kabaal”, want Truusje begon hard van „help! help!” te roepen, „of ik zal je een pak slaag geven, zoals je nog nooit hebt gehad. Versta je me?”

„Laat me los”, jammerde Truusje, „Gromoe wacht op me, ze is ziek.”

„Ik heb al heel wat langer gewacht dan je „gromoe”. Je grootvader is uit, hè?”

„Ja, naar 't dorp, maar hij kan ieder ogenblik terugkomen”, antwoordde Truusje, in de hoop, den man bang te maken. „O toe, laat me gaan, gromoe ligt op me te wachten.”

„Mijn 'n zorg!” zei de man. „Ligt ze in bed?”

„Ja”, snikte Truusje.

„Uitstekend. Komt je grootvader met de tram thuis?”

„Ik geloof 't van wel”, bracht Truusje uit. „Maar o, laat me toch gaan! Wat wilt u van me? Ik heb geen geld —”

„Geld verlang ik niet. Maar *jou*, jonzelf wil ik hebben, Truusje Lang.”

Truusje keek verbaasd op, zich afvragende hoe de man haar naam wist. Op eens kwam een vreselijk vermoeden bij haar op, dat haar half flauw van angst maakte, en een vrees voor ze wist bijna zelf niet wat.

„Waarom wilt u me hebben?” bracht ze met moeite uit.

„Omdat ik je eigen vader ben, en je me zes jaar lang ontstolen bent. 't Is toch heel gewoon, dat een man z'n eigen kind wil hebben om voor hem te zorgen.”

„Maar ik moet voor gromoe en grova zorgen”, zei Truusje, „ze zijn oud, en gromoe is ziek — en ze hebben al die tijd voor mij gezorgd, nu moet ik voor hen zorgen. 't Spijt me erg, maar ik kan niet voor u er bij ook zorgen.”

„Wel, wel!” mompelde de man. „Wat zijn we beleefd. Maar kunnen of niet kunnen — je móét. En nu vooruit, ik wil vanavond niet te laat met je thuiskomen.”

„O, neen, neen!” riep Truusje wanhopig uit, „neem me niet mee! ik kan niet weg van grova en gromoe! O, neem me niet mee!”

„Schei uit met dat gejangel”, zei haar vader ruw, „hoe eerder je leert, dat ik dat niet verdraag, des te beter. Er is niets aan te doen — je gaat mee! Volgens de wet behoort je mij en ik houd mij aan de wet. En nu, vooruit, dan kun je je spullen ophalen.”

De arme Truusje beefde zo, dat ze

haast niet lopen kon, maar ze deed haar best het bevel van haar vader op te volgen, half hopende, dat als ze maar eenmaal thuis en onder gromoe's bescherming was, alles nog wel terecht zou komen.

(Wordt vervolgd)

EEN EN ANDER UIT HET LEVEN VAN
MAARTEN LUTHER

(Vervolg en Slot)

Verschillende pogingen werden in het werk gesteld, door middel van gesprekken met allerlei vooraanstaande personen, om Luther over te halen, van de houding, die hij had aangenomen, af te zien; maar zij bleven vruchteloos. De Keizer was ontstemd over zijn woorden, toch weigerde hij beslist Luther naar de gevangenis te zenden, hoewel men van vele zijden daar sterk op aandrong. Een maand later verscheen een keizerlijk decreet tegen hem en al zijn aanhangers.

Luther verbrak de tovercirkel, die de almachtige namen van Paus en Keizer omgaf, door een hogere naam in de plaats te stellen. Het was zijn vaste, godsdienstige overtuiging, veel meer dan zijn minachting voor dwaling en dwaasheid, die hem in staat stelde, aan Rome het hoofd te bieden. Velen voor hem hadden gewezen op de dwalingen en misbruiken der Kerk van Rome. Er werd naar hen geluisterd met genoegen en met instemming maar dergelijke roepstemmen konden niet bewegen om de hoede te verlaten van een kerk, die met al haar fouten, toch de veiligste toevlucht scheen, die de aarde zondige mensen had aan te bieden. Luther slaagde waar anderen gefaald hadden, omdat hij er zich niet mee tevreden stelde het aardse heiligdom af te breken, maar door te wijzen op een ander en beter heiligdom, waar zondige mensen rust konden vinden in het blijmoedig vertrouwen op Gods liefde.

Luther op de Wartburg

Luther verliet Worms met het plan naar Wittenburg terug te keren, maar zijn vrienden wachtten tevergeefs op zijn komst. Zij vreesden, dat hij een slachtoffer was geworden van de haat zijner vijanden, en groot was hun verontwaardiging tegen zijn vermeende moordenaars. Maar hij was onder veilige en vriendelijke hoede. Zijn vriend, de keurvorst van

Saksen, die trotsch was op de moed, die hij tegenover de Rijksdag had betoond, liet hem vasthouden in een bos nabij Eisenach, en hij werd gebracht naar het oude kasteel van de Wartburg, dat de grote verzamelaarsplaats was geweest van de middeleeuwse minstrelen en het tehuis van Elisabeth van Hongarije. Hij werd daar op een vriendelijke en in geen enkel opzicht onteerende gevangenschap, vast gehouden.

Weldra begon hij zich weer aan de studie te wijden. Hij begon een briefwisseling met zijn vrienden, die zielsblij waren, dat hun „Elia" niet voor hen verloren was, zoals zij gevreesd hadden. Hij schreef veel, en zijn geschriften werden naar Wittenberg gezonden, waar ze gedrukt en in alle delen van Duitsland druk gelezen werden. Maar hij leed zeer onder de gedwongen scheiding van zijn gezin en zijn vrienden en zijn werk; en hij leed eveneens onder een aangeboren zwaarmoedigheid, die door slechte gezondheidstoestand verergerd werd.

Na een verblijf van ongeveer een jaar op de Wartburg, keerde Luther naar Wittenberg terug. Hij verliet zijn veilige verblijfplaats in het geheim en zonder toestemming van den keurvorst. Hij wist, dat hij persoonlijk gevaar liep, want hij was onder de ban van het keizerrijk, maar uit de brieven, die hij kreeg, had hij de overtuiging, dat zijn tegenwoordigheid te Wittenberg zeer nodig was. Gedurende zijn afwezigheid hadden enige vurige geesten, onder aanvoering van Carlstadt, onder geweld en wanorde de mis afgeschaft, en trachtten nu tot het Hervormde geloof en de hervormde dienst al hun mede-stadgenoten te dwingen. Er waren profeten opgestaan, die beweerden dat ze speciale openbaringen van God hadden ontvangen, die alle menselijke wetenschap verachtten en zelfs lichtvaardig spraken over de Heilige Schrift, als zijnde niet langer voldoende voor het nieuwe tijdperk van de Heilige Geest. Melancton was hier wanhopig over, en evenzo de goede keurvorst. De ganse stad was in oproer, en een regering van fanatisme en bandeloosheid leek onvermijdelijk. Luther verscheen in de preekstoel. De mensen wisten van zijn komst en de kerk was tot barstens toe vol. Hij begon met de ijver zijner hoorders te prijzen, maar hij zeide hun, dat bij Christenen liefde even nodig was als geloof. Hij mis-

prees het geweld, dat was gepleegd tegen de mis en zijn aanhangers, en hij herinnerde zijn hoorders aan het gedrag van Paulus te Athene, die de heidense altaren niet omver wierp, maar een woord predikte, dat ingang vond in de harten der mensen, en na verloop van tijd verdwenen de altaren. Het was hun werk om te prediken en de waarheid te belijden, maar niet om anderen dwang op te leggen; als er dwang werd gebruikt, zou de enige uitkomst schijnheiligheid zijn; want uit vrees zouden de mensen voorwenden wat zij niet geloofden.

Gedurende een hele week predikte hij op die wijze, tot hij de storm baas werd. Hij maakte korte metten met de beweringen der profeten, die de stad in grote ontstemming verlieten. Luther's gedrag ten opzichte dezer gebeurtenis, is een sprekend bewijs van de wijsheid en de kalmte, die hij bezat, maar die soms schuil gingen onder zijn vurige taal. Hij begreep beter dan een der andere Hervormers het geestelijk karakter van het Christendom. Hij zag in, dat het de taak van den Christelijken leraar was om de mensen te overtuigen, en dat grote verdraagzaamheid in acht genomen moest worden, jegens hen die nog andere meningen waren toegeedaan.

Werk voor de Kerk

De ongeregelgheden, die te Wittenberg en elders hadden plaats gehad brachten den Keurvorst en de Hervormers er toe om regels op te stellen voor de leiding der Kerk onder haar nieuwe omstandigheden. Een visitatie van de Kerk in het ganse keurvorstendom werd bevolen, en Melancton stelde een aantal instructies op, waar de predikers zich aan houden moesten. Luther schreef een boek in 't Latijn over de betekenis van de mis, bestemd voor de geestelijkheid. Hij behield ook de Latijnse dienst der Roomsche Kerk in een veranderde en verkorte vorm. Maar hij raadde aan, dat uit de bijbel in de Duitse taal zou worden voorgelezen, en dat enige Duitse gezangen zouden gezongen worden naast de Latijnse gezangen van de oude dienst. Hij had grote moeite om Duitse gezangen te vinden, die het waard waren om bij de godsdienstoefening te worden gezongen. Maar in 1524 verscheen een verzameling van gezangen, die bij de kerken van Wittenberg in gebruik waren.

De besten daarvan, waren van Luther zelf; en hij bleef zijn gehele leven door gezangen schrijven voor zijn geliefde Duitsers. Zijn gezangen worden nog in de Duitse kerken gezongen.

In zijn afzondering op de Wartburg begon Luther een Duitse vertaling van het Nieuwe Testament. Bij zijn terugkeer te Wittenberg zette hij dit werk met behulp van Melancton voort. De vertaling van het Nieuwe Testament werd gevolgd door een van het Oude Testament. De bijbel van „Dr. Maarten Luther”, zoals zij die noemen, is nog altijd de bijbel van het Duitse volk. Het is een van de beste vertalingen in welke taal ook, een vertaling, bewonderenswaardig gehouden in de geest van het oorspronkelijke.

Luther bleef tot zijn dood toe werken in het belang der evangeliese waarheid. Steeds was hij werkzaam door woord en pen. Maar zwaarmoedigheid overschaduwde zijn leven in de afgang zijner dagen. Hij had gehoopt, dat het prediken van het Evangelie wonderen zou werken in Duitsland, en hij dacht, dat Jesaja doelde op de zestiende eeuw, toen hij sprak van de bloeiende wildernis. Luther's dood had plaats op 18 Februari 1546.

Hetzij we hem waarden om het werk dat hij verrichtte gedurende zijn leven, hetzij door de invloed, die hij op latere jaren heeft uitgeoefend, wij zullen tevergeefs zoeken naar een godsdienstig leider, als hij was, in de eeuwen, die sedert zijn dood zijn verlopen.

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN

HET WEGGELOPEN VEULENTJE

Op een grote wei huppelde een klein veulentje rond, dat Nellie heette. Ze leefde daar met haar moeder, een oud paard van tien jaar (tien jaar is al vrij oud voor een paard).

Er waren ook veel koeien in de wei, maar daar bemoeiden ze zich niet mee. De moeder was heel trots op haar dochtertje en deed alles om Nellie plezier te doen. Haar benen waren al wel een beetje stijf, maar ze kon toch nog heel goed draven en springen. Ze speelde en dartelde dan ook met Nellie in de wei, „want”, zei ze, „vrolijk zijn is goed voor jonge veulen-

tjes, dan worden ze gezonde en flinke paarden!" Nellie had dus een heel prettig leventje en je zou dus zo denken, dat ze heel tevreden was. In het begin was ze dat ook wel, maar toen ze wat groter werd en al wat gras begon te eten, begon ze zich heel gewichtig te voelen en dacht: „Het is toch wel erg vervelend voor een flink veulen zoals ik, hier altijd in diezelfde wei, ik moet de wijde wereld eens in!"

Haar moeder schrikte er zo van, toen zij er iets van zeide, dat Nellie er helemaal niet meer over durfde spreken, maar ze dacht er des te meer over. En eens op een dag, toen het hek toevallig open stond en haar moeder aan de andere kant van de wei rustig graasde, kon Nellie het niet meer uithouden en liep ze stilletjes weg.

Niemand had het gezien.

Nellie liep een hele tijd voort en keek toen verbaasd om zich heen. Ze had gedacht heel iets wonderlijks te zien, nu ze de wijde wereld in was gegaan, maar het zag er net eender uit als bij haar thuis, niets dan weilanden en akkers. Nellie dacht: „'t Zal nog wel komen", en liep de hele dag door, alleen hield ze af en toe even stil om wat gras te eten en wat water uit een sloot te drinken. Er waren mannen aan het werk op het veld. Nellie was bang, dat die haar zouden zien en meenemen, maar die hadden het gelukkig te druk, om op een klein veulentje te letten. Toen het donker werd, stond Nellie stil voor een grote wei en ze zei bij zichzelf: „De wijde wereld valt mij vreselijk tegen, er zijn niets dan weilanden en velden, net als bij ons. Het is erg vervelend in de wijde wereld en ik wou, dat ik maar weer bij mijn moeder was!"

Zuchtend keek Nellie rond. Vóór zich in de wei zag ze verscheidene paarden lopen en ook twee veulens, die heel gezellig met elkaar aan het stoeien waren.

„Hè", dacht Nellie, „wat lijkt 't mij leuk om met een ander veulentje te kunnen spelen!"

Er was een kleine opening in het hek. Nellie probeerde er doorheen te kruipen en..... jawel, met veel moeite lukte het haar. Ze liep op een draf naar de beide andere veulens, die verwonderd bleven staan en haar aanstaarden. De paarden hadden het kleine, vreemde ding ook gauw gezien en gingen met z'n allen om haar heen staan. Een groot zwart paard vroeg:

„Waar kom jij vandaan?"

Nellie trilde en snoof van angst en verlegenheid en kon geen woord zeggen.

„Och, je maakt haar verlegen!" zei een goedig, bruin paard, „ga jullie nu eens allemaal weg, dan zal ik alleen met haar praten!"

De anderen draafden weg en het bruine paard zei vriendelijk tegen Nellie:

„Vertel me nu 's, hoe heet je en waar kom je vandaan?"

„Ik heet Nellie en ik ben van mijn moeder weggelopen."

„Wat hoor ik daar? Van je moeder weggelopen? Dat is heel stout van je, weet je dat wel?"

„Ja, en ik wou, dat ik maar weer bij moeder was!" zei Nellie, snuivende van verdriet.

„Nu", zei het paard troostend, „het zal nog wel weer in orde komen! Morgenochtend komt onze baas hier in de wei kijken, dan zal hij je wel zien en wel maken, dat je weer bij je moeder komt. Wacht dus maar tot morgen."

Nu kwamen de andere paarden weer aangelopen en het vriendelijke bruine paard zei:

„Nellie blijft vannacht bij ons! Nellie, ga jij nu maar wat met je kameraadjes spelen, tot we gaan slapen." Nellie had daar veel zin in. Nu ze de volgende dag weer bij haar moeder zou zijn, was ze haar verdriet vergeten, en nu begonnen de drie veulentjes zó leuk te stoeien, dat alle paarden er schik in hadden. Eindelijk zeiden de twee moeders:

„Nu is het genoeg, kinderen, nu gaan slapen." Ze gingen toen allemaal liggen onder een grote boom, de twee veulentjes ieder bij hun moeder. Nellie had nu geen moeder en ze begon zo vreselijk naar haar moeder te verlangen, dat ze het bijna niet kon uithouden. Ze kroop zo dicht mogelijk bij het vriendelijke bruine paard, maar dat was toch niet hetzelfde als bij moeder zijn! Nellie kon de hele nacht bijna niet slapen.

(Slot volgt)

GEEN ZIN? DAN MAKEN WE MAAR ZIN!

„Ik werk alleen maar als ik zin heb", zei een jongen tegen een ouderen vriend en die antwoordde: „Dat is goed en wel, maar als het tijd is om te werken en je hebt eens geen zin, dan ben je toch wel

zo verstandig om tegen jezelf te zeggen :
„Geen zin ? Nu, dan maak ik maar zin.”

We hebben allemaal de eene dag wel eens meer zin om te werken dan de andere. Er zijn van die morgens, dat we, als we wakker worden, echt zin hebben om aan 't werk te gaan, in de overtuiging, dat ons werk prettig en voorspoedig zal gaan. En er zijn andere morgens, dat we wakker worden met de gedachte, dat het werk dat wij te doen hebben, toch eigenlijk erg eentonig en vervelend is.

Wat dan te doen ? Zul je je werk verwaarlozen, omdat je er geen zin in hebt ?

Dat zou al heel verkeerd zijn. Zul je het lusteloos en weerspanning opnemen ? Dat is iets beter, maar wat de uitkomst betreft, zal het weinig meer waarde hebben dan dat je het heelemaal verwaarloosde.

Wat je te doen hebt is, om tegen jezelf te zeggen : „Heb ik geen zin, nu dan maak ik maar eens zin.” Jaag, dat gevoel van tegenzin weg, zooals je het een lastig insect zoudt doen. Bevrijd je er van. Vul je longen met frissche lucht, je hoofd met aangename gedachten, en begin je dagwerk met het vaste voornemen van je werk te genieten.

Toen ik een klein meisje was en wel eens geen zin had om dingen te doen, die gedaan moesten worden, zeide mijn moeder altijd : „Zo, heb jij geen zin ? Nu, dan maak je maar eens zin.” Nu ben ik al heel oud, maar die wijze terechtwijzing is mijn ganse leven met mij meegegaan en hoe dikwijls heeft zij mij geholpen en helpt mij altijd nog. En is de strijd op dat „geen zin” eenmaal overwonnen en zijn wij moedig aan het werk gegaan, dan stemt die kleine overwinning op onszelf dikwijls zo blijmoedig, dat het werk heerlijk vlot en wij eigenlijk niet begrijpen, waarom we „geen zin” hadden. Dus altijd „zin maken” hoor, jongens en meisjes, als we iets moeten doen, waar we „geen zin” in hebben.

DE ZORG VOOR ONS TUINTJE

Jannie was bezig haar tuintje te wieden. Piet zat onder de veranda.

„Piet, moet jij je tuintje ook niet wieden ?” vroeg Jannie. „Er groeit allemaal onkruid om en tussen je radijsjes en worteltjes.”

„t Is te warm om te wieden”, ant-

woordde Piet. „In ieder geval zal 't niets hinderen, als ik nog een paar dagen wacht.”

„Maar ze hebben ook water nodig,” zei Jannie. „Als de zon ondergaat zal ik mijn bloemen begieten en dan gaan ze prachtig groeien en bloeien.”

Piet wou ook wel graag, dat zijn radijsjes en worteltjes gingen groeien. Maar hij zei : „Och, 't is zoo'n last om iedere dag te wieden en te gieten.”

„Maar moeder zorgt toch ook iedere dag voor ons, daarom zijn we zoo gezond en kunnen zo hard lopen en rolschaatsen. Je zou 't niets leuk vinden, als moeder alleen maar voor ons zorgde, als ze er zin in had. Zou je 't prettig vinden om vandaag geen koffiemaal te krijgen ?” vroeg Jannie.

„Allesbehalve”, antwoordde Piet. „Ik heb nu al honger. Ik hoop, dat we een gebakken ei bij de koffie krijgen.”

„Waarom zorg je dan ook niet voor de plantjes in je tuintje ? Zij kunnen niet groeien tussen al dat onkruid. Ze hebben goede aarde om zich heen en water nodig.”

„Ik geloof dat je gelijk hebt, Jannie,” zei Piet, terwijl hij zich naar zijn tuintje haastte. Hij trok al het onkruid uit, totdat zijn tuintje er keurig uitzag.

„Als de zon ondergaat, zal ik ook gieten”, besloot Piet.

Toen riep moeder, dat het tijd was om te gaan koffiedrinken.

„Ik hoorde je zeggen, dat je graag een gebakken ei wou hebben, Piet”, zei ze. „En omdat je zo hard in je tuintje hebt gewerkt, bakte ik er een voor je.”

„Hoera !” riep Piet. „En als mijn worteltjes goed zijn, krijgt u ze om voor ons te koken, en radijsjes zal ik ook voor u hebben !”

OM TE ONTHOUDEN

De eenvoudigste plicht heeft iets groots in zich.

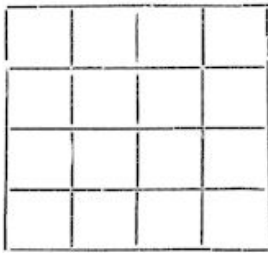
Den oude zal men eren
Den jonge zal men leren
Den wijze zal men vragen
Den zot zal men verdragen.

Wij zijn gewend onze ondeugden achter fraaie voorwendsels te verbergen.

IN- EN UITSPANNING

No. 29. Kwadraatraadsel

Vul nevenstaand kwadraat zo in, dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen dezelfde zijn. — 1.

bergplaats; 2. meisjesnaam; 3. tegenovergestelde van langzaam; 4. nodig bij zeepbereiding.

No. 30. Ladderraadsel

× . . . . Vul nevenstaand figuur
 × . . . . zo in, dat op de kruisjes-
 × . . . . rijen een plaats komt in
 × . . . . N. O. Indië. 1. Ned. dich-
 × . . . . ter; 2. vogel; 3. jongens-
 × . . . . naam; 4. familielid; 5.
 × . . . . voorwerp van huishoude-
 × . . . . lijk gebruik; 6. natuurver-
 × . . . . schijnsel; 7. getal; 8. is
 × . . . . langs water; 9. meisjes-
 naam; 10. adellijke titel.

No. 31. Wat krijg je?

Wat krijg je als je naast elkaar zet: iets onmisbaars voor onze ontwikkeling en ontspanning, een lichaamsdeel en een ouderwetse lengtemaat?

No. 32. Welke bloem?

×××××××× Vul neven-
 × . . . . staand figuur zó
 × . . . . in, dat op de bei-
 × . . . . de kruisjeslijnen, de
 × . . . . naam van dezelfde
 × . . . . bloem komt te staan. 1.
 × . . . . de bedoelde bloem; 2. jon-
 × . . . . gensnaam; 3. jongensnaam;

4. meisjesnaam; 5. jongensnaam; 6. moet men betalen om door te mogen; 7. persoonlijk lidwoord; 8. medekliniker.

No. 33. Welk woord?

Een woord bestaat uit 13 letters.

1	5	2	12	familielid
13	11	6	4	vogel
10	9	2	8	kleur
			7	medeklinker

No. 34. Invulraadsel

Vul de streepjes in door woorden, die allen op eel moeten eindigen.
 Heb je niet weinig, dan heb je —
 Van kleuren houd ik 't minst van —
 Een bakker kan niet zonder —
 Deel 't in vieren en ieder krijgt z'n —
 Vechtende grepen z'elkaar bij de —
 Mijn jas is stuk, hoe komt hij —
 'n Lekker vis, dat is een —
 De meesten vruchten hebben 'n —
 Veel hekel heb ik aan —
 Maar veel houd ik van vogelen —
 Onze werkvrouw draagt de naam
 van —

En hiermee eindig ik deez' lange —
 Anders ben ik bang, dat ik jullie —

No. 35. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters:

g a a a c l t n h e

DE LAMP DER OVERWINNING

Als we aan het begin van een nieuw jaar staan, dan beseffen we, dat we vele lampen nodig hebben om ons pad te verlichten. Een van de allernoodigste is de lamp der ondervinding. Deze lamp heeft haar licht verspreid over de weg, die wij hebben afgelegd; die heeft ons in staat gesteld om te zien, waarin wij goed gehandeld hebben of waarin wij tekort zijn geschoten. Laten wij er ons voordeel mee doen. Als de lamp der ondervinding ons toont wat wij verkeerd deden in het verleden, laat ons dat tot lering strekken en laten wij gemoedigd voortgaan, sterker en beter door de lessen, die wij leerden. Laten wij onze lamp van ondervinding goed in orde en brandende houden, zodat zij ons pad verlichten en voor struikelen bewaren kan. Laten wij dit jaar onze weg beter bewandelen door wat wij op de weg, die wij 't vorig jaar hebben afgelegd, leerden.

EEN LEVENSREGEL VOOR 'T NIEUWE JAAR

Ik vroeg aan 't nieuwe jaar: „Geef mij een regel, waarnaar ik in dit nieuwe jaar mijn leven kan richten.” Het antwoord luidde zacht doch beslist: „*Gods wil te kennen.*”

Ik vroeg toen verder: „Nieuwjaar, zal die kennis voldoende zijn?” Nog bijna eer ik had uitgesproken, luidde het antwoord: „Neen, *leer ook Gods wil te doen.*”

„En hebt gij mij verder niets te zeggen, Nieuw Jaar?” hield ik aan. En ditmaal was het antwoord: „*Ja, leer boven alle dingen Gods wil lief te hebben.*”

JE WERK LIEFHEBBEN

Frits Kreisler heeft gezegd, dat hij viool zou blijven spelen, al werd hij zwaar beboet omdat hij het deed. Deze grote artist speelt niet ter wille van het geld, dat hij er mee verdient, maar in de eerste en voornaamste plaats om het genot, dat hij er van heeft. Zijn bewering moge een overdrijving lijken, maar als je de levensgeschiedenissen leest van grote musici, dan zul je zien, dat een groot aantal, als kinderen hun ambitie trouw bleven, niettegenstaande allerlei tegenwerking.

En al kunnen we niet allen grote ar-

tiesten worden door de liefde voor 't een of ander vak of werk, zonder liefde voor hetgeen we te doen hebben, brengen we het tot niets. Als je werk je verveelt en je er met tegenzin aan begint en blij bent als 't weer afgedaan is, is het onmogelijk, dat je het beste wat in je is, er aan geeft. Je kunt het wel heel nauwkeurig doen en trachten je taak zo goed mogelijk af te maken. Maar nauwgezetheid en plichtsgevoel kunnen liefde en enthousiasme niet vervangen.

De violist, die zou spelen willen al werd hij er voor beboet, inplaats van er voor te worden betaald, is stellig waard, gehoord te worden. Het beste werk, dat in de wereld wordt gedaan, is het werk, dat uit liefde gedaan wordt.

BLADVULLING

Als je kunt kiezen, tussen een zitje bij een zonnig raam en een donker hoekje, dan kies je natuurlijk het zonnige plekje. Als je kunt kiezen tussen het denken aan prettige of aan nare dingen, dan denk je natuurlijk liever aan de prettige. Als regel hebben we de keus tussen zon en schaduw, tussen een blijmoedig of een sombere stemming. Wat kiezen jullie?

De mensen weten veel, maar moeten nooit vergeten, dat ze bij dat vele toch maar heel weinig weten, en dat voorzeker zij de wijsten zijn te heten, die weten dat ze weinig weten en... die dat nooit vergeten.

OM TE ONTHOUDEN

De kleinste geschenken moet ge met een dankbaar hart aanvaarden.

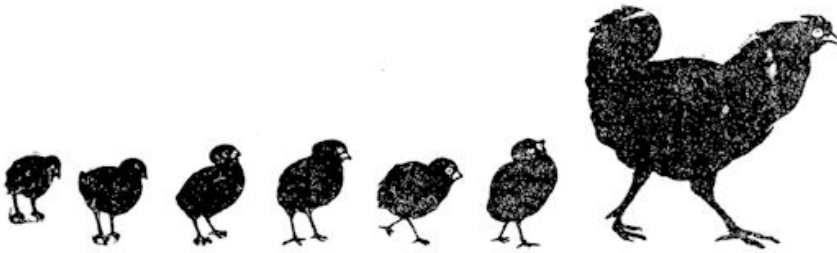
Eén goede daad is beter dan duizend goede voornemens voor de toekomst.

Hij, die niets heeft om weg te geven, die is pas echt arm.

BRIEVENBUS

Aan al mijn lezers en lezeressen wens ik bij de aanvang van het nieuwe jaar veel heil en zegen toe!

De Jeugdredactrice

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

Toen ze de huisdeur opende, hoorde ze haar grootmoeder roepen: „Maar Truusje, waar blijf je toch? Ik werd bang, dat er iets gebeurd was. Het water is overgekookt en ik ben bang, dat de kachel bijna uit is.”

Maar nog bijna eer ze goed en wel uitgesproken was, holde Truusje de trappen op en vloog doodsbleek haar kamer binnen.

„O, gromoe, hij is gekomen, vader is gekomen!” bracht ze met moeite uit, „en hij wil me meenemen! O, gromoe, wat zullen we doen! Help mij, red mij! laat hij mij niet meenemen! Ik ben bang voor hem!”

Maar eer juffrouw Dalm goed begreep wat dat alles beduidde, kwamen zware voetstappen de trap op, en zag ze Henk Lang, den man, dien ze verafschuwde en vreesde, in de deur staan.

„Maak niet zoo'n herrie,” riep hij ruw tegen het kind. „Moet je je grootmoeder erger maken! Houd je mond en haast je wat, ik heb geen tijd te verliezen.”

Truusje zweeg maar klemde zich aan haar grootmoeder vast.

„De zaak is eenvoudig genoeg”, ging hij voort. „Ik wil mijn dochter terug hebben en ik ben gekomen om haar te halen.”

„Dat kun je niet — je hebt het recht niet — je hebt haar verlaten. Ze is van ons.”

„Daar vergis je je lelijk in, ouwe”, zei hij spottend. „Ik heb haar niet verlaten, haar moeder heeft haar gestolen en ik zou u kunnen laten vervolgen wegens heling van gestolen goed.”

„Je wist waar zij was!” bracht juffrouw Dalm uit, door deze beschouwing van de zaak, wat van haar stuk gebracht. „Je wist, dat Elsje haar aan ons zond. Je wist het!”

„Bewijs het!” zei hij tartend. „Bewijs het!” Toen bedenkende, dat de oude man ieder ogenblik kon thuiskomen, veranderde hij van toon.

„Nu, dat is alles tot daar aan toe, daar kunnen we 't nu niet over hebben. Ik ben weer getrouwd, m'n vrouw houdt pension, en heeft een flink, sterk meisje nodig, zoals Truusje hier, om haar te helpen, en ik kom haar nu halen. Ik zag er de aardigheid niet van in om een meisje te betalen, als ik er een voor niets kan krijgen. Nou, Truus, zeg je omoe goeden dag, ik wil er van door zijn eer de oude man terug is, om hem het afscheid nemen te besparen”, zei hij met een wrede lach.

Was er dan niemand om hen te helpen? Truusje en haar grootmoeder keken elkander wanhopig aan, ze wisten geen raad!

„Als er iets is, dat je mee wilt nemen, schiet dan op en haal het”, zei haar vader kortaf. „Zorg dat 't niet meer is dan ik dragen kan.”

Truusje was te erg van streek om goed te weten, wat ze deed. In haar kamertje had ze een ouderwetse reistas van tapijtgoed, die ze eens van gromoe gekregen had omdat ze het zo'n mooi bloempatroon vond, en hierin stopte ze wat van haar kleren, zonder eigenlijk goed te weten wat ze deed. Echter, toen ze naar haar boekenplankje keek, en een doos opnam, die

ze van juffrouw Greta had gekregen, en een werkmandje, dat ze op haar verjaardag van gromoe kreeg, bedacht ze zich. Ze wou niets van haar schatten meenemen naar een pension, waar ze misschien van hoeken tot kanten gegooid zouden worden. Ze zou ze hier laten, ze zouden een band lijken tussen haar en thuis.

Ze nam het kleine bijbeltje, dat van haar moeder was geweest, en dat gromoe haar op haar tiende verjaardag had gegeven, en waar ze heel erg op gesteld was, de naam harer moeder stond er in en haar eigen, en dat gaf haar een gevoel, alsof 't haar moeder en haarzelf nader tot elkaar bracht.

Ze was gauw genoeg met inpakken klaar en Truusje, zonder dat ze 't durfde wagen nog een blik te laten gaan rond haar geliefd kamertje, ging terug naar haar grootmoeder, haar ogen verblind door tranen.

„Gromoe, u zult voor mijn roos zorgen, is 't niet?” fluisterde ze met half verstikte stem, „tot ik weer thuis kom, en — en geef grova een kus van me, en o, gromoe, gromoe — wat moet ik beginnen, ik kan niet — weg — gaan! Ik kan niet! Ik kan niet! Ik zal doodgaan als ik —”.

Misschien was 't maar goed, dat haar vader een eind aan 't afscheidnemen maakte, 't gaf toch niets om het te verlenge, en eer Truusje goed wist, wat er met haar gebeurde, had hij haar opgepakt en het huis uitgedragen.

„En nou, vooruit”, zei hij, toen hij haar buiten het hek neerzette. „Ik ben niet van plan hier op de tram of de trein te gaan, dus we tippelen naar Zeist en nemen daar de trein naar Amsterdam.”

HOOFDSTUK VII

De reis en de aankomst

O, wat leek dat eind naar het station te Zeist, Truusje eindeloos. Het kind had de hele dag hard gewerkt en toen die schrik en het weggaan van grootmoeder, dat alles had haar volkomen uitgeput. Ze kon haar vader bijna niet bijhouden, maar werd telkens op ruwe toon door hem aangemaand wat aan te stappen. Toen zij eindelijk aan 't station kwamen, hoorde Henk, dat er juist een trein was vertrokken en er vóór half negen niet weer een ging. Of Henk al vloekte, dat gaf niets en hij was dus wel genoodzaakt naar de

wachtkamer te gaan. Toen de arme, doodmoede Truusje daar binnenkwam, kon zij niet meer en zakte in elkaar op de grond.

„Wat doe je?” vroeg hij boos, „kun je niet zien waar je loopt?”

Maar Truusje zag of hoorde of voelde niets, 't arme kind was flauw gevallen. De goedige juffrouw, die achter het buffet stond, kwam aangelopen, ze tilde het kind op en legde haar op een bank, al vragende: „Hoe komt dat? Ze is doodop. Heeft ze ver gelopen?”

„Nou, zo héél ver niet”, mompelde Henk nors, „maar ze is wat van streek omdat ze de mensen bij wie ze opgevoed is, verlaten moest en ze heeft misschien honger, dat heb ik zelf ook na onze wandeling.”

't Duurde echter een heel tijdje eer Truusje, nadat de juffrouw haar hoofd en polsen met water had gebet en haar eau-de-cologne had laten ruiken weer bijkwam, zodat Henk bij zichzelf begon te wensen, dat hij 't kind maar had gelaten, waar zij was. Toen zij eindelijk was bijgekomen, gaf de vriendelijke juffrouw haar een kop bouillon en een stuk brood. O, wat deden het warme drinken en het brood Truusje goed, er kwam werkelijk weer wat kleur in haar bleke gezichtje.

„En nu, liefje”, zeide de juffrouw, „doe je best wat te slapen, dat zal je goed doen en kort meteen de tijd op.” Ze legde het kind zo gemakkelijk mogelijk op de harde bank met haar hoofd tegen de reistas en even later was ze diep in slaap, en ze wist niets meer, totdat ze door het lawaai van de binnenkomende trein wakker schrikte.

Een ogenblik wist ze niet waar ze was, of wat er gebeurd was; haar gedachten waren verward en ze was nog zo slaperig. Maar toen kwam haar vader binnen, pakte haar bij een arm en duwde haar de wachtkamer uit en het perron over naar de helder verlichte trein, die daar stond. Hij gaf haar geen tijd om van de vriendelijke juffrouw, die zo goed voor haar gezorgd had, afscheid te nemen, ook bedankte hij haar zelf niet. De arme Truusje kon alleen maar over haar schouder kijken en probeeren haar te bedanken met haar ogen en een glimlach.

Eenmaal in de coupé zette Truusje's vader haar in een hoek bij het raam. Het kind viel dadelijk weer in slaap en werd niet wakker eer haar vader haar ruw door

elkaar schudde, toen ze het Centraal-Station te Amsterdam binnenstoomden. Met een schok stond Truusje op haar voeten en staarde verward om zich heen.

„Zul je eens wakker worden? Denk je, dat ik hier de hele nacht kan blijven, tot je uitgeslapen bent!”

Nog nooit had iemand Truusje op die manier toegesproken. Van schrik en angst was ze ineens klaar wakker. Bevende van koude en akeligheid volgde ze hem over het verlichte perron, naar buiten waar de trams stonden.

Henk Lang woonde in een achterbuurt te Amsterdam en het was wel een half uur trampen, eer hij met Truusje, bij de halte, die het dichtst bij zijn huis was, uitstapte. Ze moesten toen nog wel goed tien minuten lopen en het regende, dat het goot, toen ze de tram verlieten. De arme Truusje werd doornat, ze durfde eigenlijk niet goed, maar eindelijk vatte ze toch moed en vroeg:

„Zijn we er haast, vader?”

„Dat zul je wel zien. Houd je bek!”

Houd je bek! 't Arme kind wist gewoon niet wat ze hoorde! En toen haar vader eindelijk bij een huis stilhield en aanbelde, was ze te uitgeput om aan de straat, het huis of wat ook, enige aandacht te schenken. Ze verlangde alleen maar, ergens te mogen nederliggen, waar dan ook, en zich niet meer behoeven te bewegen of zelfs te denken.

Toen de deur geopend werd zag ze niets anders dan een donkere ruimte. Haar vader scheen echter meer te zien dan zij, want hij vloekte tegen iemand, omdat hij zo lang had moeten wachten en omdat het licht niet werd opgedraaid. Toen hij vernam dat 't lampje stuk was, vloekte hij nog eens. Daarop stapte hij naar binnen en beval Truusje hem te volgen.

Hem volgen in die duisternis! Hoe kon ze dat? Maar Truusje durfde niet ongehoorzaam zijn en zette voorzichtig de eene voet voor de andere.

„Pas op de trap!” zei een stem achter haar en meteen zweefde Truusje's voet boven de eerste trede.

„Henk, waarom help je 't kind de trap niet af”, zei de stem achter haar en Truusje giste, dat het degen was, die de deur geopend had. Haar vader mompelde een paar boze woorden, maar steunde haar toch bij het verder naar beneden gaan.

„Geef 't blaag wat te eten en stop haar zo gauw mogelijk in bed”, zei hij. „Ze is doodop en ik niet minder.”

Bij 't flauwe licht in het vertrek, dat zij waren binnengegaan, keek Truusje om, om te zien tegen wie hij sprak. In de deur stond een vrouw met een scherp, nors gezicht en doffe, vermoeide ogen, die er uitdrukking alsof ze nooit opklaren of hun uitdrukking van hopeloosheid verliezen konden. Dit was haar stiefmoeder. Ze sprak geen enkel woord van welkom of troost tot het kind.

„Er is brood en boter —”.

„Brood en boter!” raasde haar man, „is dat alles? Je meent toch niet, dat je niets warms voor me hebt, na al de moeite, die ik heb gehad, om dat blaag hier te krijgen!”

„Er is overvloed voor jou”, antwoordde ze onverschillig. „Ik sprak van 't kind”. En Henk Lang, die dreigend op haar was toegelopen, trok zich weer terug, er enigszins dwaas en vreselijk boos uitziende.

„Waar is 't?” beet hij haar toe.

„In de oven”, en ze nam daar een grote toegedekte schaal uit en zette die voor hem. Wat er ook in mocht zitten, het rook heel smakelijk en hij scheen 't lekker te vinden, maar hij gaf er geen hap van aan zijn hongerig dochttertje, die bij hem stond toe te kijken. Een dikke snede brood, dun besmeerd met wat margarine, was wat Truusje ten deel viel, en ze wou, dat de margarine maar helemaal was weggelaten zo afschuwelijk rook en smaakte die.

Zodra de laatste hap door zijn keel was gegleden stond Lang op en zonder een woord aan vrouw of kind, ging hij naar boven.

Het sousterrainvertrek, waar Truusje zich in bevond, diende zowel voor keuken als voor huiskamer. Zodra Lang naar boven was, begon juffrouw Lang de rommel van een oude sofa af te halen.

„Je zult hier moeten slapen”, zei ze, „het huis is zo vol, er is nergens anders plaats voor je. Haast je wat en kleed je uit, ik verlang ook naar me bed. Ik moet om vijf uur op en 't is bij twaalfen.”

Truusje keek met afschuw naar de verzameling vuile jassen, mantels en zo meer, die haar stiefmoeder op de sofa legde als „beddegoed”. Een visioen van haar eigen lief kamertje en smetteloos wit bed, verrees voor Truusje, en dat was meer dan ze kon dragen. Ze begon te schreien.

De vrouw keek met enige belangstelling naar haar.

„Geef niet aan je gevoelens toe, kind”, zei ze, „daar hebben we hier geen tijd voor. Doe je best te slapen, en aan niets te denken”, voegde ze er niet onvriendelijk aan toe. „Je bent nu overmoe, morgen lijkt alles beter.” Toen hielp ze Truusje op de sofa, stopte wat kleeren om haar heen, maar ze kuste haar niet.

„En maak nu gauw, dat je in slaap komt”, zei ze, „want ik ben heel vroeg beneden en dan moet je opstaan”, en toen ging ze heen en knipte het licht uit.

(Wordt vervolgd)

OVER EEN VEELZIJDIG MAN.

LEONARDO DA VINCI 1452-1519

Leonardo da Vinci was een van de veelzijdigst ontwikkelde mensen, die ooit hebben bestaan. Hij had grote lichamelijke kracht en had een zeer knap uiterlijk. Zijn aangename manieren en geleerde en geestige conversatie boeiden iedereen. Hij was niet alleen een schilder, maar een architect, een ingenieur, een geleerde. Hij bespeelde meesterlijk de luit, hij ontdekte het gebruik van stoom als drijfkracht; en hij teekende de plannen voor een vliegma- chine, maar had het met andere dingen te druk om er toe te komen er een te maken.

Hij vrolijkte de droevigsten op door zijn opgewekt gezicht, en dieren schenen zijn vriendelijke aard aan te voelen, want naar men zeide, kon hij de wildste paarden temmen. Hij kon het niet aanzien, dat iets wreed werd behandeld, en hij kocht op de markt zangvogels, alleen om ze weer vrij te laten.

Hoewel hij een van de grootste schilders was, voltooide Leonardo slechts weinig schilderijen. Niet alleen, dat hij belangstelde in de vele juist genoemde beroepen, maar zijn ideaal over wat het werk van een kunstenaar zijn moet, maakte dat zijn eigen pogingen hem dikwijls niet bevredigden en hij zijn werk niet voltooide.

Ook zijn sommige schilderijen, die hij voltooide verloren geraakt. Maar hij heeft prachtige cartons met schetsen voor schilderijen nagelaten, en talloze schetsboeken met schitterend getekende studies van planten en golven en rotsen; van dieren en liefelijke menselijke aangezichten; en menselijke ledematen waar aderen en spieren op zijn aangegeven. Hij heeft ook

boekdelen vol nagelaten, over artistieke en wetenschappelijke onderwerpen.

Leonardo werd geboren te Vinci, een kleine versterkte op heuvels gebouwde stad, tussen Pisa en Florence. Hij woonde de eerste dertig jaren van zijn leven te Florence. Toen ging hij naar Milaan, om te werken voor den grooten Lodovico Sforza, Hertog van Milaan, die wenste dat hij een ruitersstandbeeld zou vervaardigen van Lodovico's vader.

Jaren gingen voorbij, maar Leonardo zag geen kans om een ontwerp te maken, dat hemzelf bevredigde. De Hertog verloor zijn geduld, maar eindelijk toen er een huwelijk in de Sforza familie plaats had, werd een nog onvoltooid model opgezet onder een triomfboog. Ieder prees het werk, en vergeleek Leonardo met de grootste beeldhouwers van het oude Griekenland. Helaas! de Hertog toog ten oorlog, hij werd arm en het grote standbeeld werd nooit in brons gegoten.

Terwijl Leonardo in Milaan was, maakte hij een model voor de koepel van de kathedraal, hij beschilderde de muren in de kamers van het paleis, hij maakte schetsen voor paviljoens in de tuinen van den Hertog, hij teekende de costumes voor een groot tournooi. Later, als de ingenieur van den Hertog, maakte hij notities over de kanalen van Lombardye en de versterkingen van het Castello, of paleis.

Een van de grootste schilderstukken, die Leonardo gedurende zijn verblijf te Milaan schilderde was het zoo bekende „Laatste Avondmaal”. Hij schilderde het op de muur van de eetzaal van een Dominicaner klooster. Ongelukkiglijk werkte Leonardo op een vochtige, ongeschikte oppervlakte en de schilderij begon al gauw te verbleken en weg te brokkelen. Doch, hoewel er veel en dikwijls aan gerestaureerd werd, is nog veel van de vroegere pracht overgebleven. Christus zit aan de tafel, waar schalen en bekers en brood over verspreid zijn. Zijn discipelen zijn aan weerszijden van Hem gezeten. Hij heeft hun juist verteld, dat een van hen Hem verraden zal, en zij zijn allen verschrikt en ontzet over Zijn woorden.

Achter Christus zijn drie ramen, waar van het middelste een omlijsting vormt voor Zijn hoofd. In het origineel geven deze ramen het uitzicht op een blauwe hemel en een bebost landschap. Johannes zit naast Christus, en dicht tegen hem aan,

met zijn rechterhand op de tafel, zit Judas.

Leonardo werkte lang op dit schilderstuk. Soms haastte hij zich naar het klooster, deed een paar penseelstreken en ging weder heen. Op andere dagen was hij de ganse dag aan de schilderij bezig en vergat te eten of te drinken.

Korte tijd na de voltooiing van het „Laatste Avondmaal”, trokken de Fransen Milaan binnen, en om zijn leven te redden, moest Leonardo uit de stad vluchten. Hij was doodongelukkig. Zijn vriendelijke en edelmoedige beschermheer was ontroond, een van zijn liefste vrienden, een architect, was door de Fransen opgehangen; andere vrienden waren in de gevangenis geworpen; weer anderen verbannen. Zijn grote standbeeld werd door vijandelijke boogschutters als doelwit gebruikt, het paleis, dat hij had helpen versieren, werd geplunderd.

Jaren lang zwierf Leonardo over Italië. Een tijdlang was hij militair ingenieur van Cesar Borgia, en daarna vinden we hem terug te Florence, waar hij een eenvoudig leven leidde en niet anders wenste dan rustig te kunnen werken en studeren en anderen te kunnen helpen en steunen.

Later ging hij weer naar Milaan terug als ingenieur van den Fransen koning, en daarna naar Rome, waar hij, inplaats van zoals het plan was, voor den paus te werken, zich bezig hield met tekeningen te maken voor een vliegmaschine.

Leonardo's laatste omzwervingen brachten hem naar Frankrijk met den Fransen koning Lodewijk XII. Hij woonde in een buitenhuis niet ver van het kasteel van den koning te Amboise, en hier tenslotte, een oud man, en nu te zwak om te schilderen, stierf hij. Hij werd in de kerk te Amboise begraven.

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN

HET WEGGELOPEN VEULENTJE

(Vervolg en slot)

De volgende morgen vroeg kwam de eigenaar van de wei met zijn zoon kijken. Hij zag Nellie al gauw en zei: „Kijk 's, daar loopt een vreemd veulen, het is een aardig klein ding, waar zou het vandaan komen?”

„Ja, dat weet ik ook niet”, zei de zoon,

„morgen op de markt moeten we maar eens vragen, wie een veulen mist.”

„Ja, dat lijkt mij ook het beste, tot zo lang moet het dan maar hier blijven.”

Dus nog een heele dag van haar moeder weg en misschien nog langer! Dat kon Nellie niet uithouden.

„Dan ga ik maar alleen naar huis!” dacht ze, „ik ben wel alleen gekomen, dus kan ik ook wel alleen terug gaan!” Maar ze bedacht niet, dat ze wel eens een verkeerde weg zou kunnen inslaan.

Toen nu de boer en zijn zoon weg waren en de anderen niet op haar letten, liep Nellie naar het hek, wrong er zich weer door en liep zo hard ze kon, de weg op, altijd maar door, zonder iets te eten of te drinken. De heele dag liep ze door en toen het donker begon te worden, zei ze bij zichzelf:

„Nu moet ik er zijn, want ik heb juist even lang gelopen als gisteren!”

Ze keek eens goed rond, maar, ach heden! er was hier heel geen wei te zien! Aan beide kanten korenvelden en vóór haar een groot bos. Nellie vergat haar teleurstelling, toen ze al die bomen zag, hoe wonderlijk, al die bomen bij elkaar! Dat was nu zeker wel een bos, waar haar moeder wel eens van verteld had. Ze liep voort onder de bomen en keek steeds naar boven. Ze vond het grappig, dat ze bijna de lucht niet kon zien, zó dicht stonden die bomen bij elkaar! En wat was het mos zacht en prettig om op te lopen! „Er is toch nog wel wat nieuws te zien in de wijde wereld”, dacht Nellie bij zichzelf.

Maar het werd steeds donkerder, Nellie haastte zich terug te keren. Ze liep en liep, zoals ze dacht, dezelfde weg terug, maar het was alsof ze nog dieper het bos inging.

„Ik heb me vergist”, dacht Nellie en nam een andere weg, maar ze bleef in het bos ronddwalen. Nu werd ze wanhopig en liep steeds harder. Eindelijk was ze zó moe, dat ze niet meer voort kon, ze ging op een hoop dorre bladeren liggen en viel uitgeput in slaap.

De volgende morgen ging ze dadelijk weer op weg, maar de hele dag zag ze niets dan bomen en nog eens bomen. Zo dwaalde ze acht dagen lang. Ze at en dronk bijna niets. Ze kon ook niet veel vinden, want 't mos smaakte haar niet en de blaren van de bomen daar kon ze niet bij. Ze werd vreselijk mager van honger

en verdriet! Hoe zou ze toch ooit uit het bos komen!..... De achtste dag hoorde ze in de verte schieten. Wat was dat? Ze bleef staan luisteren. Er werd nog eens geschoten en opeens kwam er een jager met een geweer tevoorschijn! Nellie bleef stokstijf staan, ze was te uitgeput om weg te lopen.

De jager zei bij zichzelf: „Wat is dat voor een raar, mager veulentje?! 't Is warmpel vel over been! Ik zal dat monstertje maar eens mee naar huis nemen.” Hij deed Nellie een touw om de hals en nam haar mee. De arme Nellie kon haast niet meer voort. Eindelijk kwamen ze dan toch bij het huis van den jager. De zoon stond voor de deur en riep dadelijk:

„O, dat is zeker het weggelopen veulen van boer Japiks, hij heeft het al tien dagen gemist. Ik zal het morgen wel terug brengen. Och, wat is het beestje vermaerd!”

Nellie kreeg een beetje melk te drinken en sliep die nacht bij de geit in de stal.

De volgende morgen vroeg ging de jongen met Nellie op weg. Het was een heel eind en Nellie was zwak en uitgeput. Maar ze kon toch beter lopen dan de vorige dag, want ze wist nu, dat ze naar haar moeder terug ging, en van blijdschap kreeg ze nieuwe krachten.

Toen ze een paar uur gelopen hadden, kreeg Nellie de wei en haar moeder in het oog. Ze hinnikte van plezier en zette het op een drafje, hoe moe en zwak ze ook was.

„Heb ik het niet gezegd?” zei de jongen bij zichzelf, „het beestje hoort hier thuis. Wat is ze blij! Ik zal haar maar dadelijk naar haar moeder laten gaan en het op de boerderij gaan zeggen.” De jongen deed het hek open en Nellie ging verheugd de wei in. Toen de moeder haar zag, sprong ze met al haar vier benen hoog in de lucht en draafde toen haastig naar Nellie toe en zei:

„Ben je daar, mijn arm lief kind! Wat heb ik een verdriet om je gehad! Ik begon al te denken, dat je dood was!”

Nellie kon niets zeggen van blijdschap en schaamte tegelijk.

„En wat zie je er uit!” ging de moeder voort, „och wat heb je het slecht gehad. Kom eens hier!” En toen begon ze Nellie te belikken van onder tot boven. „Eet nu maar eens wat gras”, zei moeder verder, „en ga dan maar wat slapen onder die

boom!”

O, wat was 't heerlijk om weer bij moeder te zijn! En moeder zorgde zo goed voor Nellie, dat ze er na een dag of acht weer uitzag als een fatsoenlijk veulentje. Ze beknorde Nellie niet, omdat ze was weggelopen, „want”, zei ze bij zichzelf: „'t kleine ding heeft er al verdriet genoeg van gehad.”

Nellie vergat nooit die angstige dagen, toen ze alleen in het bos ronddwaalde. En telkens moest ze denken, hoe heerlijk het is, om veilig bij je moeder te zijn!

BEDENK HET BIJTIJDS!

Zij gaan samen naar het postkantoor en nemen het pad door het bos, een slank jong meisje en haar grootvader. Op haar gelaat is een slechts half verborgen uitdrukking van ongeduld. Ze had gedacht ongemerkt te verdwijnen, maar „natuurlijk moest hij weer mee”! Echt vervelend vond ze het, want ieder oogenblik wil hij stilstaan en in lege vogelnesten kijken of een mierenhoop bestuderen, en daarbij allerlei, volgens zijn mening, wetenswaardigheden ten beste geven, die hij zich nog uit vroeger dagen herinnert. Zij denkt er nooit aan, dat hij ruim tachtig zomers beleefd heeft, en dat er misschien in de volgende geen bevend, verwachtingsvol gelaat meer tot haar zal worden opgeheven, geen aarzelende stap haar zal volgen. Ach! als zij een meisje is met enig gevoel, zal het haar zijn of zelfs de bloemen haar verwijtend aanzien. Al de oude wandelingen zullen vol van herinneringen zijn, die haar vervolgen en zij zou er graag de vreugde van een heele zomer voor over hebben, als zij de zorgeloze veronachtzaming en de manier waarop zij hem vaak toonde, hoe hij haar verveelde het vorig jaar, ongedaan kon maken.

„Er zijn zóveel dingen, die ik nu wens, dat ik maar bedacht had om voor hem te doen”, zeide een meisje van een ouden oom, die naar het Betere Land was gegaan. „Ik zou hem op zoveel manieren een plezier hebben kunnen doen, maar ik kan niet dankbaar genoeg zijn, voor een kleinigheid, die ik deed. Hij hield meer van bos-aardbeien dan van welke andere ook, en verleden zomer ben ik dikwijls naar het bos gegaan om ze voor hem te zoeken. Het is maar een heel klein iets om mij te

herinneren, maar hij genoot er zó van, en dat is troostvoller voor mij, dan u misschien kunt begrijpen, nu hij van mij is heengegaan!

Hoe is het met jullie, jongens en meisjes, die een lief, oud familielid in je omgeving, misschien wel in de eigen familiekring hebt? Jullie gedrag ten opzichte van hen, maakt, dat als je later aan hen denkt als zij zijn heengegaan, jullie liefelijke of ach, zulke droeve, verwijtende herinneringen hebt.

Bedenk dit bijtijds!

WAT WE MOETEN LEEREN

Leer lachen. Een gezonde lach is beter dan medicijn.

Leer om je alleen met je eigen zaken te bemoeien — een zeer belangrijk iets.

Leer een verhaal vertellen. Een goed verteld verhaal is even welkom als een zonnestraal in een ziekenkamer.

Leer de kunst om vriendelijke en be-
moedigende dingen te zeggen.

Leer onaangename opmerkingen en alles wat wrijving zou kunnen veroorzaken, vermijden.

Leer je beproevingen voor jezelf te houden. Andere mensen hebben de hunnen.

Leer je pijnen en ongesteldheden onder een glimlach te verbergen.

Leer je vrienden altijd met een glimlach te begroeten, ook al komen zij wel eens ongelegen.

HIJ WIST WAT HIJ KON

Een Amerikaanse jongeman, negentien jaar oud, was eens in Londen, waar hij in de noodzaak was om zijn brood te verdienen. Hij had één ding goed geleerd en wist precies waar hij daarmee terecht kon. Hij ging regelrecht naar een drukkerij en vroeg of men daar ook hulp kon gebruiken.

„Waar komt ge vandaan?” vroeg de chef.

„Amerika”, was het antwoord.

„Zoo!” zei de chef, „van Amerika en zoekt werk op een drukkerij. Weet ge heus iets van het vak af? Kunt ge letterzetten?”

De jonge man liep naar een der letterkasten en zette in korten tijd de volgende zinsnede uit het eerste hoofdstuk van Johannes:

„Nathanaël zeide tot hem: kan uit Nazareth iets goeds zijn? Filippus zeide tot hem: kom en zie.”

Het was zoo vlug, zoo onberispelijk gedaan, en de gezette volzin was met zoo-
veel slagvaardigheid gekozen, dat de aandacht van het personeel er door getroffen werd en de chef hem als letterzetter aanstelde. Hij deed zijn werk met de grootste ijver, hij dronk bier noch sterke drank, spaarde zijn geld op, keerde naar Amerika terug, werd boekdrukker, uitgever, schrijver, hoofd van de postdienst, lid van het Congres, gezant aan verschillende hoven en stierf tenslotte te Philadelphia, vier-
entachtig jaar oud. In Amerika zijn meer dan honderdvijftig steden en dorpen genoemd naar dienzelfden jongen, die op een drukkerij werk kwam vragen — Benjamin Franklin.

BLADVULLING

Een van de meest belangrijke middelen om je kennis te vermeerderen is de bereidwilligheid om te zeggen, dat je iets niet weet. Jongens en meisjes, die altijd bluffen, en doen of ze dingen weten, waar ze niet het minste benul van hebben, hebben geen kans om iets wijzer te worden. „Ik weet of ik begrijp het niet,” is zo gemakkelijk gezegd en toch lijkt 't wel of sommige jongens of meisjes denken, dat zij een groot gevaar lopen, als zij die woorden durven uitspreken.

Zie er nooit tegenop om te zeggen, dat je iets niet weet of begrijpt. Wees niet bang om vragen te doen, die bewijzen, dat je van een of ander niet op de hoogte bent.

OM TE ONTHOUDEN

Het kwade te laten is maar de helft van onze plicht; wij moeten het goede doen.

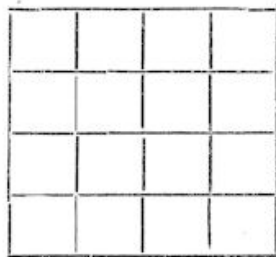
Onderneem nooit iets, waarover ge Gods zegen niet durft invoeren.

Vertrouwen op God, volharding en geestkracht zullen ons in staat stellen de zwaarste beproevingen te dragen.

Vriendelijkheid is het bewijzen van kleine diensten, die misschien het doen bijna niet waard schijnen, maar toch zoveel betekenen voor hen aan wie ze bewezen worden.

In- en Uitspanning

No. 36. Kwadraatrad sel.

Vul nevenstaand kwadraat zo in, dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen dezelfde zijn. — 1.

ondersteunt de zoldering; 2. ander woord voor emmer; 3. meisjesnaam; 4. dient voor verzending van vruchten.

No. 37. Ladderraad sel

X . . . . Vul nevenstaand figuur zo
 X . . . . in, dat op de kruisjesrij de
 X . . . . naam komt van een stad in
 X . . . . Nederland. 1. vervoermiddel;
 X . . . . 2. lichaamsdeel; 3. deel van
 X . . . . een huis; 4. meisjesnaam; 5.
 X . . . . familie lid; 6. is langs het
 X . . . . water; 7. stad in Nederland;
 X . . . . 8. voorwerp van huishoude-
 X . . . . lijk gebruik; 9. dorp in N. Br.;
 X . . . . 10. drinken we uit; 11.
 X . . . . plaats in Overijssel; 12. plaats
 X . . . . in Zeeuws Vlaanderen; 13.
 X . . . . afgekorte jongensnaam; 14.
 eten de paarden.

No. 38. Welk spreek woord?

In onderstaande spreekwoorden is een spreekwoord verborgen en wel in ieder spreekwoord één woord van het gevraagde spreekwoord. De spreekwoorden staan in de goede volgorde.

Men mag geen kwaad met kwaad vergelden.

Een ongeluk zit in een klein hoekje.

Geen koe zo wit of er is een vlekje aan.

Als er een schaap over de brug gaat volgen er meer.

Haastige spoed is zelden goed.

Veel kleintjes maken een groote.

Geen geluk is bestendig.

Schoenmaker blijf bij je leest.

No. 39. Wie weet dat?

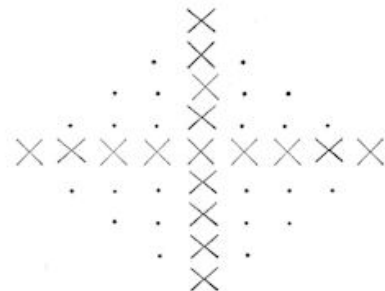
Welk woord krijg je, als je naast elkaar zet een insect; een telwoord; het tegenovergestelde van vertrek?

No. 40. Letterraad sel

Vorm een woord uit onderstaande letters:

e. e. u. i. b. b. s. v. r. n.

No. 41. Kruisraad sel

Vul bovenstaand figuur zo in, dat op de kruisjesrijen de naam van een boom komt te staan. 1. medeklinker; 2. vogel; 3. krijgen we van effecten; 4. ontvangen kinderen na den dood der ouders; 5. de bedoelde boom; 6. jongensnaam; 7. iets, dat niet bestaat en waar toch veel menschen bang voor zijn; 8. viervoetig dier; 9. medeklinker.

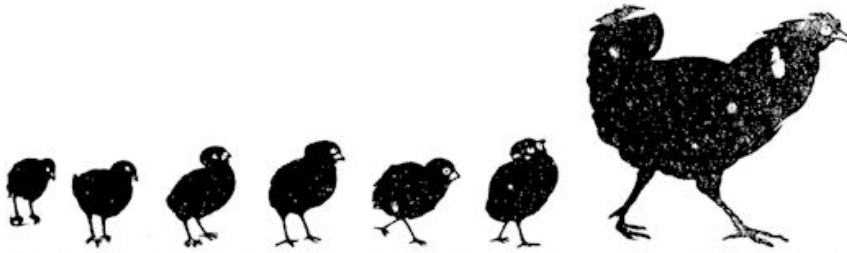
No. 42. Welk woord?

Een woord bestaat uit 10 letters.

1. 9. 7. 4. een boom.

5. 2. 3. 8. hoofdbedekking.

10. 6. 2. ouderwets strafmiddel.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

Truusje sloot haar oogen en probeerde te slapen, maar haar zenuwen waren zo gespannen, dat dit niet lukken wou. Ze was ook nog geen vijf minuten alleen of ze hoorde het getrippel en gepiep van muizen. Nu was Truusje een moedig kind, maar ze was doodsbang voor muizen. Ze had een gevoel of ze overal in het vertrek rondliepen en ook over haar heen, en ze kon het bijna niet laten om hardop te gaan schreeuwen. Toen kwamen er nog meer geluiden, die haar angst aanjoegen, kreten van menschen, die aan 't twisten waren, klonken van bovenaf tot haar door. Truusje wikkelde een vuile shawl, die voor deken moest dienen vast om haar hoofd, om maar zo min mogelijk te horen. Een dronken man zwaaide hard zingende voorbij, hij leek Truusje in die sousterrainkamer griezelig dichtbij.

Bij ieder geluid, dat ze hoorde werd ze al banger. Ze was alleen in 't donker, met allerlei akelige dingen, die om haar heen gebeurden, in een huis, waarin ze niet eens de weg kende. Ze voelde zich ziek en wanhopig van angst en van afschuw van haar omgeving en verlangen naar thuis en alles wat ze verloren had.

Toen herinnerde ze zich plotseling, dat ze niet gebeden had, het was alles zo vreemd geweest en haar stiefmoeder had haar zo gehaast, dat ze er tot dusver niet aan gedacht had.

„O, ik durf niet opstaan en knielen,” dacht ze. „Ik mocht eens op een muis trappen. Ik weet zeker, dat als God ziet, hoe vreselijk alles is en hoe bang ik ben,

dat Hij mij vergeven zal, dat ik niet kniel. En ze begon :

„Ik vertrouw mijzelf, o Heer aan U. Weer alle kwaad van mij.” Zouden daar ook dronken mannen en muizen mee bedoeld zijn, vroeg ze zich koortsachtig af. „Ik vertrouw mijzelf, o Heer, aan U, als ik 't doe, zal Hij vast en zeker voor mij zorgen,” en een straal van troost kroop in het arme bange, bedroefde hartje.

„Grova heeft het mij gezegd.” En voor 't eerst in haar leven besepte Truusje de ware betekenis van grova's lessen in de tuin en bij de haard.

Tot dusver was ze steeds door liefde en goede zorgen omringd geweest. Nu voor 't eerst voelde ze de behoefte aan iemand tot wien zij zich keren kon, en haar gebed betekende meer dan het ooit had gedaan.

„Grova zei, dat God kinderen liefhad, en altijd naar ze luisterde,” en met die troostende gedachte viel zij eindelijk in slaap.

HOOFDSTUK VIII

Het nieuwe thuis

Het leek Truusje toe alsof ze nog zeide : „Weer alle kwaad van mij,” en probeerde in slaap te komen, toen ze een stem bevelend hoorde zeggen : —

„Vooruit, kind, 't is tijd om op te staan. Haast je een beetje, want je vader en een van de commensaals komen zo dadelijk beneden en willen hun ontbijt hebben.”

Truusje werd met een schok wakker. Ze keek verwezen rond, terwijl ze overeind

vloog en deed haar best haar ogen open te houden en te begrijpen, wat er van haar werd verlangd. Het was natuurlijk nog donker en de lamp boven de tafel wierp haar licht op de tafel vol met vuile borden en schalen, evenals de vorige avond, haar stiefmoeder zag er ook uit, alsof ze met kleren en al in bed had gelegen.

„Word toch wakker, kind,” zei ze weer op scherpe toon. „Kleed je aan en maak dan als de wind de kachel aan — of neen, dat zal ik vandaag nog zelf doen, want van wachten moet je vader niets hebben, maar in 't vervolg is dat jouw werk en ook om te zorgen, dat je vanzelf wakker wordt.”

„Ja,” zei Truusje, „ik hoop, dat ik dat zal kunnen.” Nu was ze zo' slaperig, dat ze zich bijna niet kon aankleden. Toen keek ze rond, waar ze zich zou kunnen wassen. Koud water zou haar misschien helpen om goed wakker te worden.

„Waar kan ik mij wassen?” waagde ze eindelijk te vragen.

„Je wassen!” antwoordde haar stiefmoeder boos. „Dan moet je maar wachten, tot de commensaals weg zijn, dan kun je je op een van de slaapkamers wassen of je moest je daar onder de kraan willen wassen,” en ze wees naar de openstaande deur van een bijkeukentje.

Truusje aanvaardde graag dat laatste aanbod. In de bijkeuken brandde maar een heel flauw lampje, maar dat gaf toch licht genoeg om Truusje te laten zien wat een smeerboel het in dat keukentje was, en van de vieze lucht, die het vulde, werd ze bijna onpasselijk. Bij de gootsteen, die volgestapeld was met vuil vaatwerk, zag ze tot haar vreugde een stuk zeep liggen. Truusje boog zich over de gootsteen heen en al rilde ze van de vieze rommel, toch was 't heerlijk om het koude water over haar hoofd en hals en armen te laten lopen, ze genoot er zó van, dat ze er zich bijna niet van los kon rukken. Maar de scherpe stem van haar stiefmoeder riep haar al gauw tot haar plichten terug en ze kleedde zich vlug verder aan.

„Wat zal ik eerst doen?” vroeg ze verlegen, toen ze klaar was. Met haar schone boezelaar, net geborsteld haar en haar wangen nog rood van 't koude water, zag ze er zo fris en aardig uit, dat er zich zelfs op juffrouw Lang's vermoeid gezicht, voor een oogenblik een trek van aange-name verrassing vertoonde.

„Kun je een stuk of wat borden en kopjes afwassen, zonder ze te breken?” vroeg ze.

„Natuurlijk,” zei Truusje. „Ik was thuis altijd af.”

„Nu, doe dat dan eerst. Ik moest je iets zien te lenen om over je schone boezelaar aan te trekken, of hij zal halverwege de dag ontoonbaar zijn.”

„Ik heb mijn donkere boezelaars met lange mouwen hier,” zei Truusje vol trots.

„Gromoe heeft er twee voor me gemaakt,” en ze haalde uit de oude tas een donkerblauw gebloemde schort, die al haar kleren bedekte.

Toen ze klaar was met afwassen bracht ze de lange stoffer mee en begon daar, als iets, dat van zelf sprak, de met van allerlei bezaaide vloer aan te vegen. Juffrouw Lang opende haar mond om te zeggen, dat ze daarmee op moest houden, maar ze bedacht zich en liet haar begaan.

Toen de vloer aangeveegd was, vroeg Truusje om een stofdoek, om de stoelen en de rest af te stoffen, wat erg nodig was.

„Een stofdoek! Die houden we er niet op na!”

Truusje kon haar ogen niet geloven. „Mag ik dit hebben?” vroeg ze even later, een lap nemende van een berg rommel, die op een stoel lag. Juffrouw Lang was er echter niet meer, en hoorde haar niet. Truusje keek naar de lap en overlegde. Eindelijk werd de verzoeking om stof te gaan afnemen haar te sterk, en ze gebruikte hem. „Ik kan de lap altijd weer uitwassen,” overlegde ze. „En wat zal ik nu gaan doen?” dacht ze, want juffrouw Lang was nog niet terug. „'t Zal 't beste zijn, dat ik de gang en de trappen ga vegen. O, ik wou dat ik wat te eten kreeg,” voegde ze er met een zucht bij. Terwijl ze aan 't vegen was, kwam haar stiefmoeder weer terug. Een schaduw van een glimlach gleed over haar gezicht, toen ze de netjes om de tafel geschikte stoelen zag en de bezem in de verte hoorde gaan.

„We zullen nu aan orde en netheid moeten wennen, denk ik,” mompelde ze. „'t Zal me eens benieuwen hoe lang 't zal duren. Ze zal gauw zien, dat 't hier niks gedaan is.”

Toen Truusje met haar bezem in de keuken terug kwam was haar stiefmoeder aan 't spek bakken. 't Rook erg lekker, en Truusje had razende honger.

„Moet vader altijd zoo vroeg naar z'n

Oplossingen der raadsels 2de helft 1939

No. 43. Kwadraatraadsel

w	o	l	k
o	l	i	e
L	i	z	e
K	e	e	s

No. 44. Rivierenraadsel

Tijd is geld

Theems
IJssel
Donau
Ilse
Seine
Ganges
Eem
Loire
Don

No. 45. Welk dier?

Neushoorn

No. 46. Ladderraadsel

Concertgebouw

Cirkel
Ourthe
Nantes
Chroom
Ezelin
Rafaël
Taurus
Genève
Emilia
Barend
Oxford
Nelson
Weenen

No. 47. Welke stad?

Melbourne
meel-boe-urn

No. 48. Kruisraadsel

W
kar
Karel
Magneet
Warnsveld
pluvier
Koert
Els
d

No. 49. Letterraadsel
Nieuwsblad

No. 50. Kwadraatraadsel

d	o	r	p
o	k	e	r
r	e	d	e
p	r	e	t

No. 51. Zeven verborgen jongensnamen: Steven—Paul—Barend—Govert—Evert—Oskar—Joost

No. 52. Welke spreuk

Kruk
Oven
Maal
Tel
Tas
IJver
Door
Keer
Om
Melk
Trap
Ruit
Adam
Aster
Daar

Komt tijd, komt raad

No. 53. Welke plaats?

Oostzaan

No. 54. Welke bloem

Ochidee
Reinier
Clivia
Henri
Ilse
das
el
e

No. 55. Welk woord

bewapening
big-peen-wan

No. 56. Letterraadsel

zwemsport

werk als vandaag?" vroeg ze.

„Naar z'n werk!" riep juffrouw Lang minachtend uit. „Werk! Sinds je vader mijn pad gekruist heeft, heb ik hem nog nooit zien werken. Hij gaat naar de wedrennen en omdat hij geen geld voor de trein heeft, moet hij eerst een paar uur lopen, anders zou hij vast zo vroeg niet uit z'n bed komen."

Truusje was een en al verbazing.

„Werkt hij nooit?" bracht ze uit. „Waar leeft hij dan van?"

„Ja, vraagt dat wel," zei juffrouw Lang vol bitterheid. „Hij wordt onderhouden. Ik doe het werk, en dat bevalt hem best. Ik heb 't huis vol commensaals, en ik verzeker je, dat ik mijn handen meer dan vol heb. Ik heb nooit enige ontspanning of een verzetje, en je vader werkt nooit en hij denkt dat het zo hoort."

Truusje stond een ogenblik in gedachten. Alles in dit huis leek haar verkeerd. Precies zoals 't vroeger bij hen was, eer ze naar haar grootouders ging, maar ze kende toen niets beters, ze was te jong. Nu was ze ouder en beter tot oordelen in staat, want ze had een gelukkige ondervinding gehad van wat een thuis kan en moet zijn, waar ieder zijn taak heeft, en altijd eerst aan de andere denkt. Ze voelde eensklaps een groot medelijden met haar stiefmoeder. Misschien, dacht ze, zou ze iets kunnen doen, om haar wat minder ongelukkig te maken, in ieder geval zou ze haar kunnen helpen.

„Ik zal u helpen," zei ze, haar glimlachend aanzien. „'t Zal niet zo druk zijn, nu er twee van ons zijn om voor alles te zorgen."

Juffrouw Lang's gezicht had een zachtere uitdrukking, toen ze van haar koekepan opkeek naar Truusje. „Ja, ik geloof wel, dat jij me zult kunnen helpen, je lijkt me een handig ding. Hielp je je grootmoeder?"

„O, ja, met alles!" zei Truusje, en bij de herinnering sprongen de tranen in haar ogen. „O, ik wou, dat ik wist, hoe 't met haar en grova is. Wat zal hij geschrokken zijn, toen hij thuis kwam en hoorde, wat er gebeurd was!" En bij de gedachte hieraan begon de arme Truusje bitter te schreien.

„Stil, kind, huil niet zo" zei haar stiefmoeder gejaagd maar niet onvriendelijk. „Stil, je vader komt er aan, en hij zal je slaan als je zo huilt. „O, ben jij 't Kees,"

toen er een jonge man de keuken binnen slenterde, „ik dacht dat 't Henk was."

Kees Salters liet zich gapende op een stoel bij de tafel vallen. „Ja," zei hij, „ik ben het, ik ben wel op, maar niet wakker. Hallo," toen hij Truusje in 't oog kreeg, „is dat 't meisje, waar u me van verteld hebt?"

„Ja, dit is Truusje."

Hij keek naar Truusje en glimlachte, en ze glimlachte terug. Hij had een goedig gezicht en vriendelijke ogen, en Truusje dacht, dat ze hem wel zou mogen.

„Je bent wat moe, geloof ik, hè?"

„Ja, wel een beetje," zei Truusje verlegen.

„Hallo, juffrouw hebt u voorjaars schoonmaak gehouden?" vroeg hij rondkijkende, „'t ziet er hier zó piekfijn uit, dat ik 't haast niet herkende."

Juffrouw Lang keek een beetje gebelgd. „Nieuwe bezems vegen schoon," zei ze kortaf. „en twee paar handen kunnen meer dan één."

„Dat is zo," zei de jonge man bedarend. „Ik begreep toch nooit, hoe u 't alleen klaarspeelde."

Op dat ogenblik werden zware voetstappen gehoord, en het gesprek nam een einde.

„Daar komt je vader," zei juffrouw op fluisterton tegen Truusje en terwijl ze zich bukte om zijn bord met spek uit de oven te halen, voegde ze er bij: wij ontbijten straks als de mannen weg zijn en 't hier weer rustig is, en Truusje, al had ze ook nog zo'n honger, was daar blij om.

„Wil jij, terwijl je wacht, naar boven lopen en wat met Willie praten?" vroeg ze vriendelijk, ziende hoe de angst voor naar vader, duidelijk op Truusje's gezicht te lezen was.

„Wie is Willie?" vroeg Truusje, „en waar is hij? Ik wil graag naar hem toe,"

„Ga twee trappen op, en op de overloop zul je dan vier deuren zien, op een na de laatste is Willie's kamer. Hij is mijn zoontje, weet je, hij is ongeveer van jouw leeftijd, maar hij is — hij is erg ziekelijk." Juffrouw Lang zuchtte diep, eer zij verder ging. „Hij moet de hele dag in bed liggen, dat is erg saai voor hem, en hij zal blij zijn, je te zien, hij weet, dat je gekomen bent."

De deur werd opengeworpen en weer dicht gesmakt, maar eer haar vader haar in 't oog had gekregen was Truusje langs hem heen de keuken uitgeslopen. Ze hol-

de zo hard ze kon de trappen op. In haar onbekendheid met het huis, wist ze, toen ze op een overloop stilhield, niet of ze wel op de goede verdieping was aangeland, 't was ook bijna pikdonker, want 't hele trappenhuis was slechts door één klein lampje verlicht. Ze wist niet goed of ze verder naar boven zou gaan of niet, toen ze achter een der deuren hoorde roepen. —

„Is daar iemand? Moeder bent u het?”

Truusje liep naar de deur, waarachter ze de stem hoorde, toe en riep: — „Ik ben 't, Truusje, je moeder heeft me naar je toegestuurd. Mag ik binnen komen?”

„Ja, graag.”

(Wordt vervolgd)

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN

JAAPJE'S ECHO

„Moeder,” zei Jaapje, „wij hebben gisterenmiddag bij oom Kees op de boerderij echt schik gehad. Wist u, dat er een echo achter de schuur is? Als we iets riepen, dan was 't net of een ander terug riep.”

„Ja,” zei Moeder, „dat komt omdat er een hoge heuvel achter de schuur is, die het geluid terugzendt, als je in die richting roept.”

„Ik wou, dat we hier in huis ook een echo hadden,” zei Jaapje.

„Misschien kun je er hier in huis wel een vinden, als je goed op let,” antwoordde moeder. Jaapje liep vol verwachting weg, maar toen hij in de kinderkamer kwam zag hij, dat zijn kleine broertje met zijn nieuwe vlieger speelde.

„Blijf van die vlieger af,” riep Jaapje boos. „Je zult hem scheuren, akelige jongen.”

„Akelige jongen, akelige jongen,” riep Broertje, die nog maar weinig praten kon.

Juist kwam Moeder de kamer binnen. „Ik geloof, dat jij je echo eerder gevonden hebt, dan je verwachtte,” zei ze bedaard.

Jaapje keek beschaamd. „O, is dat wat u bedoelt, moeder?” vroeg hij.

„Ja,” antwoordde ze, „dat is wat ik bedoel. Precies als de echo achter de schuur de toon van je stem terug zond, zoo zal je broertje de geluiden, die je maakt nadoen. Ik geloof, dat als je dat wilt onthouden, het je zal helpen om er

op te passen wat je zegt of doet in zijn van Broertje, en van anderen ook.”

HOE EENZAAMHEID GENEZEN WERD

Heb je je hond of poes wel eens voor een spiegel gehouden? Dikwijls gaat de poes blazen tegen het beeld, dat zij daar ziet, denkend, dat er een andere poes in de spiegel is. Een hond zal gaan blaffen tegen zijn spiegelbeeld en proberen een andere hond te vinden aan de achterkant van de spiegel.

Een spiegel werd eens gebruikt om een arme eenzame vogel te troosten, die uit een ver weggelegen land naar een dieren-tuin in Amerika was gebracht. Deze vogel was een pinguïn. Deze vogels wonen in het ijsgebied rondom de Zuidpool. Het zijn grappige kleine vogels, die rechtop staan op hun op peddels lijkende poten. Hun veren zijn zwart, behalve witte borstveren. Dit maakt, dat zij lijken op kleine, plechtige meneertjes, gekleed in 't zwart met een wit frontje.

Er waren drie van deze vogels in de dieren-tuin, maar zij konden in de gevangenschap niet aarden. Ze stierven op één na. Het zag er uit, alsof de derde ook sterven zou. Hij was erg eenzaam, wou niet eten, en riep de hele dag om zijn makkers. Ten slotte bedacht zijn oppasser iets om hem te helpen.

Hij zette een spiegel in zijn kooi. De kleine pinguïn was heel gelukkig. Hij dacht dat er een andere pinguïn bij 'em was en vlijde er zich tegenaan. Hij werd weer vrolijk en at al gauw weer en nam toe in gewicht. Daarna vond hij 't prettig in zijn nieuwe thuis.

BLADVULLING

Men kan dikwijls opmerken, dat men zelden iemand met veel inbeelding ontmoet die deel heeft uitgemaakt van een groot gezin. De reden hiervan is, dat het geven-en-nemen spel, dat voortdurend wordt uitgeoefend door de leden van grote gezinnen, de inbeelding en ijdelheid van een ieder, de kop indrukt. Welbeschouwd zijn broers en zusters, de beste vrienden, die het leven ons kan geven. Leden van hetzelfde gezin oefenen onge-zouten critiek op elkander uit en geven gezouten raad, zonder dat een blijvende wrok ontstaat die zulke hulp te voorschijn zou roepen als zij van vreemden kwam.

Oplossingen der raadsels 1ste helft 1940

No. 1. Kwadraatraadsel

w	o	l	k
o	v	e	n
L	e	v	i
k	n	i	p

No. 2. Welke spreuk?

Geduld overwint alles.

g-rap; e-ven; d-ons; u-do; l-os; d-ruif;
o-zon; v-al; e-er; r-uit; w-as; i-ets;
n-een; t-ros; a-der; l-eer; l-of; E-dam;
s-lof.

No. 3. Welke steensoort?

Basalt

No. 4. Ladderraadsel

Woud
eend
last
kast
otto
maas
snip
tolk
luit
iser
edam
drop

Welkomstlied

No. 5. Kruisraadsel

v
les
kleed
Veendam
Lydia
das
m

No. 6. Welk woord?

Schoolmeester
scheel-mos-roet

No. 7. Letterraadsel

gramofoon

No. 8. Kwadraatraadsel

d	o	l	k
o	d	e	r
l	e	n	a
k	r	a	p

No. 9. Welke beroepen?

Glasblazer — Mecaniciën — Filmspeler —
Portierster — polilierechter-apothekeres.

No. 10. Aardrijkskundig
raadsel

Amstelveen

No. 11. Ladderraadsel

Oscar
Mainz
Reina
oever
emmer
paard
Ommen
regen
kaart
Evert
slaaf
tocht

Omroeporkest

No. 12. Kruisraadsel

H
vis
manna
Hendrik
Hindernis
Haarlem
Hanna
kis
s

No. 13. Letterraadsel

Hoenderhok
hond-roe-hoek

No. 14. Welk woord?

Klokkenspel

No. 15. Kwadraatraadse l

l	a	n	g
a	b	e	l
n	e	w	a
g	l	a	d

No. 16. Welk Spreekwoord?

Vet smet
Veter-een-trap-slap-melk-eer-tros

No. 17. Welk woord?

handenarbeid
den-hei-nar-bad

No. 18. Welke bloem?

Clematis
Iodewijk
eduard
maria
adam
tol
ik
s

No. 19. Kruisraadse l?

N
bes
Didam
Jeremia
Nederland
Gellert
baars
Ina
d

No. 20. Ladderraadse l

Arend
peter
erker
loods
david
oscar
ommen
reina
nooit

Apeldoorn

No. 21. Letterraadse l?

avondzang

54*

No. 22. Kwadraatraadse l

i	n	k	t
n	o	o	r
k	o	b	a
t	r		p

No. 23. Welk spreekwoord?

Men moet geen slapende honden wakker maken.

No. 24. Welke plaats?

Beverwijk

No. 25. Kruisraadse l

H
vis
Bello
convooi
Hilversum
Leerdam
Lisse
bus
m

No. 26. Welk woord?

Omroeporkest
room-stok-peer

No. 27. Ladderraadse l

Jakob
anker
adolf
reina
vlerk
elisa
roest
sodom
lente
aster
griet

Jaarverslag

No. 28. Letterraadse l

postzegel

No. 29. Kwadraatraadsel

k	a	s	t
a	n	n	a
s	n	e	l
t	a	l	k

No. 36. Kwadraatraadsel

b	a	l	k
a	k	e	r
l	e	n	a
k	r	a	t

No. 30. Ladderraadsel

Beets
uiver
Isaäk
tante
emmer
nevel
zeven
oever
reina
graaf

Buitenzorg

No. 37. Ladderraadsel

schip
Hoofd
erker
reina
tante
oever
gouda
emmer
nunen
beker
ommen
sluis
chris
haver

's Hertogenbosch

No. 31. Wat krijg je?

Boekhandel

No. 32. Welke bloem?

Clematis
Iodewijk
eduard
maria
adam
tol
ik
s

No. 38. Welk spreekwoord?

Geen ongeluk of er is een geluk bij.

No. 39. Wie weet dat?

Bijeenkomst

No. 40. Letterraadsel

Brievenbus

No. 33. Welk woord?

Zonsondergang
zoon-gans-groen-d

No. 41. Kruisraadsel

L
kip
rente
erfdeel
Lindeboom
Gijsbert
spook
vos
m

No. 34. Invulraadsel

Veel-geel-meel-deel-keel-heel-makreel
steel-krakeel-gekweel-neel-ceel-verveel

No. 42. Welk woord?

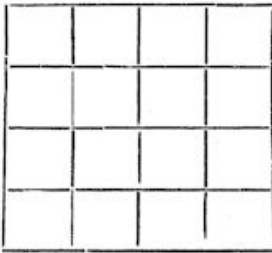
Boekhouder
beuk-hoed-roe

No. 35. Letterraadsel

Nachtegaal

In- en Uitspanning

No. 43. Kwadraatraadsel.

Vul nevenstaand kwadraat zoo in dat de woorden van links naar rechts en van boven naar onder dezelfde zijn 1. is een vrolijke be-

weging; 2. Naam uit het O.T.; 3. rivier in Rusland; 4. wordt in de oorlog geleverd.

No. 44. Invulraadsel

Vul de streepjes in door woorden, die allen eindigen op as.

Bij een nieuw pak, hoort een nieuwe —

Mijn broer heeft geen bariton maar een —

Ik kook electries, m'n buurvrouw op —

Moeder heeft 't druk, ze is aan de —

Mijn geld is op, heelemaal leeg is mijn —

Als je op reis gaat, heb je noodig een —

Een bij maakt honing en ook —

De Hollanders hooren tot 't blanke —

Hier, stop die boeken maar in je —

Hij is kouwelijk, nooit zie je hem zonder —

Een — is een dier wiens naam eindigt op as.

Toen hij 't nieuws hoorde, zei hij: „'t is —”

Wie kent een blauw bloeiend nuttig —?

O, zeg je, u bedoelt zeker —

Als je al de woorden hebt gevonden, ben je vast in je —

No. 45. Wie weet dat?

Welk dier loopt niet graag?

No. 46. Ladderraadsel

× . . . Vul nevenstaand figuur zoo × . . . in, dat op de Kruisjerij, de × . . . naam komt van een vogel.

× . . . 1. plaats in Palestina; 2 jon-

× . . . gensnaam; 3 naam uit 't O.T.

× . . . 4. een heel klein scheepje; 5.

× . . . nodig bij de bereiding van

× . . . zeep; 6. peulvrucht; 7. metaal;

× . . . 8. meisjesnaam; 9. rivier in

× . . . Italië, 10. wapen.

No. 47. Welk woord?

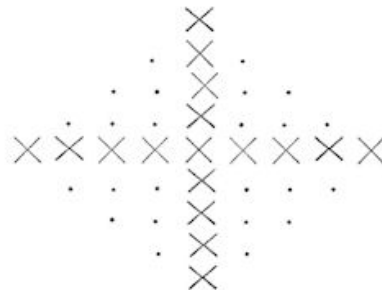
Een woord bestaat uit negen letters.

2.6 8. viervoetig dier.

5.3.4. vis

7.9.1. bergplaats voor papieren of platen.

No. 48. Kruisraadsel

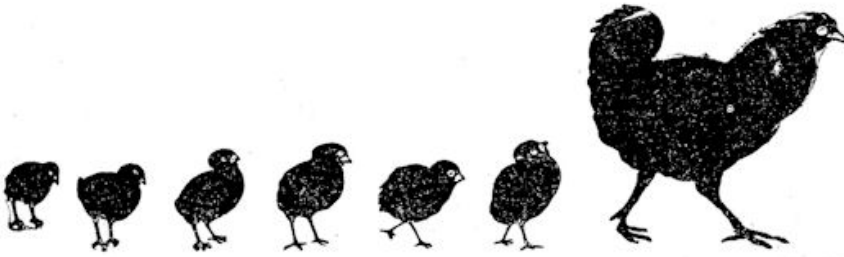

Vul bovenstaand figuur zo in, dat op de kruisjesrijen de naam komt van een beroep 1. medeklinker; 2. ander woord voor gauw; 3. vis; 4. jongensnaam; 5. het bedoelde woord; 6. plant, die dient bij de bereiding van verf; 7. vis; 8. meisjesnaam; 9. medeklinker.

No. 49. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters:

i. e. e. e. l. l. g. h. s. r.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

Truusje draaide de deurknop langzaam om. Ze zag er tegenop om naar binnen te gaan, zich afvragende wat ze zien en wat ze zeggen zou. Wat ze zag was een slordige kamer met een smal ledikant er in, dat tegenover een breed raam stond. Er waren een paar vrij goede meubelstukken in de kamer, maar 't geheel zag er vreselijk verwaarloosd, slordig en ongezellig uit. Dit alles nam Truusje echter niet zo dadelijk in zich op, daar de jongen in het bed, het meest haar aandacht trok.

Willie was werkelijk even oud als zij, maar hij was zó mager en vervallen, dat hij er veel jonger uitzag, en zijn bleek gezichtje had een hulpeloze uitdrukking.

Een groot, groot medelijden sprong op in Truusjes hart en dreef al haar verlegenheid op de vlucht. „O, wat vind ik 't naar, dat je ziek bent,” zei ze vol medegevoel. „Ben je al lang ziek?”

„Ja,” zei Willie, haar verlegen maar met grote belangstelling aanziende, „al héél lang. Ik geloof, dat 't nu zeven jaar is. Ik viel achterover van een tram en bezerde mijn rug.”

„O, wat vreselijk voor je!” riep Truusje uit. „Kon een dokter je niet beter maken?”

„Nee. Ik lag bijna een jaar in 't ziekenhuis, maar moeder verlangde naar me, en toen ze zeiden, dat ze me niet beter konden maken, nam moeder me mee naar huis. Ze verlangde naar mij en ik verlangde naar haar.”

Een kort stilzwijgen volgde, toen dacht Truusje, dat ze zich maar eens moest voor-

stellen. „Ik ben Truusje Lang,” zei ze, „en — en ik ben gekomen om hier te wonen, vader zegt, dat ik moet. Ik ben bang voor altijd — om je moeder met de commensaals te helpen.”

„Heus? Hoe heerlijk! Wat ben ik daar blij om,” riep Willie uit, „dan kom je zeker wel eens af en toe een praatje met mij maken.”

„Ik ben niet blij,” zei Truusje met bevende stem, „maar ik wil graag, zoo dikwijls ik kan, wat met je komen praten.” Na een poosje zei ze aarzelend, „ik weet niet goed, hoe ik je moeder moet noemen. Ik vind het gek om „juffrouw Lang,” te zeggen, en ik wil haar niet graag „moeder” noemen, omdat, zie je, ze niet echt de mijne is.”

„O, maar dat moet je toch doen,” zei Willie heel beslist. „Ik moet jouw vader noemen, hoewel ik 't afschuwelijk vind. Ik houd niet van hem. Ik haat hem — hij is — hij is niet goed voor moeder!” en zijn bleek gezichtje kleurde zich.

„O!” riep Truusje uit, „zo moet je niet spreken. Waarom haat — waarom hou je niet van hem?”

„Omdat hij zo akelig tegen moeder is. Hij is tegen mij ook akelig, maar dat kan me niet schelen, ik zie hem niet dikwijls, maar hij gaat te keer tegen moeder, en hij — hij slaat haar!” Truusje met grote, ontzette ogen aanziende „we waren zo gelukkig en hadden 't zo gezellig, eer hij kwam, maar nu is alles even ellendig, en moeder is altijd verdrietig, en — en ik — ik kan 't niet verdragen.”

„Huil niet,” zei Truusje bedarend. „Heb je hier altijd gewoond?”

„Ja, en we hadden knappe commensaals, en 't huis was altijd keurig en moeder had geld genoeg voor voldoende hulp en alles, maar vader kost zoveel, en haalt moeder alles af. Hij wil zelf nooit werken. Al de nette mensen zijn weggegaan, omdat hij zo'n herrie maakte en met iedereen ruzie zocht, en er is er maar één van hen gebleven, dat is juffrouw Palm. Ze heeft de zolderkamer boven in 't huis. Ze is daar heen gegaan, omdat 't rustiger is. Ken je juffrouw Palm al?”

„Neen,” zei Truusje. „Ik ben pas gisterenavond laat gekomen. Ik zag pas één commensaal, een jonge man. Hij kwam in de keuken om te ontbijten.”

„O, Kees Salters! Je zult hem net als ik, wel aardig vinden. Ik heb trek in mijn ontbijt, en jij?”

„Ja,” zei Truusje. „Ik heb 'n vreselijke honger, maar — maar — je moeder zei, dat we zouden wachten tot vader weg was.” Ze aarzelde hoe ze haar stiefmoeder zou noemen. Willie merkte het op.

„Ik wou, dat je haar „moeder” ging noemen,” zei hij verlangend; 't zou dan meer lijken, dat we broer en zusje zijn, en ik zou zo graag een zusje hebben. Moeder zou 't ook heerlijk voor me vinden als ik iemand had om mee te praten en spelletjes met me te doen en me voor te lezen. Moeder is niet heus kwaad. Ze is alleen maar doodmoe en verdrietig. Ze staat voor alles alleen, want de tegenwoordige menschen betalen veel minder dan de vroegere, zodat er geen geld is voor hulp. Ik ben zó blij, dat jij bent gekomen om haar te helpen. Ik zou 't ook zo graag doen, maar ik geef haar alleen maar extra drukte.” Hij sprak met een droeve ernst ver boven zijn jaren.

Een straal van troost drong in Truusjes bedroefde hart. Ze voelde zich wonderlijk aangetrokken tot haar nieuwe stiefbroertje, en 't leek haar heerlijk om wat voor hem en zijn moeder te kunnen zijn.

„Ja, ik zal haar helpen,” zei ze, zo opgewekt als ze kon. „Kan ik nu ook iets voor jou doen? Ik zou graag je kamer wat opruimen en wat netter maken.”

„Is die dan niet netjes?” vroeg Willie, eenigszins verbaasd.

De kamer was erger dan „niet netjes,” maar Truusje was te beleefd om dat te zeggen, en terwijl ze tegen het bed leunde,

stond ze te verzinnen, wat ze kon doen om ze wat gezelliger voor hem te maken.

„Ik wou, dat ik wat bloemen voor je had,” zei ze verlangend, „wat uit onze eigen tuin. O, daar zijn er zo'n massa! Alle mogelijke soorten. Ik had zelf ook een tuintje. O, wat zou ik je graag mee naar gromoe nemen, en je alles laten zien!”

Willie luisterde vol belangstelling naar haar. „Wat zal het je spijten om daar niet langer te zijn! O, wat zou ik graag in een tuin met bloemen liggen, met zingende vogels en geen straatlawaai. O, Truusje!” want tot zijn ontzetting begroef Truusje haar gezicht in haar handen en barstte in tranen uit.

„Ik kan hier niet blijven,” snikte ze, „ik kan niet, ik kan niet! Ik moet naar huis. Ik zal doodgaan als ik niet naar huis kan gaan naar grova,” en ze snikte en snikte zo droevig, dat Willie er bang van werd.

„Truusje, o toe, toe — huil niet zo! Ik zal aan moeder vragen of ze je naar huis wil laten gaan, als je 't zó graag wilt — maar ik wou, dat je niet ging,” hij zuchtte, terwijl zijn eigen lippen begonnen te beven. „Ik wou, dat je hier bleef. Ik heb je zó nodig, ik ben zo eenzaam en alleen, en — en ik had gehoopt, dat je was gekomen om te blijven.” En Willie begon ook te schreien.

Truusjes eigen tranen hielden dadelijk op te vloeien, toen ze zag hoe bedroefd Willie was. Ze herwon haar zelfbeheersing zo goed ze kon. „Neen — neen, vraag 't niet aan moeder, 't zou niets geven, vader zou mij nooit laten gaan, en alleen maar woedend worden, als we 't hem vroegen, en ik — ik wil jou ook graag helpen,” voegde ze er aan toe. „Na een poosje zal ik misschien niet zó erg meer verlangen. Huil niet meer, Willie, dan vertel ik je nog meer en dan zal ik na 't ontbijt je kamer komen doen.”

Willie's droevig gesnik verbande voor 't oogenblik haar heimwee en ze deed al haar best om Willie te troosten en toen haar dit eindelijk gelukt was en Willie, uitgeput op zijn kussen liggend haar weer flauw glimlachend aankeek, probeerde ze moedig hem opgewekt nog meer van haar thuis te vertellen en zoo vond juffrouw Lang hen, toen ze na een poosje, Willie's ontbijt op een blad boven bracht.

Juffrouw Lang glimlachte zelfs, toen ze

de twee zo gezellig pratend bij elkaar zag, en de gelukkige glimlach, waarmee Willie tot haar opkeek, verheugde haar droevig hart. Willie was haar oogappel, de grote liefde van haar leven, het enige ding ter wereld, waar zij om gaf, en hem gelukkig te zien, gaf haar meer vreugde dan wat ook. Ze kuste haar jongen en keek vriendelijk naar Truusje.

„Ons ontbijt staat beneden klaar,” zei ze, „je zult wel uitgehongerd zijn, ik ben het tenminste. Ik dacht, dat die mannen nooit zouden opstappen. En nu lievert,” tegen Willie, „wil je zeker je ontbijt hebben.” Ze zette het blad neer en trok hem wat overeind. Truusje, die nu in gromoe's ziekte wat van verpleging had geleerd, schudde het kussen op en zette het tegen zijn rug aan.

„Zit 't zo lekker?” vroeg ze.

„O, heerlijk!” zei Willie met een zucht van genot.

Juffrouw Lang zette nu het blad op het bed. Truusje keek er vol afschuw naar. Opgevoed als zij was in de ieder op zijn eigen wijze, keurig verzorgde huishoudens van gromoe en juffrouw Greta, ergerde het gezicht er van haar vreselijk. Het blad was vet en vuil, er lag zo maar een stuk brood op zonder bordje, het mes, de vork en het kopje waren ook niet schoon. Willie was vermoedelijk niets beters gewend, maar dit was genoeg om iedere zieke, alle etenstrek te benemen. Truusje verlangde het blad weg te nemen en het naar haar eigen begrippen te schikken, maar ze zeide niets, ze voelde intuïtief, dat ze de gevoelens harer moeder zou kwetsen als zij dit deed. Ze nam zich echter voor om te proberen, als zij wat meer gewend was, de dingen wat gezelliger en smakelijker voor haar broertje te maken.

HOOFDSTUK IX

Juffrouw Palm

De gelegenheid waar Truusje op hoop te kwam al heel gauw. Op zekere morgen moest haar moeder onverwacht dadelijk na 't ontbijt uit.

„Truusje,” zei ze, „ik heb geen tijd gehad om Willie's kamer te doen, behalve zijn bed op te maken, jij moet de kamer dus een beurtje geven, terwijl ik uit ben, en verder heb je niets anders te doen, dan de keukenkachel aanhouden.”

Truusje was verrukt. Zodra haar moeder weg was, ging ze naar boven met stoffer en blik en een lap voor stofdoek. Willie keek verbaasd op toen ze binnenkwam, toen verrukt, hij had haar graag om zich heen, ze deed alles zo rustig en netjes.

„Ik ga eerst de spinnewebben wegvegen, zover ik er bij kan, dus stop je hoofd onder het dek. Ik wou, dat ik een stoflaken had, maar dat is er nu eenmaal niet, dus dan maar zonder. En nou opgepast, ik ga je bed van de muur trekken. Een, twee, drie, vooruit!” en met een paar rukken trok ze 't bed naar midden in de kamer. Willie genoot, stof of geen stof hij kon zijn hoofd onmogelijk onder het dek houden.

„Wat leuk, alles lijkt anders. Zou mijn bed hier niet kunnen blijven staan?”

„Ben je mal, dat zou veel te veel in de weg staan zo midden in de kamer, maar je moeder zal 't zeker wel goed vinden, als we 't voor een verandering eens tegen de andere muur zetten, je kijkt dan meteen niet zo in 't licht”

„Ja, dat is heerlijk, want dat hinderde mij erg als ik hoofdpijn had.”

„Dat dacht ik wel,” zei Truusje, al ijverig stoffende, want er was heel wat te doen, en ze wou graag alles netjes hebben als juffrouw Lang terug kwam.

Toen ze met stoffen klaar was, nam Truusje de vloerkleedjes mee naar beneden om uit te kloppen en schikte daarna de meubels, zoals ze dacht, dat 't gezellig stond.

Willie was in de wolken. „O, 't lijkt net een andere kamer! Alles lijkt anders. Ik heb een gevoel alsof ik voor een verandering was weg geweest. Toe, Truusje, loop even naar boven en vraag of juffrouw Palm komt kijken? Ze zal 't graag doen.”

Truusje vloog weg en de trappen op naar de grote zolderkamer, die naar zij wist, door juffrouw Palm bewoond werd. Ze had juffrouw Palm nog niet gesproken, maar door Willie al veel van haar gehoord. Willie scheen veel van haar te houden, en zei dikwijls, hoe jammer hij 't vond, dat ze nu zo hoog woonde, want hij zag haar nu maar zelden, ze had namelijk reumatiek en kon slecht de steile trappen op en af.

Boven gekomen klopte Truusje zacht aan juffrouw Palm's deur.

„Binnen,” riep een opgewekte stem, „doe de deur maar open en kom binnen.” Truusje deed wat haar verzocht werd en stapte in een van de keurigste en eigenaardigste kamers, die ze nog ooit gezien had. De weinige meubels, die er stonden waren ouderwets en goed, er lag een warm gekleurd karpert op de vloer, wat schilderijtjes aan de muur, een ouderwets houten ledikant tegen een kant, en voor de haard een rond tafeltje en een grote armstoel.

De eigenares van de kamer keek naar Truusje op met een glimlach, een glimlach, die nog dieper werd, toen Truusje het doel van haar komst mededeelde.

„Ik zou erg graag komen kijken, hoe je de kamer voor Willie hebt veranderd, maar ik heb vandaag nog al erg reumatiek in mijn knie en ik vrees, dat ik de trap niet goed op of af kan. Maar misschien zou je me willen helpen, door mij op je schouder te laten leunen.”

„O, ik wil u graag helpen, u moet maar leunen, zo hard u kan.”

„Nu graag, kindlief, maar nu weet ik nog niet eens hoe je heet.”

„Ik heet Gertruda, naar grootmoeder, maar ik word altijd Truusje genoemd.”
(Wordt vervolgd)

GESCHIEDENISSEN UIT AFRIKA

Op zekere Zondagmiddag zaten drie meisjes op een schaduwrijk plekje in de tuin van een kostschool in de buurt van Utrecht. Zij waren alle drie dochters van zendelingen. Gerda Witsen en Elsje de Groot waren al twee jaar op de school, maar Marie Garder was een nieuw meisje. Ze was pas elf jaar oud. Haar ouders waren pas een paar dagen geleden weer naar hun zendingspost vertrokken en hadden haar voor haar opvoeding in Holland moeten achterlaten. Marie was nooit ook maar een dag van huis geweest en 't was dus geen wonder, dat zij zich nu 't afscheid van haar ouders pas zoo kort achter haar lag, bedroefd en eenzaam en verlaten voelde. Gerda en Elsje deden hun best om haar wat op te vrolijken, want het was een regel op school, dat er alles gedaan moest worden wat te bedenken was, om te voorkomen, dat nieuwe meisjes zich eenzaam en ongelukkig zouden voelen.

Zij waren juist bezig haar te vertellen, hoe leuk het zou zijn als zij in de zomervacantie gingen kamperen, toen zij een van de leeraren zagen lopen.

„Bibi, Bibi!” riepen ze „toe, kom bij ons en vertel ons een afrikaanse geschiedenis.”

De leerares keerde zich om en glimlachte tegen hen. Zij was van middelbare leeftijd, mager, en zag er zwak uit. Haar gelaat was ingevallen en had diepe lijnen, maar haar grijze ogen stonden helder en maakten haar verder alledaagse gezicht heel aantrekkelijk.

„Straks, meiskes,” zeide ze. „Ik heb eerst nog wat anders te doen, maar als ik er mee klaar ben, kom ik bij jullie,” en met een vriendelijk knikje vervolgde ze haar weg.

„Wie is zij, en waarom noemen jullie haar Bibi?” vroeg Marie.

„Zij heet juffrouw Kollens,” antwoordde Elsje, „en we noemen haar Bibi, omdat ze vroeger in Oost Afrika woonde en daar zo genoemd werd. Zij was zendinge, moet je weten, ze zegt dat Bibi „grootmoeder” betekent en dat het, waar zij was, de beleefdste manier was om een dame aan te spreken. Zij is een schat! We houden allemaal evenveel van haar en als we maar even kans zien, halen we haar over, om ons geschiedenissen uit Afrika te vertellen. Zij zijn allemaal waar gebeurd, behalve de grappige fabels en sprookjes, die de inboorlingen haar vertelden en boeiender dan welk boek ook.

Toen ze al vele jaren in Afrika was, kreeg ze malaria, en wel zo erg, dat dit haar voor haar verdere leven een knauw heeft gegeven. Zij geeft niet veel lessen, maar we vinden ze allemaal even dol. Zij vertelt ons altijd leuke dingen, die niet bij de les horen, en er toch eigenlijk weer wel bij horen, je begrijpt wel, wat ik bedoel. Ze helpt de directrice met de administratie en correspondentie. Maar vraag haar vooral nooit, of ze niet graag nog eens naar Afrika terug zou gaan, want dan krijgt ze tranen in haar ogen. Ze verlangt erg om te gaan, maar de dokters willen haar geen toestemming geven; ze is er ook langzamerhand te oud voor geworden. Sneu voor haar, hè? Alleen een bof voor ons.”

„Ja, net een bof!” stemde Gerda bij. „Kijk, daar komt ze aan!”

Zij sprongen alle drie op om haar te

No. 57. Kwadraatraadsel

r	o	n	d
o	d	e	r
n	e	r	o
d	r	o	p

No. 58. Zes verborgen meisjesnamen: Laura—Eva—Lydie—Alma—Annette—Erna

No. 59. Van 't ene woord in het andere raadsel
Denappel — appelbol — bolwerk — werkdag — daghuur — huurhuis — huisdeur — deurpost — postbode

No. 60. Ladderraadsel

Cham
Adam
Thee
Anna
Lans
Olga
Grap
Ulft
Snip

Catalogus

No. 61. Kruisraadsel

p
sla
baars
meester
plasregen
Liberia
degen
zes
n

No. 62. Welk woord?
bolgewas
gas-wol-eb

No. 63. Letterraadsel
oudervreugd

No. 64. Kwadraatraadsel

r	o	n	d
o	d	e	r
n	e	r	o
d	r	o	p

No. 65. Welke stad

El
Nel
Keel
Hevel
Ulevel
Ignobel
Zeekabel
Eendvogel
Nachtvogel

Enkhuizen

No. 66. Welke vis?
zeelt

No. 67. Ladderraadsel
Beethoven

Berlijn
Esther
Eduard
Tizian
Huizen
Odilia
Voorne
Eskimo
Nougat

No. 68. Aardrijkskundig raadsel

Dalfsen
Ommen
Renkum
Deventer
Roermond
Enschede
Chaam
Haarlem
Twello

Dordrecht

No. 69. Welk woord?
bijeekomst
tijk-bom-een-s

No. 70. Letterraadsel
lettergreep

6*

verwelkomen en schoven een gemakkelijke stoel voor haar bij.

„Dus jullie willen, dat ik vertellen zal, meiskes? Wat voor soort van geschiedenis moet het zijn, een waar gebeurde, of een sprookje of fabel? Marie mag kiezen, omdat zij een nieuw meisje is.”

„Ik geloof niet, dat ik dat kan,” antwoordde Marie verlegen. „Ik weet er niets van af. Ik zou graag weten, waar u was en wat u in 't begin deedt, dus als u dat vertellen wilt...”

„Ja, zeker,” zei juffrouw Kollens, „nu, ik was altijd in Oost Afrika, maar niet altijd in hetzelfde gedeelte. Eerst was ik in Zanzibar, toen in Pemba en later een tijdlang in het binnenland. Maar ik hield het meest van Pemba. Weet je waar het is!”

„Ik weet, waar Zanzibar is,” antwoordde Marie, „een eiland even ten zuiden van de Equator, vlak bij Afrika.”

„Heel goed,” zeide juffrouw Kollens, „massa's grote mensen zouden het mij niet zo goed weten te vertellen, als jij, Marie. Nu, Pemba is een eiland, dat er ten noorden van ligt. Maar ik ga jullie vandaag niet van Pemba vertellen. Ik ga vertellen wanneer ik ging, waar ik heen-ging en wat ik in 't begin deed.

Het was in April 1910, dat ik werd uitgezonden, en ik was nooit verder buitenslands geweest dan Parijs. Ik genoot van de reis, vooral van de vier en twintig uur in het Suez kanaal. Toen we op Zanzibar aankwamen, konden wij niet dicht bij het strand ankeren, en er kwamen roeiboten om ons af te halen. Ik had op de reis al eerder lawaai en verwarring bijgewoond, als er boten van inboorlingen rondom het schip kwamen, maar nooit iets dergelijks als daar. Hoe ze het klaarspeelden, dat geen enkele boot omsloeg begrijp ik niet. Eindelijk was ik in een der boten beland en mijn bagage in een andere. Er was die dag weinig golfslag en we moesten aan land gedragen worden. Twee inboorlingen betwistten zich de eer om mij te dragen, de een greep mijn armen en een ander greep mijn benen en ik zou vast in zee zijn gevallen, als niet een heer, die swahili verstond niet te hulp was gekomen.”

„Swahili?” vroeg Marie. „En waren het negers die u aan land probeerden te dragen?”

„Ja, pikzwarte,” antwoordde juffrouw

Kollens. „Swahili — spreek het uit als Swah-hie-lie — is de taal, die zij daar spreken. Het is mooi, 't klinkt een beetje Italiaans. Maar nu dan — per slot van rekening werd ik toch veilig aan land gedragen. Een dame, die daar enige jaren op zendingsgebied had gewerkt, haalde mij af en nam mij mee naar het hospitaal. Ik rustte daar tot vijf uur, toen het tamelijk koel was, en toen werd ik in een ezelaar, ongeveer vijf kilometer buiten de stad, naar de plaats gereden, waar ik werken zou. De ezel was een groot dier, kleiner dan een flinke pony — een zogenaamde muscaat-ezel. Hij zou wit zijn geweest, als ze hem niet rood hadden geverfd.”

„Rood!” riepen de meisjes uit.

„Ja, een soort van terra-cotta kleur. Die kleurstof heet *henna*, en wordt gebruikt om de vliegen weg te houden, zeggen ze. Maar ik voor mij geloof, dat de mode meer met die gewoonte heeft te maken dan iets anders. Hoe dan ook — we reden vlug voort langs een van de mooiste wegen, die ik ooit heb gezien — de glinsterende zee aan de ééne kant, waar hoge cocospalmen langs groeiden, aan de andere, een mengeling van alle mogelijke tropiese plantengroei. Grote mango-bomen gaven ons een heel welkome schaduw. Ik hoorde eens een matroos tegen een vriend zeggen: „Zie je die boom, Willem? Nou, as dat niet krek een goeie, vaderlandse eik is, dan hiet ik geen Rinus!” En zo ziet een mango-boom er dan ook uit, alleen donkerder.

„Na ongeveer veertig minuten rijden, kwamen we aan 'n oud arabies huis, stevig van stenen opgetrokken, om de warmte buiten te houden, dat was de Zending-school. Een menigte zwarte meisjes van iedere leeftijd omringden de kar, toen die stilhield en riepen in koor, Jambo, Bibi! Jambo, Bibi! wat zoveel betekent als, welkom.

„Ik werd uit de kar geholpen, de mij vergezellende dame volgde en de ezel keerde zich vlug om en ging er van door. Ik schrikte er van, maar niemand anders scheen zich om hem te bekommeren; zij zeiden, dat ze hem hier of daar in 't dorp wel zouden tegenhouden. Er werden stoelen naar buiten gebracht en onder een schitterende bloeiende acacia gezet. O, wat een tuin was dat! Zülke prachtige bloeiende struiken en zülke verrukkelijke

geuren! We zaten daar zo ongeveer een half uur, toen een man de weggelopen ezel aan de teugel terugbracht. Mijn vriendin uit het Hospitaal nam toen afscheid en reed weer naar de stad terug.

„Ik werd gevraagd het huis mee rond te gaan, of liever huizen, eer het donker werd en we gingen naar binnen. Ik hoorde, dat ik zou werken in het Industrie-Huis, waar de grotere meisjes waren, maar dat ik voorlopig een kamer zou krijgen in het Schoolhuis, daar de dame, wier plaats ik zou innemen, pas over enige weken zou vertrekken.

„Het is een kleine kamer, maar 't is een heerlijk bed”, zeide de Hoofd Bibi, „ik heb er zelf in geslapen. O, heden, die latafel staat helemaal wankel. De vloer is erg ongelijk, zoals u ziet, en ze schijnen het stuk hout, dat onder een der poten moet liggen, weggemaakt te hebben. Ik zal het morgen voor u in orde laten maken.”

„Daarna werd het gauw donker. Zonsondergang is daar *altijd* om zes uur. Het is nu wel geen klok op de minuut af, maar toch wel bijna, en erg gemakkelijk. Ik heb dikwijls op het strand gestaan en de zon als een grote rode schijf in zee zien duiken. De zonsondergang duurde precies twee minuten, en toen hij onder was, zetten we onze horloges op zes uur. Toen kregen de meisjes hun avondeten — daarna wij het onze — een korte godsdienst-oefening — en toen ging ik naar bed, want ik was op geweest, sinds vijf uur in de morgen.

„Het Hoofd zei, dat dit een lekker bed was”, zei ik bij mijzelf, toen ik mij neerlegde, „maar het schijnt midden in de matras een grote bult te hebben. In vrede! Ik heb enige ongemakken verwacht, ik heb er nog geen ontdekt, en dit is een kleinigheid.”

Ik sliep als een roos, niettegenstaande de bult, maar wat denk jullie dat 't was? Toen ik het bed 's morgens afhaalde, ontdekte ik het stuk hout, dat onder de poot van de latafel moest liggen en op de matras was terecht gekomen.

Een meisje van ongeveer twaalf jaar was mijn kleine kamermeisje. Zij riep: „Hodi, hodi” — mag ik binnenkomen — en begroette mij met: „Jambo, Bibi”, toen ze in de kamer kwam, daarop stortte zij zich in een woordenstroom van Swahili, wat ik niet volgen kon. Voor één

ding was ik haar echter dankbaar. Al de andere meisjes leken in mijn ogen op elkaar als een kudde schapen, maar Evelina had een week tevoren een te volle trekpot met warme thee op haar hoofd naar beneden gedragen, uit de tuit was toen een straal over haar gezicht gelopen, en een witte streep van voorhoofd naar kin toonde hoe zij zich gebrand had. Daaraan kon ik nu mijn kamermeisje herkennen.

(Wordt vervolgd)

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN

HONINGBIJ HUIS

Bij tante Marie kreeg je altijd honing aan 't ontbijt. En 't was de lekkerste honing, die Beppie ooit geproefd had — dik en goudgeel en zo zoet als een hele tuin vol bloemen. Beppie streek nog wat meer over haar boterham, terwijl haar nichtje Suus in het honingpotje keek.

„Is dit al de honing, die er nog is, moeder?” vroeg Suus.

„Ja, ik geloof 't wel”, antwoordde tante Marie. „Je moest vanmiddag maar eens naar mevrouw Bertels gaan en een nieuwe pot bestellen.”

„O ja, dat is leuk”, antwoordde Suus. „Beppie mag zeker ook mee, is 't niet? En we zullen Peter ook meevragen. Ik ga dolgraag naar Honingbij Huis.”

Beppie logeerde voor een week of drie bij Suus. Zij woonde zelf in de stad, en ze had nog nooit een bijenkorf gezien. Dus 't was een hele gebeurtenis voor haar om naar Honingbij Huis te gaan.

De twee kleine meisjes gingen dadelijk na de koffie op weg. Zij liepen de laan uit en bij het hoekhuis, waar Peter woonde, belden zij aan.

„Heb je zin om met ons naar Honingbij Huis te gaan, Peter?” vroeg Suus toen Peter opendeed.

„Nou en of. Ik ga er dolgraag heen”, antwoordde Peter, „wacht even, dan zal ik 't moeder vragen.”

„Mevrouw Bertels is een heel oude dame”, vertelde Suus aan Beppie, terwijl Peter naar zijn moeder ging. „Zij heeft twee kleinkinderen, die bij haar inwonen. Zij heeten Roosje en Paul. Zij zijn erg aardig.”

„Moeder zegt, dat ik mag”, kondigde Peter aan.

De drie kinderen liepen nog twee lanen uit tot zij aan een aardig wit landhuis kwamen, met een door een heg omgeven tuin en een klein hek. Boven het hek was een bord bevestigd waar op stond „Honingbij Huis. Honing te koop.”

Mevrouw Bertels en Roosje waren in den tuin, bezig om de bloembedden te wieden. Zij waren blij Suus en Peter te zien en vonden 't aardig om met Beppie kennis te maken. Zij hielden allemaal met werken op en nodigden de kinderen om binnen te komen.

Beppie dacht, dat ze nooit zoo'n keurig net huis en tuin had gezien. Binnen was alles even mooi onderhouden als buiten. Beppie vond het aardigst wat de kinderen de „honingkamer” noemden, waarin dozijnen honingpotten van verschillende grootte op planken gerangschikt stonden. De verschillende soorten honing waren in verschillend gekleurde potten. Tante Marie hield het meest van klaver-honing, dus zette mevrouw Bertels een grote blauwe pot er van, klaar, om bij tante Marie te laten bezorgen.

„Ik geloof, dat dit het leukste huis is, dat ik ooit heb gezien”, zei Beppie, toen ze door al de kamers was geweest. „Noemt u het „Honingbij Huis” omdat u honing verkoopt?”

„Nou, gedeeltelijk wel”, antwoordde Paul, „en gedeeltelijk omdat wij proberen als bijen te leven.”

Beppie lachte. Ze vond 't vreselijk grappig, dat mensen zouden verlangen als bijen te leven, want dat waren toch maar insecten.

„Waarom gaan jullie niet met je gasten naar 't bijendorp en laat hun de glazen-korf zien?” zei mevrouw Bertels tegen Roosje en Paul. „Peter en Suus hebben 't dikwijls gezien, maar ik denk, dat Beppie 't ook wel graag wil zien.”

„O, vreselijk graag”, zei Beppie.

Het bijendorp was in de boomgaard achter de moestuin. Er waren ongeveer twintig korven, die er uitzagen als kleine witte huisjes en ieder had een naam op het dak geschilderd. Eén korf heette „De Inkijk”, omdat één zijde van glas was, zodat je de bijen even goed kon zien, alsof je door een raam keek. Beppie ging op het gras zitten bij de korf en keek naar de werkende bijen. Ze dacht, dat ze nooit

zo iets wondervols gezien had.

„Maken ze nu honing?” vroeg ze.

„Ja”, antwoordde Roosje. „Zij maken honing uit de nectar, die zij uit de bloemen verzamelen.”

„Kijk eens naar de kunstige raten van was, waar ze de honing in bergen”, zei Paul, die maken de bijen ook.”

„Hoe krijgen jullie de honing er uit?” vroeg Beppie.

„Oma licht de raten er heel voorzichtig uit”, antwoordde Paul en dan wordt in een machine, die we daarvoor hebben, de honing er uit geslingerd en in potten gedaan. De raten liggen in kleine houten vormen, zodat ze gemakkelijk uit de korven genomen kunnen worden.”

„Dit zijn allemaal werk- of honingbijen”, vertelde Roosje aan Beppie. „Zij maken de honing. Dan is er een prachtige grote bij, dat is de koningin. Er zijn ook nog andere bijen, hommels genaamd, maar de werkbijen gooien ze al heel gauw uit de korf.”

„Waarom?” vroeg Beppie.

„Omdat hommels lui zijn”, antwoordde Roosje. „Ze doen geen werk, dus dienen nergens voor in een korf. Ze zijn alleen maar in de weg.”

„Nu begrijp ik, waarom jullie als bijen verlangen te leven”, zei Beppie, „en hoe 't komt dat jullie huis en tuin zoo piekfijn in orde zijn.”

„Ja”, zei Roosje, „Oma is de koningin en Paul en ik zijn honing- of werkbijen. Hommels hebben wij niet.”

„En nu begrijp ik ook, wat de mensen bedoelen als ze praten over, „zo ijverig als een bij”, zei Beppie lachend.

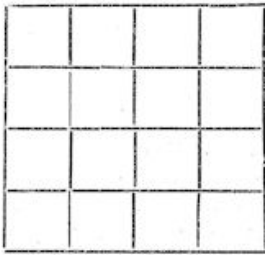

BLADVULLING

Heel veel misverstanden, die verdriet en het verlies van vrienden of vriendinnen veroorzaken, zouden overwonnen kunnen worden, door er ronduit over te praten. Als je denkt, dat je onderwijzer iets tegen je heeft, ga dan naar hem toe en vraag hem naar de reden. Als je denkt, dat je vriend of vriendin je zijn of haar vertrouwen niet meer schenkt, vraag hem of haar, waarom dat is. De helft van de misverstanden, die ons verdrietig maken, zouden opgehelderd kunnen worden, als we er maar eens ronduit over spraken.

In- en Uitspanning

No. 50. Kwadraatraadsel.

Vul nevenstaand kwadraat zoo in dat de woorden van links naar rechts en van boven naar onder dezelfde zijn 1. lichaamsdeel 2. hondennaam ; 3. meisjesnaam ; 4. snelle wijze van lopen.

No. 51. Invulraadsel

. . . . X
X . . . .
. . . . X
X . . . .
. . . . X
X . . . .
. . . . X
X . . . .
. . . . X
X . . . .
woord voor nu, 5. rivier in Nederland, 6. meisjesnaam, 7. moeten we liefhebben, 8. hebben de schepen, 9. plaats in Nederland.

No. 52. Verborgenenomen.

Er zijn van 't jaar veel slakken in de tuin.

Schenk jij de bekers even vol, maar mors niet.

Ik zit in deze vakantie veel in de tuin.

Toe, ga mee, ik ga niet graag alleen.

Al de namen van de kinderen werden afgeroepen.

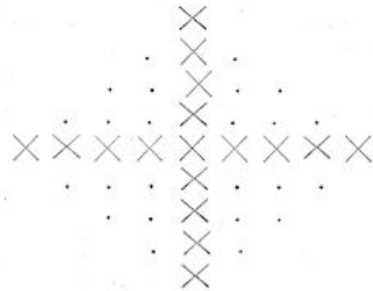
Ik wil geen appel hebben, liever een peer.

Heel beleefd zei Kees: pardon, mag ik even langs u heen.

Van puzzle's ben ik beu, kan ze niet meer zien.

Bij de optocht stonden we plat aangedrukt tegen elkaar.

No. 53. Kruisraadsel

Vul bovenstaand figuur zo in, dat op de kruisjesrijen een jongensnaam komt te staan. 1. medeklinker, 2. getal, 3. plaats in Nederland, 4. plaats in Engeland, 5. de bedoelde jongensnaam, 6. soort brandschilderwerk, 7. verzorgt baby's, 8. tijdsbepaling, 9. medeklinker.

No. 54. Welk woord?

Een woord bestaat uit elf letters. 4. is een medeklinker.

7. 2. 9. dier, dat onder de grond leeft

3. 5. 10. 11. verkorte meisjesnaam.

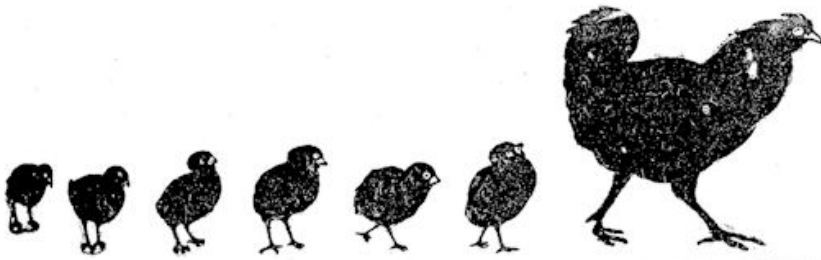
1. 8. 6. viervoetig huisdier.

No. 55. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters:

h. p. c. r. s. p. s. m. e. e. a.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

„Zo heet je Truusje, dat vind ik 'n aardige naam. Zullen we dan nu maar naar Willie gaan? Maar kijk, ik heb mijn slofjes nog aan, daar kan ik de trappen niet mee af. Ik zal even mijn schoenen aantrekken.”

„Wacht, gaat u dan even zitten, dan zal ik u helpen. Waar staan uw schoenen, dan zal ik ze krijgen en hoeft u niet te bukken?”

„Daar ginds onder 't gordijn van de kapstok.” Truusje kreeg ze, en terwijl ze voor juffrouw Palm geknield lag en de schoenen voor haar vastmaakte, dacht deze: „O, wat zullen die grootouders dat lieve kind missen”.

Toen Truusje uit haar gebukte houding opstond zei ze half verlegen: „Wat hebt u hier een leuke, gezellige kamer,” en toen haar oog, op een rozenstruik viel, die voor het raam stond, was in eens al haar verlegenheid verdwenen en met een kreet half van verrukking half van smart, vloog zij er heen.

„O, hebt u ook een rozenstruik! Ik had er een bij grova, en ik hield er zóveel van!” riep ze uit. Het beven van haar lippen verhinderde haar meer te zeggen en door de tranen, die in haar ogen sprongen, zag zij de roos in een mist.

Juffrouw Palm zag het en begreep, en het was een heel liefdevolle hand, die ze op Truusje's schouder legde. „Ik weet, kindlief, hoe het voelt — en nu begrijp je het waarom en het waartoe van dit alles niet — maar eenmaal zul je het doen — en inmiddels ben je gekomen om voor

ons hier een zonnestraal te zijn, en ik verzeker je, kleine Truusje, dat wij o, zoo'n behoefte aan wat zonneschijn en troost nodig hebben.”

Bij de woorden van het oude dametje voelde Truusje veel van haar overweldigende droefheid verdwijnen en terwijl ze haar naar beneden hielp, voelde ze zich weer gelukkig en opgewekt.

Willie's verrukking vergoedde juffrouw Palm ruimschoots de inspanning, die zij zich getroost had om de trappen af te komen, en terwijl ze allen aan 't bewonderen waren en maar niet genoeg konden zeggen hoeveel gezelliger de kamer was geworden, kwam juffrouw Lang terug en ging dadelijk naar boven om te zien, hoe haar jongen het in haar afwezigheid had gemaakt.

Truusje had wel wat tegen dit ogenblik opgezien, ze kon niet nalaten te voelen, dat ze wel wat eigenmachtig gehandeld had, maar juffrouw Lang was te moe om zich over kleinigheden druk te maken, en alles wat haar lieveling genoeg gaf, deed ook haar genoeg.

Ze gaf dus haar goedkeuring te kennen en ging aan 't voeteneind van Willie's bed zitten om alles te horen over de voordelen, die de nieuwe schikking der kamer had. Juffrouw Palm voegde er ook af en toe een waarderend woordje tussen, maar kon inmiddels niet nalaten op te merken hoe doodmoe Willie's moeder er uitzag. „U ziet er erg moe uit,” zei ze vriendelijk.

„Dat ben ik ook,” zei juffrouw Lang

lusteloos. „Het waait zó, dat je er haast niet tegen op kunt, en de mist dringt je door alles heen. Ik heb een gevoel alsof ik er bij zal neervallen — en, o, ik heb zo'n massa te doen!”

„Moeder,” zei Truusje vol vuur, „zal ik een kopje thee voor u zetten? Ik wed, dat 't water kookt. Denkt u niet, dat het u zal opknappen?”

„O, moeder, ja, laat ze dat doen!” riep Willie uit, „en drinkt u de thee dan hier op, en dan drinken juffrouw Palm, en Truusje en ik ook een kopje.”

„Wel heb ik van z'n leven, twee maal op 'n ochtend thee!” riep juffrouw Lang uit, „dat is me nog nooit overkomen! Maar ik kan niet anders zeggen, dan dat ik denk, dat een kopje me goed zou doen, en ik geloof juffrouw Palm ook!”

Juffrouw Palm glimlachte. „Van een kopje thee kan ik altijd genieten, al moest ik er midden in de nacht voor opstaan!” verzekerde ze lachend.

Zonder verder op een woord meer te wachten, vloog Truusje naar de keuken. Nu was 't haar kans, voelde ze, om een blad klaar te maken, zodat 't er smake-lijk en gezellig uitzag, dus, terwijl de thee trok, boende ze 't oude blad op en gaf de kopjes en schoteltjes een beurtje. Ze had helaas, geen aardig wit kleedje om op het blad te leggen, maar ze behielp zich met een stuk wit papier, dat om een pakje gezeten en dat ze bewaard had, toen schikte ze het theeservies er op en een schaal-tje met biscuitjes. Daarna zette ze thee. Ze kon niet alles ineens dragen, dus bracht ze eerst het blad naar boven en haalde toen de trekpote. Een tweede stoel werd gehaald uit juffrouw Lang's slaap-kamer en toen begon de gezellige thee-partij.

Hij duurde niet lang, een half uur op z'n hoogst. Toch was hij een van de blij-de ogenblikken, die lang in het geheugen blijven hangen, en iemand, als hij later er op terugziet, gelukkig, maar soms ook heel droevig stemmen. „Maar nu moet ik aan m'n werk. 't Komt vanzelf niet klaar,” zuchtte juffrouw Lang en wilde opstaan, maar Willie stak z'n hand uit om haar terug te houden.

„Ga nog niet weg, moeder, blijf nog even, ik wou, dat juffrouw Palm wat voor ons zong. Dat doet u wel, hè juffrouw Palm, al is 't maar één lied?” smeekte hij.

„Maar m'n lieve jongen, ik moet voor

m'n eten gaan zorgen, en- en-” een flau-we bloesje kleurde juffrouw Palm's oude wangen, ze was erg verlegen — „ik ben niet gewend om te zingen, alleen voor mijzelf — nu ja, en voor jou, toen je klein was en niet wist wat goed zingen was.”

„Het was mooi,” zei Willie ernstig, „en nu zingt nooit iemand meer voor me,” voegde hij er droevig aan toe.

Juffrouw Palm's teder hart was getrof-fen, en haar verlegenheid overwonnen. „Nu lievert, ik zal 't doen,” stemde ze moedig toe. „Misschien zouden we iets kunnen kiezen, dat we allemaal kennen en samen kunnen zingen. Ik geloof zeker, dat we allemaal: Veilig in Jezus armen, kennen. Dat ken jij toch ook, Truusje?”

„Ja”, zei Truusje, „grova en ik zongen het dikwijls op Zondagmiddag.” Maar toen ze een paar regels gezongen hadden, moest juffrouw Palm het alleen verder zingen, want Willie was te moe 'om te zingen en na de paar eerste regels was juffrouw Lang zo aangedaan, dat ze geen woord meer uit kon brengen en na Wil-lie in haar armen genomen te hebben zat ze met gebogen hoofd op hem neer te zien.

„Zou het beter zijn — voor hem,” dacht ze, „als — als hij, veilig in Jezus armen was, zou het daar niet oneindig beter voor hem zijn dan hier — en wat moest er van hem worden, als zij er eens niet meer was? En wat moet er van mij worden — als ik hem verlies?” vroeg ze zich wan-hopig af, maar vond geen antwoord.

Het lied was ten einde, en ze was er bijna blij om, de pijn en de weemoed wa-ren meer dan zij kon dragen.

„Nu nog één”, smeekte Willie's zwak-ke stem, en juffrouw Palm zong nog een van haar lievelingsversjes: „Als kaarsjes in de nacht.”

„Jezus zegt, dat Hij hier van ons verwacht,
Dat wij zijn als kaarsjes, brandend in de
[nacht.

En Hij wenst, dat ieder tot Zijn ere schijn,
Gij in uw klein hoekje, en ik in het mijn.

Jezus zegt, dat Hij ieder kaarsje ziet,
Of het helder licht geeft, of ook bijna
[niet.

Hij ziet uit de hemel of wij lichtjes zijn,
Gij in uw klein hoekje, en ik in het mijn.

Jezus zegt ook, dat 't zo donker is,
Overal op aarde, zond' en droefenis,

Laat ons dan in 't duister hel'dre lichtjes
[zijn,
Gij in uw klein hoekje, en ik in 't mijn."

Toen juffrouw Palm zweeg was er een ogenblik van diepe stilte. Eindelijk zei Willie, „O, wat vond ik 't alles mooi en heerlijk, jij ook niet Truusje?"

„Ja, ik ook," antwoordde Truusje, heel zacht. Ze was te veel onder de indruk om meer te kunnen zeggen. „Juffrouw Palm zei, dat ik een zonnestraal was," zei ze bij zichzelf. „Zou ik misschien —" maar wat Truusje misschien zou, kon ze niet onder woorden brengen.

Op een vage manier, nog niet goed begrijpelijk voor haar, was het plotseling bij haar opgekomen, dat het per slot van rekening toch voor 't een of ander goed doel was, dat zij geroepen was om te dragen alles wat zij te dragen had. Zonder die heerlijke jaren bij haar grootouders, zou zij nooit als een zonnestraal naar dit droevig hoekje van de wereld hebben kunnen komen. Misschien had God — zelfs voor een kind als zij — iets voor Hem te doen. En zij besloot haar uiterste best te doen, om in het nieuwe leven waartoe zij geroepen was, te zijn als een zonnestraal, als een helder kaarsje in de nacht, en anderen gelukkiger te maken door haar tegenwoordigheid.

HOOFDSTUK X

Willie gaat naar Huis

Na die merkwaardige morgen, zag Truusje, juffrouw Palm, iedere dag, minstens ééns, want zij verzuimde nooit om naar haar kamer te gaan en te vragen of zij ook boodschappen of iets anders voor haar kon doen, en menigmaal was juffrouw Palm meer dan blij, dat haar de lange trappen op en af bespaard werden, evenals de tocht door de koude natte straten.

Nu ze al die inspanning niet had, was ze ook in staat om eens 'n keer meer naar Willie te gaan, die evenals Truusje die bezoeken heerlijk vond. Soms kwam juffrouw Lang ook wel eens een poosje, en dronken ze samen thee in Willie's kamer.

Op een keer toen ze bij haar was, vertelde Truusje aan juffrouw Palm, hoe haar grootvader altijd Zondagsschool met haar hield. Ze begon al vertellende te schreien en al snikkende eindigde ze: —

„En ik ben hier nog nooit naar de Zondagsschool of de kerk mogen gaan. Vader wil 't niet hebben."

't Was ook aan juffrouw Palm, dat ze vertelde van die vreselijke dag, toen ze door haar vader van haar grootouders was weggehaald. „En als ik nu nog maar schrijven mocht en hun vertellen, dat ik gezond ben en niet zo heel, heel ongelukkig; en ik zou 't ook beter kunnen dragen, als ik wist hoe 't hun gaat. Want ik weet zeker, dat ze me zo heel slecht kunnen missen. En ze weten nu niet eens waar ik ben!" en tranen verstikten haar stem.

„Wil vader je niet laten schrijven?" vroeg juffrouw Palm met een heese stem, die van verontwaardiging beefde.

„Nee," zei Truusje, „hij zegt, dat 't mij van streek zou maken en dat zij hier altijd zouden komen rondhangen, en hij houdt van rust en vrede! Maar o, juffrouw Palm, ze hielden zóveel van mij en ik houd ook zóveel van hen, soms heb ik 't gevoel, dat ik 't niet kan dragen, ik kan 't niet, ik kan 't niet. Ik zal nog eens weglopen, ik..."

Juffrouw Palm legde haar hand vriendelijk op Truusje's gebogen hoofd. „Doe dat nooit, kindlief. Verzet je nooit tegen Gods wil. In de bijbel staat, dat je je aardsen vader moet gehoorzamen, en God heeft je stellig met 't een of ander goed doel hier gestuurd. Misschien om je iets te leren, dat we nu nog niet begrijpen, misschien om tot een troost en hulp te zijn voor anderen, voor je moeder, den armen lieven Willie, en — en mij. Ik denk, dat wat God met je voor heeft, is om een helder lichtje te zijn in dit donkere droeve hoekje van de wereld. En als je blijft vertrouwen en hopen, kleine Truusje, trachtende het geloof vast te houden, dat nooit teleurstelt, zal in 't eind nog alles goedkomen. Dat zal het, ik weet het zeker."

Truusje hief haar betraande gezichtje tot haar oude vriendin op. „Denkt u, dat heus?" vroeg ze dringend.

„Ik ben er zeker van, kindje, héél zeker."

Een ogenblik zwegen beiden, toen keek Truusje ineens op met een opgeklaard gezichtje. „Juffrouw Palm, denkt u niet, dat ik voor Willie Zondagsschool zou kunnen houden, zoals grova 't met mij deed?" „Dat vind ik een heerlijke gedachte,"

stemde juffrouw Palm toe. Toen na even te hebben nagedacht zei ze: „Hoe zou je 't vinden als ik de school hield voor jullie beiden. Ik zou als regel naar Willie's kamer kunnen gaan, maar af en toe zouden jullie samen hier bij mij kunnen komen. Als hij voorzichtig de trap werd opgedragen en op mijn bed gelegd, geloof ik niet, dat 't hem kwaad zou doen. Wat denk je van dat plan?”

Truusje was van vreugde en opwinding half buiten zichzelf, en terwijl ze uitriep: „O, wat zal dat heerlijk zijn! Zullen we Zondag beginnen? Mag ik 't gauw aan Willie gaan vertellen,” vloog ze juffrouw Palm om de hals en kuste haar op beide wangen.

Willie was even verrukt als Truusje en 't leek hem heerlijk eens af en toe een uurtje naar juffrouw Palm's kamer te gaan. Juffrouw Lang was ook zeer met het plan ingenomen. Ze juichte alles toe, wat haar jongen vreugde bereidde.

Aan Henk Lang vertelde niemand iets van het plan, hij zou waarschijnlijk alles gedaan hebben om het te dwarsbomen. Maar Kees Salters wist er van en bood aan om Willie naar boven te dragen, als de Zondagsschool bij juffrouw Palm gehouden werd. En toen hij het de eerste keer deed en juffrouw Palm hem vroeg om te blijven, bleef hij, en luisterde naar het vertellen en lezen, en na die eerste keer, bleef hij nog vaak.

Truusje hield van Kees, want hoewel hij weinig sprak, bewees hij haar menige kleine dienst, droeg kolen voor haar naar boven, of poetste wat laarzen voor haar en meer dergelijke vriendelijke daden, die het werk van het overbelaste kind verlichtten, want Truusje moest in die dagen ontzettend hard werken. Juffrouw Palm zorgde geheel voor zichzelf ook wat haar eten betrof. Voor Kees behoefde alleen zijn kamer in orde gehouden, want hij was met „huiselijk verkeer”, maar de vier andere commensaals moesten ieder afzonderlijk op hun eigen kamers worden bediend. Dat dit een massa werk meebracht en dat er heel wat gekookt moest worden, laat zich denken. Gelukkig hield Truusje van huiswerk, en langzamerhand begon het huis er in alle opzichten heel wat netter uit te zien, en de commensaals zeiden meer dan eens, hoe zij dit waardeerden. En zo vlogen onder allerlei bezigheden de dagen voorbij en eer Truus-

je er erg in had was er een jaar voorbij gegaan sinds ze in Amsterdam kwam. Ze verlangde nog altijd heel, heel erg naar haar grootouders, maar overdag had zij geen tijd om te treuren en 's avonds was ze zó moe, dat ze dadelijk insliep. Inmiddels deed ze haar best om tevreden te zijn en voor anderen te doen wat ze kon en zo was ze niettegenstaande alles, tot op zekere hoogte gelukkig.

(Wordt vervolgd)

GESCHIEDENISSEN UIT AFRIKA

„Ik zag ook een meisje, dat maar één oor had en ik vroeg haar op welke manier zij het andere had verloren. Ze vertelde mij, dat bijna al de meisjes op de school, geredde slavinnetjes waren — toen ik er kwam waren er ongeveer honderd vijftig — en dat de meesten van het vaste land gekomen waren, en door zee-lieden gered waren, toen ze over zee vervoerd werden in boten, waarin ze, zoals ik eens van een officier hoorde, gepakt zaten als sardines in een blikje. Welnu, dit meisje, Maria, was door Arabieren gevangen genomen een heel eind het land in. De Arabieren hadden de gewoonte zich voor te doen als vreedzame handelaars, dan staken zij op zekere nacht het hele dorp in brand, sloegen, wie ze niet mee wilden nemen, neer of doodden ze, ketenden de rest aan elkaar en joegen ze voort naar de kust. Daar werden ze in boten gepakt en naar Zanzibar, Pemba, of zelfs naar Muscaat gebracht, om als slaven verkocht te worden. Die boten werden de hele weg over, door haaien vervolgd. Maria was toen een heel klein meisje en ze gilte van angst toen ze zag hoe de anderen in de boten werden geduwd. Een Arabier beval haar om stil te zijn; ze gehoorzaamde niet dadelijk, en toen sneed hij haar oor af.”

„O, juffrouw Kolders!” riep Maria uit. „Hoe afschuwelijk! Gebeuren zulke dingen nu nog?”

„Neen, niet in Oost-Afrika”, was het antwoord. „Aan de slavenhandel werd lang geleden een eind gemaakt — toen ik er kwam was hij wettelijk verboden, hoewel hij in 't geheim nog wel gedreven werd. Nu zijn er echter geen slaven meer, omdat er een wet uitgevaardigd werd, dat

ieder kind als vrije geboren werd, zodat allen, die in die dagen slaven waren, nu dood zijn, als ze tenminste niet heel oud zijn. Een van de meisjes op de school had gevreesd, dat de matrozen, die hen redden kwamen, haar zouden opeten. We noemen haar Rehema, wat „Barmhartigheid” betekent. Ze werd ons gebracht toen ik al vrij goed Swahili begon te spreken en was halfdood van angst. Wij, blanke Bibi's bleven in 't begin uit haar nabijheid, omdat ze van angst wegkroop, als ze een van ons zag. We droegen dus een paar van de aardigste, grote meisjes op om voor haar te zorgen en te proberen haar te temmen en de Swahilitaal te leren.”

„Waarom, wat sprak ze dan? Spreken ze niet allemaal dezelfde taal?” vroeg Elsje.

„O, heden nee! Ten minste vijftig verschillende talen; maar ze leren heel gauw een nieuwe taal, vooral Swahili en Reke-ma was geen uitzondering. Dag op dag werd ze minder angstig, en op zekere dag kwam ze naar mij toe, toen ik met een groep meisjes zou gaan wandelen en vroeg of ze ook mee mocht. Natuurlijk stemde ik toe en al voortwandeland vroeg ik haar, hoe het kwam, dat zij nu met ons mee wilde gaan. Eerst zeide ze, dat ze zich schaamde het nu te vertellen. Maar na enige overreding kreeg ik te horen, dat ze er dikwijls op gelet had, als ik meisjes riep om mee te gaan wandelen en dan dacht, dat ik ze meenam om als slavinetjes te verkopen; maar de laatste tijd had zij ze geteld en opgemerkt, dat ik altijd met hetzelfde getal thuiskwam, waarmee ik uitging, en dus gewaagd had ook mee te gaan.

„We hadden een eind langs het strand gewandeld naar een plaats waar een oude boot lag, en de meisjes klommen er in- en uit, spelende, dat ze zeelui waren. Ik zat in de schaduw en Rehema kwam naast mij zitten.

„Blanke mensen eten geen zwarte kinderen op, is 't wel?” vroeg ze.

„Natuurlijk niet”, antwoordde ik; „hoe kom je er aan zo iets afschuwelijks te denken?”

„Door de Arabieren”, antwoordde ze; „de Arabieren op de boot. Ze vertelden ons, dat we heel stil moesten zijn, want dat anders de witte matrozen zouden komen om ons op te eten. Toen ze dus kwa-

men en ons aan boord van hun schip namen, waren wij er zeker van, dat we opgegeten zouden worden. Toen ze ons eten gaven, dachten we dat het was om ons vet te mesten en we wilden eerst niet eten. Maar later deden we het toch; het zag er zó lekker uit en we hadden zó'n honger. Toen namen ze water en zeep en wasten ons. Een grote man met witte ogen waste mij, maar hij was zó zacht.” Ze bedoelde, dat hij blauwe ogen had, of misschien grijze!

„Je zult nu nooit meer bang zijn voor een van ons, blanke mensen, is 't wel, Rehema?” vroeg ik.

„Nooit”, antwoordde ze. „U bent goed en uw God is goed en ik hoor graag van Hem.”

Het gestolen geldkistje

„Nu, de tijd stond niet stil en Rehema werd gedoopt en zij werd een flink, knap, verstandig meisje. Op wekdagen hadden we een morgen- en een avondgodsdienst-oefening in de kapel van de school, maar 's Zondags gingen we met al de meisjes naar de dorpskerk, zodat al de mensen van hun zingen zouden kunnen genieten. Op zekere Zondagmorgen waren we allemaal naar de kerk geweest, die begon om zeven uur, omdat het later zo warm is — en we waren juist begonnen met ontbijten, toen meneer Van Dal, de zendeling, met een heel bleek gezicht binnenkwam.

„Ik ben bestolen”, zei hij. „Iemand is langs de spijlen van de veranda naar boven geklommen en is in mijn kamer gebroken, terwijl wij naar de kerk waren. De lakens van het bed waren om mijn koffer gebonden, ze lieten hem naar beneden zakken in de tuin, braken hem open en het geldkistje is verdwenen; andere dingen ook, maar dit komt er het meeste op aan. Er was een massa geld in, dat aan de mensen in het dorp behoort. Ik zou het morgen naar de bank hebben gebracht.”

„We begonnen allemaal te zeggen, hoe het ons voor hem speet, maar hij viel ons in de rede.

„De dief of dieven kunnen niet ver weg zijn”, zei hij, „ze zouden het niet durven wagen om dat kistje langs de weg of het strand te dragen; maar ik zou graag willen, dat u al de meisjes, die u kunt vertrouwen, twee aan twee zoudt willen uitzenden, om aan iedereen te vragen of zij

ook iemand met het kistje gezien hebben. Zeg hun, dat ik degeen, die mij helpt om het kistje terug te krijgen, een beloning zal geven."

"De meisjes vonden het natuurlijk allemaal even leuk om op de dievenjacht te gaan, en de hele school zou er graag aan deelgenomen hebben. Maar wij stonden slechts aan een twaalftal van de meest betrouwbare meisjes toe, ieder met een kameraadje, om voor detective te spelen.

"Rehema koos een meisje, Bella genaamd, om met haar mee te gaan, en zij toog op weg langs het harde witte zand van het zeestrand in de richting van de stad Zanzibar. Er waren honderden voetsporen, want het was een druk begane weg, en zij liepen langzaam ongeveer een kwartier voort, zonder iets verdachts te zien. Toen kwamen ze aan een plek, waar wat krabbels op het zand waren gemaakt met een stok, of iets hards.

"Wie deed dat, en waarvoor, zou ik wel eens willen weten", zei Rehema.

"Ik weet het niet", antwoordde Bella, "maar het zand is te hard om iets meer te doen dan er krabbels op te maken. Kom, laten we verder gaan, hier is niets."

"Zij liepen een eindje door, maar Rehema had een gevoel, dat zij teruggaan en nog eens naar de plek kijken moest.

"Hier is 't niet begraven", zei ze, "niemand zou zonder een schop hier een gat kunnen maken." Zij keerde zich dus nog eens af. Ditmaal merkte ze op enige afstand van het strand een inheemse boot op met twee mannen er in, die naar haar keken. Even later zei ze tegen haar kameraadje:

"Bella, mijn geest wil niet, dat ik dat plekje verlaat, laten we teruggaan."

Toen ze teruggingen, stond een van de mannen in de boot op en begon op een boze manier bewegingen met zijn armen te maken, en iets te roepen, dat ze niet verstaan konden.

"O, ga mee, hier vandaan, Rehema!" smeekte Bella, "ik ben bang."

"Onzin", zei Rehema, "ze zijn veel te ver weg om ons iets te kunnen doen, en als ze dichterbij komen, hebben we overvloed van tijd om weg te lopen. Kijk daar eens naar boven!"

Ze stonden aan de voet van een lage klip, en boven de struiken op de top uitstekend, was een geschilde witte stok, als om die plek te kunnen herkennen.

"Daar is het! Ik zal het vinden!" riep Rehema uit.

"Ze begonnen nu in alle ernst te zoeken en al heel gauw onder de witte stok, in een holletje aan de voet van de klip, verborgen onder zeewier, vonden ze het gestolen geldkistje!

Rehema trok het met een vreugdekreet tevoorschijn en, zwaar als het was, zette ze het op haar hoofd — zoals jullie weten dragen ze daar alles op hun hoofd — en spoorde Bella aan om gauw mee huiswaarts te gaan.

De mannen in de boot begonnen nu uit alle macht naar het strand te peddelen, maar er was voor hen geen kans om de meisjes in te halen, die over het harde, witte strand holden en toen ze het huis van den zendeling bereikten, begonnen ze te zingen en te dansen van vreugde."

"En kreeg Rehema haar beloning?" vroeg Gerda.

"Niet dadelijk", was het antwoord. "Er werd wat geld voor haar op de Bank gezet en toen ze volwassen was en trouwde, hielp dat om haar huis te meubileren op een manier, die al haar vriendinnen deed wensen, dat ze ook een gestolen geldkistje hadden kunnen vinden."

"Dat was een enige geschiedenis!" vond Elsje. "En als u weer eens tijd hebt, vertelt u ons dan een van de fabels?"

(Wordt vervolgd)

KLEINE VERTELSELS VOOR DE KLEINSTEN

WAT MOORTJE MET HAAR KINDEREN DEED

"Hallo, Ans en Li, komen jullie eens gauw beneden!" riep Maarten, de oudste van de drie kinderen Bos, "moeder zegt, dat Moortje een verrassing voor ons heeft!"

Ans en Li kwamen de trappen afgestormd en vlogen de huiskamer door, naar de zonnige veranda. Moortje was hun poes.

Ze vonden Moortje opgerold in een kistje, en vlak tegen haar aangevlijd lagen drie kleine witte ballen van dons.

"Poesjes!" riepen de kinderen.

"Net iets voor Moor om witte babies te hebben, terwijl ze zelf zwart is!" zei Ans.

"Er zijn er drie", zei Maarten, "voor

No. 71. Kwadraatraadsel

d	o	l	k
o	l	i	e
l	i	e	r
k	e	r	s

No. 72. Ladderraadsel

Dirk
Ebro
Nora
Ezra
Mail
Adam
Riva
Kieuw
Euwe
Nain

Denemarken

No. 73. Welke rivier
Dommel

No. 74. Zes verborgen meisjes-
namen
Louise — Valerie — Esther — Martha —
Ursula — Agneta

No. 75. Welk woord?
hoenderpark
rok-heer-pand

No. 76. Kruisraadsel

O
sla
veder
Celebes
Oldenburg
Marburg
beurt
dra
g

No. 77. Letterraadsel
kamermuziek

No. 78. Kwadraatraadsel

r	a	m	p
a	b	e	l
m	e	t	a
p	l	a	s

No. 79. Ladderraadsel

Oslo
roer
geit
else
lans
cham
otto
nice
cats
ezel
rome
turf

Orgelconcert

No. 80. Welke plaatsnaam?
Overschie

No. 81. Welke spreuk?
Eind goed — al goed.
E-dam; I-zak; n-een; d-oor; g-ram;
o-ven; E-uwe; D-een; a-bel; l-uit;
g-rap; O-der; e-end; d-ons.

No. 82. Welk woord?
Oosterbeek
boek-os-teer

No. 83. Kruisraadsel

P
lak
Malmö
Utrecht
Palestina
mentone
Elise
Ina
a

No. 84. Letterraadsel
uitzending

ieder van ons één. Ik noem de mijne Sneeuwbal." Hij nam een van de poesjes op.

„En ik noem 't mijne Melkie", zei Li, een der anderen oppakkend.

„En ik ga 't mijne Crocus noemen", besloot Ans, terwijl ze 't derde poesje uit 't kistje nam.

Opeens hoorden ze een dof gegrom.

„Gunst, Moortje gromt!" riep Maarten uit, „dat doet ze anders nooit of er moet een hond in de buurt zijn."

„Maar nu heeft ze babies", zei moeder, in de veranda komend. „Ze vindt 't niet prettig als die in de handen genomen worden."

Het viel moeilijk om de kleine, witte poesjes niet op te pakken. 't Waren zulke leuke, witte ballen.

„We zouden ze in 't kistje kunnen aaien", stelde Li voor, „dat is niet ze oppakken."

„Maar moeder zei, dat we ze niet in de handen moesten nemen", zei Maarten onzeker.

„Nou ja, maar ze kunnen er toch niets van krijgen, als we ze alleen maar aaien." En nadat Li dat gezegd had, aaiden zij de poesjes om beurten. Ze merkten niet op, hoe rusteloos de poesjes waren en hoe bezorgd Moortje keek. Want hoe konden de babies slapen als ze aldoor geaaid werden?

De volgende morgen holden de kinderen naar de veranda en vonden alleen een leeg kistje.

„De poesjes zijn weg!" riep Ans uit.

Zij vroegen er moeder naar.

„Moortje heeft ze zeker verstopt", zei ze. „Maar waarom? Ze hadden in de veranda zo'n heerlijk zonnig plekje en jullie hebt toch niet aan ze gezeten?"

De kinderen keken elkander aan. „We hebben ze niet opgepakt", zei Li, „we aaiden ze alleen maar."

„O", zei moeder, terwijl ze bedroefd keek, „dat is de reden, waarom Moor ze weggenomen heeft."

Moeder zei, dat ze maar niet naar de poesjes moesten zoeken, want dat Moor ze wel terug zou brengen als ze oud genoeg waren om mee te spelen. Maar de kinderen wilden er zeker van zijn, dat ze een goed plaatsje hadden. Ze keken boven en beneden, in de kelder, buiten, in alle kasten — overal. Maar geen spoor van de poesjes konden ze vinden. Terwijl

ze boven zochten, was Moortje ergens vandaan gekomen om te ontbijten.

De kinderen bleven in de keuken en keken naar haar, terwijl ze at.

„Als we wachten tot ze naar hen teruggaat, kunnen we haar volgen", zei Maarten. De kinderen wachtten. Moortje was te eerst haar gezicht, toen rolde ze zich op en ging slapen.

„Wie weet hoe lang ze blijft slapen!" zuchtte Li. „Laten we in de gang gaan spelen en onder de hand een oogje op de keukendeur houden."

Ze probeerden het, maar Moor was hen te slim af. De volgende paar dagen kwam Moortje tweemaal per dag in de keuken om te eten maar de kinderen zagen nooit waar ze vandaan kwam of waar ze heen ging.

En toen op zekere dag vond Li haar miauwende bij het kelderraam van hun buurvrouw, mevrouw Klein. Ze krabde aldoor aan het raam, maar 't wou niet open gaan. Maarten en Ans kwamen kijken en mevrouw Klein kwam naar buiten.

„'t Lijkt wel of ze er in wil", zei ze. „Ik heb dat raam vanmorgen dichtgedaan. 't Is 't raam van de kolenkelder; vanmorgen zijn er kolen gebracht. Ik zal 't weer open gaan doen en zien wat er gebeurt."

't Raam was nog niet goed open of Moor vloog er in. Eer ze wisten, wat er gebeurde was ze terug met iets zwarts in haar bek.

't Is een poesje — een zwart poesje!" riep Li uit.

„Neen!" zei Maarten. „'t Is de arme, kleine Melkie, helemaal bedekt met steenkolenstof!"

Even later kwam Moor terug met Sneeuwbal en toen haalde ze Crocus.

„Ze zal nu zeker denken, dat ze ons vertrouwen kan, nu we haar geholpen hebben om ze terug te krijgen", zei Ans, nadat Moor haar kinderen weer naar de veranda had gebracht en druk bezig was ze schoon te likken.

„We zullen dit keer er voor zorgen, dat we niet aan ze komen", besloot Li.

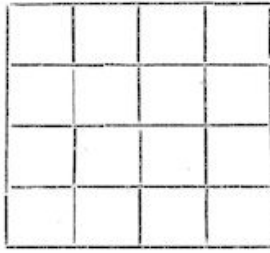
OM TE ONTHOUDEN

Werk kan alleen goed gedaan worden, als 't van harte gedaan wordt, en niemand kan iets volkomen van harte doen, als niet het werk, dat hij doet, het werk is, dat hij doen moet.

In- en Uitspanning

No. 56. Kwadraatraadsel.

Vul nevenstaand kwadraat zoo in dat de woorden van links naar rechts en van boven naar onder dezelfde zijn 1. dient voor verlichting; 2. Naam uit het O.T. 3. meisjesnaam; 4. vormt zich bij regen.

No. 57. Welke bloemen?

Vorm uit onderstaande lettergroepen namen van bloemen.

Heecdiro; pamaculan; asferi nibagoe; narimeug; sotrahein; moosgulbed.

No. 58. Ladderraadsel

- × . . . Vul nevenstaand figuur zó
- × . . . in, dat op de kruisjesrij iets
- × . . . te staan komt, waar menige
- × . . . spannende strijd wordt uit-
- × . . . gevochten. 1. getal; 2. jong-
- × . . . gensnaam; 3. dorp in Neder-
- × . . . land; 4. vervoermiddel; 5.
- × . . . metaal; 6. meisjesnaam; 7.
- × . . . muziekinstrument; 8. meisjes-
- × . . . naam; 9. peulvrucht; 10. wa-
- × . . . pen; 11. lichaamsdeel.

No. 59. Welke spreuk?

In ieder der volgende volzinnen is één woord verborgen van een bekende spreuk.

Maak een, twee, drie, dat je wegkomt, anders kom je te laat op school.

En dan kan de meester je geen goed cijfer voor orde geven.

En wat een slecht begin van de dag zou dat zijn.

Ook is te laat komen iets, dat de hele dag nawerkt.

Ben je eenmaal te laat, dan haal je het de hele dag niet meer in.

En ook als je gehaast bent kun je maar je halve aandacht bij alles hebben.

Zorg dus, dat je altijd op tijd bent, dat komt alle werk ten goede.

No. 60. Welke naam?

- × Vul nevenstaand figuur zo in, dat
- × . dat op de kruisjesrij een meis-
- × . . . jesnaam komt te staan.
- × . . . . 1. klinker; 2. naam van
- × . . . . . noot; 3. rivier in Ne-
- × . . . . . derland; 4. jongens-
- × . . . . . naam; 5. stad in
- × . . . . . België; 6. stad
- in Engeland; 7. een dier, dat in de
- poolstreken leeft; 8. naam van een
- maand.

No. 61. Welk woord?

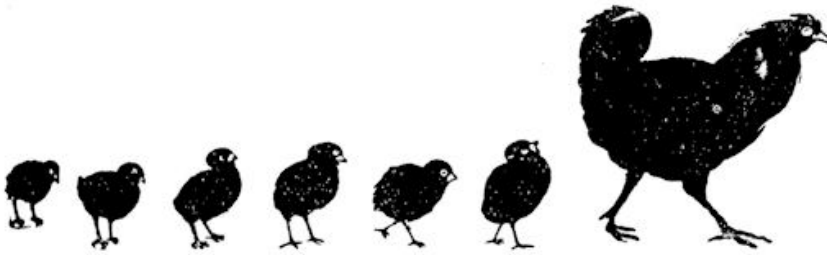
Een woord bestaat uit tien letters

- 1. klinker.
- 9. 4. 2. woont in een klooster.
- 6. 5. 3. dier uit de noordelijke zeeën.
- 10. 8. 7. slaken we als we schrikken.

No. 62. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters.

e. e. e. e. u. l. n. s. g. r. d. v. v.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

Zij hield van juffrouw Palm en het eenzame oude dametje hield veel van haar, en hielp haar over menig moeilijk stukje weg heen. Willie hing met zijn ganse hart aan haar, en ook haar moeder op de haar eigen, koude wijze, mocht haar graag lijden, geloofde zij. In ieder geval sloeg zij haar nooit, zoals haar vader deed, ook schold zij nooit op haar. Maar kort nadat haar tweede jaar in Amsterdam was begonnen, kreeg Truusje een nieuwe beproeving te dragen en een zeer zware. Willie, daar was zij zeker van, werd erger. Hij werd bij de week magerder en bleker en zwakker. De eerste keer, dat zij tot het besef hiervan kwam, was op een Zondag, toen hij lusteloos zeide, dat hij zich te moe voelde om zich naar juffrouw Palm's kamer te laten dragen.

Truusje was hier een ogenblik zó verbaasd over, dat zij hem alleen maar aan kon staren. Toen, plotseling angstig geworden, vloog ze naar hem toe.

„Voel je je niet goed?” vroeg ze bezorgd, en Willie schudde van jawel, maar met tranen van zwakte en teleurstelling in z'n ogen.

„Zal ik aan juffrouw Palm vragen of ze hier wil komen?” vroeg ze na een poosje.

„Nee, het zou te veel moeite voor haar zijn, en — denk je niet, dat 't prettig zou zijn om met ons beidjes hier stiltes bij elkaar te blijven?” vroeg hij. „Wil je wat voor me lezen, of van je grootouders vertellen?”

„Zeker wil ik dat,” antwoordde ze,

„maar dan zal ik even aan juffrouw Palm gaan vertellen, dat we niet komen, ze wacht anders voor niets.”

„O, juffrouw Palm!” riep ze binnekomende uit, „ik geloof, dat Willie erger is, hij ligt zo stil, en is zo moe, en-en-O, wat zal ik doen! Hij moet beter worden, hij moet!”

Maar juffrouw Palm had weinig troost aan te bieden, hoewel ze 't zichzelf telkens probeerde te ontkennen, had ze al lang gezien, dat Willie achteruitging. Maar Truusje moest zich beheersen, want Willie wachtte op haar. „Als het eerst maar weer eens lente wordt, zal hij wel opknappen,” zei ze, proberende zichzelf moed in te spreken.

„Dit weer pakt zelfs de sterkste mensen aan,” zei juffrouw Palm met een zucht. „We willen er 't beste van hopen. Misschien voelt Willie zich morgen weer wat beter.”

Kerstmis kwam en ging en de lente brak aan, doch zonder Willie de beterschap te brengen, waar Truusje zo vurig om bad. Hij ging nooit meer naar boven voor de Zondagsschool, dus kwam juffrouw Palm bij hem, en las of zong voor hem, zoals hij 't liefste wou. Onderwijs gaf zij hem niet meer, want zelfs die kleine inspanning was hem te veel.

„En waartoe zou 't dienen of ik hem nog les gaf, hij zal gauw meer weten dan wij,” zei juffrouw Palm tegen Kees, terwijl de tranen langs haar wangen stroomden.

„We kunnen hem alleen nog maar hel-

pen en sterken voor de laatste moeilijke schreden van zijn reis."

"U zou een hulp voor iedereen zijn, juffrouw," antwoordde Kees met heese stem, „toe houd u nu goed!" en inmiddels veegde hijzelf met z'n hand langs z'n betraande ogen. „Het is niet *zijn* reis, die 't moeilijkst zal zijn, maar voor hen, die hij achterlaat. Wie zal 't aan zijn moeder zeggen? Ze schijnt zelf niet te zien, hoe min hij wordt, hoewel je niet begrijpt, hoe 't mogelijk is."

De arme juffrouw Palm keek Kees wanhopig aan. „Ik kan 't niet, ik kan 't niet," fluisterde ze, „en toch — ik zal 't wel moeten — er is niemand anders om het te doen."

Tenslotte was 't Willie zelf, die haar die beproeving bespaarde. „Moeder," zei hij op een avond toen zij bij hem zat, „zou u erg verdrietig zijn, als ik van u heenging?"

„Wat bedoel je?" vroeg ze in plotse-linge angst, „of ik verdrietig zou zijn? 't Zou mijn hart breken — je bent alles waar ik om geef, of voor leef, of —"

Hij legde zijn mager armpje om haar hals en trok haar verschrikt gezicht naar het zijne. „Moeder, als ik wegga, zult u weten, dat ik gelukkig ben — maar Truusje is weggegaan van haar arme grova en gromoe, en zij weten het niet — zij denken dat zij heel ongelukkig is, en en moeder nu wou ik graag, dat u probeerde vader over te halen, haar terug te laten gaan, ze zullen haar zo vreselijk missen en over haar tobben — ik denk dikwijls aan ze en 't maakt me zo bedroefd." Hij zweeg even. „Ik wou, dat ik ze kon zien," voegde hij er dromerig aan toe, „en hun vertellen hoeveel ik van haar houd, en hoe lief ze voor mij is geweest, en-en dat ze niet zo héél ongelukkig is."

Juffrouw Lang was plotseling door een vreselijke angst aangegrepen.

„Willie, je-je voelt je toch niet erger?" Wat scheelt er aan, lievert? Waarom praat je zo? Wat bedoel je met, als ik heenga?" Haar lippen konden de laatste woorden nauwelijks vormen. Ze had plotseling begrepen, dat hij een lange, lange reis ging aanvaarden — en spoedig, de laatste reis, waar geen terugkeer van is.

Met een hartbrekende kreet viel ze op haar knieën naast het bed „O, Willie je mag niet van mij weggaan, je mag niet — je moet blijven, tot ik ook ga —"

„U zult tot mij komen, moeder, maar ik zal eerst gaan — en —"

„O, neen, Willie — je mag niet gaan! O, m'n jongen, m'n lieveling, verlaat me niet!"

„Maar moeder, ik ben zó moe, en ik-ik geloof, dat ik verlang om te gaan, maar ik hoop, dat u ook komt. Dat zult u toch, moederlief?" en hij keek haar smekend aan.

„Ik wil 't proberen," beloofde ze, en barstte toen in hartstochtelijk snikken uit. Een maand later, toen daarbuiten alles in volle bloei stond, deed Willie de laatste schreden van zijn moeilijke reis, en vond de rust, waar hij zozeer naar verlangde.

Het was op een Zaterdag, dat zijn korte reis door dit leven eindigde, en de Zondag daarop kwamen zij, die hem hadden liefgehad — zijn moeder, en Truusje, juffrouw Palm en Kees Salters — in de kleine, stille sterfkamer bijeen, met hem nu nog eens in hun midden, maar nu zo zwijgend, zo heel rustig en stil.

„Hij is stellig in de geest met ons, de lieve jongen," zei juffrouw Palm, terwijl ze neerkeek op het vredige gezichtje, dat nu geen uitdrukking van pijn meer had, en terwijl ze allen neerknielden om zijn bed, zond ze een eenvoudig gebed op, dat rechtstreeks zijn weg vond naar hun bedroefde harten. En terwijl ze nog geknteld lagen, ieder bezig met zijn eigen gedachten, begon ze heel zacht Willie's lievelingslied te zingen. „Veilig in Jezus' armen."

Toen juffrouw Palm het lied ten einde had gezongen, bleven ze allen nog een poos geknield liggen, bevreesd om de wijding van het ogenblik te verstoren.

Eindelijk stond Willie's moeder op en volgden de anderen haar voorbeeld. Toen bogen zij zich een voor een over hem heen en kusten hem vol tederheid. „Goede nacht, lieve Willie, goede nacht, niet vaarwel."

HOOFDSTUK XI

Te laat.

Toen aan Henk Lang gezegd werd, dat Willie dood was, keek hij een ogenblik ontdaan, toen na te hebben opgemerkt dat „het 't beste was, wat hij doen kon," beval hij Truusje gauw wat eten voor hem klaar te maken, en raakte verdiept in plannen, hoe hij zich 't gemakkelijkst aan al

de beslommingen, die een begrafenis meebrengen, zou kunnen onttrekken. Dus aan 't eind van zijn maaltijd, zei hij tegen Truusje, dat hij een week voor zaken weg moest. Hij zou haar moeder nu niet lastig vallen met het haar te vertellen, daar ze uitgeput was en probeerde wat te rusten, maar Truusje kon 't dan later doen.

Natuurlijk had hij zijn vrouw moeten helpen met alles wat de begrafenis betrof, maar daar iedereen in huis gewend was, dat Henk nooit met iets hielp, miste niemand hem, men voelde integendeel zijn afwezigheid als een opluchting.

Na tien dagen kwam hij terug, in de verwachting, dat niet alleen de begrafenis, maar ook alle gevoelens van gemis en droefheid, tot het verleden behoorden.

„Je kunt er nu een commensaal bij nemen,” merkte hij kortaf op tegen zijn vrouw, terwijl hij zijn avondeten at, op de dag van zijn terugkeer. „Er is een vriend van me, die de kamer wil nemen, en hij wenst huiselijk verkeer net als Kees.”

Juffrouw Lang liet hem kalm uitspreken, toen zei ze kortaf zonder hem aan te zien, „Ik ben niet van plan er een commensaal bij te nemen.”

Haar man keek in plotselinge verbazing en woede op.

„Wat — niet —” bracht hij uit; „en wiens huis is dit, zou ik wel eens willen weten, en wie is hier de baas, vraag ik?”

„Het huis behoort aan degen, die de huur betaalt. Dit huis is het mijne, en ik ben de baas,” antwoordde ze op koude doch besliste toon, „en als ik er een commensaal bij wou hebben, zou ik geen vriend van jou nemen; ik wil in 't vervolg alleen behoorlijke mensen in huis hebben.”

Henk Lang was sprakeloos, en hij zat zijn vrouw zwijgend en met grote, verbaasde ogen aan te staren.

„Ik — ik denk, dat je door 't een of ander van de wijs bent geraakt,” bracht hij eindelijk uit, „en dat 't je hier mankeert,” terwijl hij op z'n voorhoofd tikte.

„Je mag van me denken, wat je wilt, als je maar begrijpt, dat je aan je vriend kunt zeggen, dat hij hier niet kan komen, ik heb geen kamer voor hem. Iemand als hij, wil ik niet in Willie's kamer hebben. Truusje krijgt haar, en me dunkt, dat 't tijd wordt, dat je dochter een behoorlijke kamer en bed krijgt.”

't Kon Henk Lang geen zier schelen

of Truusje een eigen kamer en bed had, of dat ze op de stoep sliep, maar het kon hem wél schelen of zijn vriend kon komen of niet, en hij was vast besloten zijn zin te krijgen. Maar hoewel hij vreselijk opspeelde en zijn vrouw zelfs sloeg, zij bleef voor 't eerst beslist op haar stuk staan en gaf niet toe. Zijn bevelen lieten haar koud, en de verandering in haar maakte veel indruk op haar man.

En zo kreeg Truusje, voor 't eerst sedert zij haar grootouders verliet, weer een echte slaapkamer, en een plekje alleen voor zichzelf. Willie's kamertje werd behangen en geveerd, zijn ledikant werd opgeruimd en een nieuw voor Truusje gekocht, ook kwam er een nieuw karpertje op de vloer. Eerst vond Truusje 't erg weemoedig om in Willie's kamertje te slapen, maar al gauw kreeg zij er plezier in. Ze hield het keurig in orde en boende en wreef er in naar hartelust. Juffrouw Palm gaf haar een lap cretonne voor haar kapstok en Kees Salters bracht op een dag een klein klokje voor haar mee. Wat was Truusje blij met dat alles. Nu zij haar jongen niet meer had, bracht juffrouw Lang veel van haar liefde op Truusje over. Het kind had haar gestorven lieveling zoveel toewijding en liefde betoond, dat juffrouw Lang behoefte voelde te tonen, hoe dankbaar zij daarvoor was. Ze kocht ook voor Truusje, die zolang zij in Amsterdam was, nog nooit iets nieuws had gehad, wat nieuw ondergoed en een paar jurken en boezelaars. En wat Truusje misschien nog 't heerlijkst vond, juffrouw Lang nam er voor de morgenuren een meisje bij. Nu 't huis er zoveel netter uitzag, kwam er ook weer een beter soort commensaa's, die beter betaalden, zodat het er wel af kon. Truusje zat nu 's morgens een paar uur bij juffrouw Palm. De oude dame was vroeger onderwijzeres geweest en evenals indertijd juffrouw Greta het deed, gaf zij nu Truusje les in de vakken van lager onderwijs en handwerken. Naarmate de tijd voortging, begon Truusje Willie minder te missen en zij kon zich heus gelukkig hebben gevoeld als ze maar aan haar grootouders schrijven, of enig bericht van hen ontvangen mocht.

Toen op zekere dag, toen zij 't het minst verwachtte, kwam er een eind aan dit gewone leven van elke dag voor hen, die maanden lang in dat huis hadden samen gewoond, door een ontzettend harde

bel, aan de voordeur. Dit was ten minste het eerste teken, dat zij hadden van de komende verandering. Zó'n harde bel als het was! hij weerklonk door 't hele huis. Juffrouw Palm en Truusje, die bij elkaar zaten vlogen op en waren bleek van schrik.

„Wat kan dat zijn!” bracht Truusje uit, „wie-wat-wat kan er gebeurd zijn?”

Juffrouw Lang was uit — naar 't kerkhof gegaan, dus was er niemand anders om open te doen dan Truusje en dit beseffende, liep zij bevend de trappen af. Maar nog eer zij de onderste trede had bereikt, werd er nog eens en zo mogelijk nog harder gebeld. Truusje vloog naar de voordeur en rukte ze open. Er stond een man op de stoep. Hij leek bijna buiten zichzelf van opwinding of angst, of iets van allebei.

„Waar is je moeder?” vroeg hij ongeduldig.

„Uit,” zei Truusje kortaf, iets in de manier van doen van den man, maakte haar zó angstig, dat zij bijna niet spreken kon. „Ze-ze is naar 't kerkhof,” bracht ze verder uit. „Ik denk, dat ze wel gauw thuis zal zijn.”

Het was al laat op de middag, de zon begon onder te gaan. Truusje keek de straat af om te zien of haar moeder er al aankwam. De man trommelde ongeduldig met zijn vingers tegen de deurpost.

„Ik weet warempel niet wat ik doen moet,” mompelde hij bij zichzelf, toen zich ineens tot Truusje kerende zei hij: —

„Hoor's er is een ongeluk gebeurd, en- en ik kwam je moeder waarschuwen. Ik ken haar en je-je vader. Ik heb hier vroeger gewoond — en ik dacht, dat 't misschien vriendelijk zou zijn, als ze 't van mij hoorde, eer de politie om haar kwam.”

Truusjes hart stond bijna stil van angst. „De politie,” bracht zij uit „om moeder! — O, wat is er gebeurd?”

„Je vader heeft een ongeluk gehad, hij is aan 't vechten geraakt in de trein toen hij van de wedrennen kwam — en-en hij kwam tegen de deur terecht en die vloog open — en hij viel er uit.”

Truusje slaakte een zachte kreet van ontzetting. Ze begreep, dat er met haar vader iets heel ernstigs was gebeurd, anders zou de man niet zó van streek zijn.

„Is — is —” fluisterde ze.

„Hij is naar 't ziekenhuis gebracht,” antwoordde de man snel, als om haar vol-

gende vraag te voorkomen.

„O, daar is moeder!” riep Truusje opgelucht uit, toen zij haar zag aankomen. Juffrouw Lang zag er heel moe en bleek uit en werd nog bleker, toen zij de bevende, ontdane Truusje zag, en den man, die ook bleek zag en erg van streek leek.

De man ging de stoep af, haar tegevoet. Truusje stond in de deur te wachten, ze beefde zo, dat ze de stoep niet durfde afgaan, ze bleef dus staan en leunde tegen de deurpost voor steun, en keek naar de uitdrukking van grote ontsteltnis, die het gelaat harer moeder aannam. Ze kon niet alles horen, wat er gezegd werd, maar ze ving brokstukken van zinnen op als „Dadelijk komen” — „leefde nog toen ik hierheen ging.” „Ze zochten in z'n zakken naar z'n naam en adres, maar ik ken Henk, en kwam hierheen om u voor te bereiden. Hij ligt in het Wilhelmina Ziekenhuis.”

(Wordt vervolgd)

GESCHIEDENISSEN UIT AFRIKA

(vervolg)

„Eens, lang geleden, had het konijn een koe. Jarenlang voorzag ze hem en zijn gezin van melk, en toen stierf zij.

„De Leeuw en de Jakhals zonden een boodschap aan het Konijn om te vragen of zij de dode Koe mochten hebben, als hij er niet op gesteld was, die te houden.”

„Hij antwoordde: „Zeker, jullie moogt het vlees hebben, maar bewaart de beenderen. Die heb ik nodig.”

Twee dagen later zonden ze opnieuw een boodschap: „Al het vlees is op. Hier zijn de beenderen.”

Toen maakte het Konijn een grote mand van bamboe en legde daar al de beenderen in. Toen hij de mand secuur had dichtgemaakt, zei hij tot zijn vrouw en zijn bureu: „ik ga naar de kust om de kooplui op te zoeken, en mijn beenderen te verkopen.”

En zo toog hij op weg; maar de beenderen waren zwaar en toen het donker werd had hij nog maar een korte afstand afgelegd, hij kookte dus zijn maaltijd en legde zich neer om te slapen. Bij het aanbreken van de dag werd hij wakker en ging weer verder met zijn mand op zijn hoofd. Hij had nog maar kort gelopen, toen hij de Hyena tegenkwam, die hem

vroeg: „wat heb je daar in die mand op je hoofd?”

„Beenderen,” antwoordde hij.

„Zijn ze goed en vers?” vroeg de Hyena.

„Uitstekende, verse beenderen,” antwoordde het Konijn. „Ik zal er van de kooplui aardig wat geld voor krijgen. Ze zijn bijzonder geschikt voor messen-heften.”

„Verkoop ze aan mij,” zei de Hyena, „t is lang geleden sinds ik verse beenderen proefde.”

En dus verkocht het Konijn hem de beenderen voor vijftien rupees. De helft van het geld bergde hij in een vouw van zijn lendedoek en de andere helft begroef hij in de grond op een veilige plaats, die hij gemakkelijk kon terugvinden. Toen vervolgde hij zijn weg naar de kust, waar hij wat nieuwe kleren kocht, een kookpan en een mes.

Toen hij weer thuiskwam vroegen zijn vrienden hem: „Vertel eens, hoeveel heb je voor je beenderen gekregen?”

„Vijftien rupees,” antwoordde hij.

Toen de andere dieren dat hoorden, doodden allen, die er een hadden, hun Koe. Zij gaven het vlees aan het Konijn, die er een grote smulpartij van aanlegde voor zijn gezin, maar zij snelden weg naar de kust om hun beenderen te verkopen.

Bij hun aankomst kwamen ze voorbij de winkel van een Indiaan uit Bombay (iedere inboorling weet, dat dit zoveel betekent als een lage bedrieger), hij kwam naar buiten en zeide tot hen: „wat hebben jullie daar in die manden?”

Zij antwoordden: „we hebben er beenderen in om te verkopen, goede beenderen om heften voor messen van te maken.”

De Indiaan nam hen mee in zijn huis, en vroeg: „Laat me de beenderen eens kijken, wat kosten ze?”

De dieren zeiden: „Geef ons eerst wat te eten, want we hebben honger, als we genoeg hebben, zullen we met u handelen.”

Toen ze de rijst en de vis op hadden, die hij hun gaf, maakten ze hun manden open om hem de beenderen te laten zien; maar toen de Indiaan zag, dat het bijzonder goede waren, sloot hij de deur van zijn huis en nam zijn zweep van rhinoceros-leer en sloeg die dieren en nam al hun beenderen weg. Toen joeg hij hen uit zijn winkel en gaf hun niets. En zo moesten de arme dieren naar huis gaan

met pijnlijke ruggen en zonder een enkele rupee.

Ze waren hier vreselijk boos over en dus gingen zij na hun thuiskomst, zodra het donker was naar het huis van het Konijn en brandden dat tot de grond toe af. Zijn vrouw en kinderen huilden, maar hij zei: „trek het jullie niet aan! De as van mijn huis kan ik best gebruiken; ik zal die in zakken doen.” Hij verzamelde dus de as van zijn huis in zakken, en ging op weg naar de kust.

Tegen zonsondergang kwam hij op de plaats, waar hij het geld had verstopt, en zodra het donker was, groef hij het op, gooide de as weg en vervolgde zijn weg naar de kust. Daar kocht hij een nieuwe rode pet voor zichzelf en enige heel goedkope lende-doeken, en keerde naar zijn woonplaats terug.

De volgende dag riep hij al de dieren bijeen, die zijn huis verbrand hadden en gaf hun de lende-doeken met de woorden: „Hier is jullie geschenk van de kust. Jullie waart zo vriendelijk om mijn huis te verbranden en hebt mij daardoor geholpen zoveel geld voor de as te krijgen! Ook droegen jullie vrienden aan de kust mij op, te zeggen, dat als jullie met mij terug gaat, ze jullie het geld voor de beenderen zullen betalen.”

„We zullen morgen gaan,” zeiden ze, „en we zullen al onze huizen verbranden en dan moet je ons wijzen waar we de as verkopen en er evenveel geld voor krijgen kunnen als jij.”

En dus gingen ze de volgende dag allemaal samen op weg. Toen ze de kust bijna bereikt hadden, leidde het Konijn hen langs een pad onder de klippen en zeide hen, dat ze wachten moesten in een kleine grot, terwijl hij doorging om te zien of de Indianen in een goed humeur waren. Zij waren zo moe dat ze allemaal gingen liggen en in slaap vielen, en niet lang daarna kwam de vloed op. Daar er geen kans was om te ontkomen, verdronken al die dieren. Toen lachte het Konijn en ging terug naar zijn huis en leefde de rest van zijn dagen in vrede.”

„En hiermede” zeide juffrouw Kolders, „eindigt de fabel van het Konijn en zijn Koe.”

„Maar Bibi,” zeide een van de meisjes, „uit een fabel moet toch iets te leren zijn, en wat is er nu in vredesnaam uit deze fabel te leren?”

„Toch is er een zekere moraal in,” antwoordde juffrouw Kolders, „de christelijke leer van geen kwaad met kwaad vergelden, kun je natuurlijk van een heidens volk niet verwachten, maar er schuilt een soort ruwe rechtvaardigheid in. Al deze fabels komen in een punt overeen, niemand valt het Konijn ten prooi, die niet gebluft of zich op de een of andere manier dwaas gedragen heeft.”

De raadsel geschiedenis van de drie jonge mannen.

Op een zekere warme Zondagmiddag, toen de meisjes zoo'n beetje omgingen, daar het te warm was om te wandelen, te tennissen of wat ook te doen, besloot juffrouw Kolders zich nog maar eens over de meisjes te ontfermen en hen bezig te houden met een afrikaanse vertelling. Heerlijk vonden ze dat en toen ze even later met z'n allen op het schaduwrijkste plekje van de tuin zaten en Bibi begon te vertellen, waren ze dadelijk een en al aandacht.

„Vandaag,” begon Bibi, „wil ik jullie een verhaal vertellen, waarmede de onderwijzeres Lulu, een inboorlinge, de meisjes vermaakte. Zij noemde het: De raadselgeschiedenis van de drie jonge mannen. Ik verzocht haar ze voor mij op te schrijven, en ik vertaalde het verhaal zo letterlijk als ik kans zag.

„Er was er eens een man, die drie zonen had, van wie hij heel veel hield.

Toen ze volwassen waren, verlangden ze te trouwen, maar ze hadden in hun hoofd gezet, dat ze alle drie op dezelfde dag in het huwelijksbootje wilden stappen. Ze hadden echter geen geld, geen meubels, nog iets om een feest mee aan te richten. Verder wisten ze helemaal niet met wie ze trouwen wilden. Ze gingen dus naar de tovenaars om hem raad te vragen. De tovenaars trok zijn tovercirkels om hen heen en zeide toen: „Gaat naar de stad aan de kust, koopt alles wat nodig is voor het huwelijk en als ge hier terugkomt, zult ge uw bruiden op u vinden wachten.”

Dus gingen die drie jonge mannen op weg, en bereikten twintig dagen later de kust. Daar scheidden ze van elkaar, en ieder ging zijns weegs om zijn eigen inkopen te doen.

De oudste kocht alles, wat hij dacht, dat voor zijn huishouden nodig was, en toen kocht hij met het geld, dat overbleef iets voor zichzelf. Dat was een paar sandalen,

maar hoewel zij er uitzagen als gewone sandalen, hadden zij deze eigenschap, dat als de drager zijn voeten optilde hij met die ééne voetstap een dagreis maakte, en wanneer hij de andere voet optilde, wederom een dagreis, en zo voort.

De tweede broer, nadat hij met zijn inkopen gereed was, schafte zich een spiegel aan, waar je dingen in kon zien, die op twintig dagen reizen verwijderd waren, en ook in een toekomst van twintig dagen verder, zien kon.

De derde broeder besteedde zijn overgehouden geld aan een poeder, dat de doden tot het leven kon terugbrengen, zelfs al waren zij sedert vier dagen begraven.

Nadat ze gerust hadden en alle dingen, die ze dragen moesten ingepakt hadden, gingen ze weer op weg om naar hun eigen woonplaats terug te keren. Zij liepen de hele dag, en een uur vóór zonsondergang zetten zij zich neder om hun avondmaal te koken eer ze gingen slapen.

(Wordt vervolgd)

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN

EEN VROEG VERJAARSGESCHENK

Toen Tom op zekere dag uit school kwam, lag er een pakje op tafel met zijn adres er op. Toen hij 't uitpakte zat er een doos in en daar stond op: „Voor je verjaardag van tante Marie.”

„Voor mijn verjaardag!” zei Tom, „tante is in de war, ik ben nog lang niet jarig!”

Zijn grote zuster Jo, kwam nu ook bij de tafel. „Kijk,” zei ze, „in die hoek staat, dat 't dadelijk opengemaakt moet worden.”

Toen Tom 't touwtje losgemaakt en de deksel van de doos genomen had, riep hij uit: „Nou, da's ook! Niets dan bruine, droge uien. 't Is dus toch voor de gekhouderij!”

„Nee,” zei Jo. „Tante Marie stuurde je een alleraardigst present.”

„Vindt je,” zei Tom boos, „wat heb ik dáár nou an!”

„Een heleboel,” zei Jo, „dat zul je eens zien!” Jo ging de kamer uit, en kwam terug met een ondiepe schaal van geel aardewerk, toen zei ze: „Ga nu mee naar de tuin, Tom.”

Jo nam de schaal mee naar het kiezel-pad en wees aan Tom, dat hij de kleinste kiezelsteentjes, zoveel mogelijk van gelijke grootte moest uitzoeken. Toen de schaal voor ruim driekwart vol was, zei Jo: „Nu hebben we genoeg. Laten we nu weer in huis gaan.”

Weer in huis, legde Jo de bollen in de kiezels in de schaal. Alleen de neuzen staken er uit. „Maar ze zullen niet lang in slaap blijven,” zei Jo, terwijl ze de schaal mee naar de keuken nam en de waterkraan opendraaide. Ze hield er de schaal onder tot het water bijna tot boven aan de kiezels was.

„Nu zouden we de schaal wel dadelijk binnen voor 't raam kunnen zetten,” zei Jo, „maar 't is beter, dat de bollen eerst een paar weken in een koelere temperatuur zijn en niet in 't volle licht staan, dan groeien de wortels beter en worden de bloemen mooier. Alleen moeten we er om denken, dat we iedere week het water bijvullen. 't Beste zal zijn, dat we ze op de logeerkamer zetten.”

„'t Lijkt wel of ze in bed gestopt zijn en slapen”, zei Tom lachend.

Telkens gingen Tom en Jo naar de logeerkamer om te kijken hoe de bollen zich ontwikkelden. Al heel gauw kwamen er groene sprietten uit, die elken dag langer werden. Na drie weken zei Jo: „Ziezo, nu kunnen we de schaal wel in de huiskamer zetten, eerst nog een paar dagen wat achterin en dan voor 't raam in 't volle licht.”

De dag nadat Tom de schaal met bollen voor 't raam had gezet, werd hij verkouden. Hij moest naar bed en 't duurde een week eer hij weer naar beneden mocht. Toen hij in de huiskamer kwam vloog hij dadelijk naar 't raam, om naar zijn schaal met bollen te kijken.

„O, Jo, wat heb je met die bollen gedaan?” riep hij uit.

Jo keek op van haar boek. „Ik deed er niets aan. Wat is er gebeurd?”

„Kom gauw kijken, kom kijken!” riep Tom uit, terwijl hij Jo bij de hand nam en mee naar 't raam trok. „Kijk Jo, de licht groene sprietten zijn lange donkergroene bladen geworden. En wat is dat tussen de bladen?”

„Dat is een knop, en hier is er nog een, en nog een,” zei Jo, terwijl zij ze voorzichtig aanraakte. „Tante Marie had gelijk met „voor je verjaardag”.”

„Wat bedoel je?” vroeg Tom.

„Wacht en zie,” zei Jo, terwijl ze naar haar boek terug ging.

Er ging nu geen dag voorbij of Tom stond een paar maal naar zijn bollen te kijken. De knoppen werden al dikker en dikker en één voor één vouwden de witte-trosjes bloemen zich open.

Op zijn verjaardag zette Tom een schaal met mooie witte bloemen midden op de tafel. Al de kinderen, die bij hem op visite waren, bewonderden ze om strijd.

„O, tante,” zei Tom tegen tante Marie, die voor de verjaardag was overgekomen, „ik dank u hartelijk voor het verjaarscadeau, dat u zoo lang vooruit hebt gestuurd. De bloemen zijn prachtig en 't was zó leuk om ze te zien groeien.”

EEN LEUK SPELLETJE

De helft van de spelers zijn olifanten en de anderen zijn tijgers. Zij staan tegenover elkaar met een tussenruimte van ongeveer drie meter. Halverwege tussen de twee partijen wordt op de grond met krijt een streep getrokken. De eerste olifant in de rij houdt een stevig stuk touw vast, dat zijn snuit moet verbeelden. Hij komt naar voren en steekt zijn snuit uit tegen de eerste tijger, die ook naar voren komt en de snuit (touw) moet beetpakken. Nu trekken olifant en tijger zo hard zij kunnen, terwijl ieder probeert de ander over de witte streep te trekken. Hij, die er over getrokken wordt moet aan die kant blijven. Nu komt de tweede olifant in de rij en gaat met de tweede tijger om 't hardst trekken enz., tot allen een beurt hebben gehad. De partij, die tenslotte de meeste dieren heeft, zijn de winnaars.

STRUISVOGELEIEREN

Hebben jullie wel eens een struisvogel-ei gezien? Het is ongeveer zo groot als een cocosnoot. Een kippen-ei van die grootte zou voldoende zijn om acht personen te voeden. Struisvogels leggen hun eieren in het zand, en de warme zon broedt ze uit.

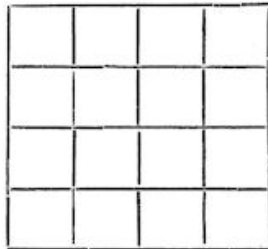
OM TE ONTHOUDEN

De kleinste geschenken moet ge met een dankbaar hart aanvaarden.

In- en Uitspanning

No. 63. Kwadraatraadsel.

Vul nevenstaand kwadraat zoo in dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen dezelfde zijn.

1. lichaamsdeel ; 2. hebben we er velen in ons lichaam ; 3. Romeins Keizer ; 4. hebben een soort duiven.

No. 64. Zeven verborgen buitenlandse rivieren.

1. Ik heb veel beleefd, maar dit avontuur spant de kroon. 2. Elze, Rita, Agnes en Suze zitten in de vijfde klasse. 3. We konden best lopen, maar Piet's zuster wou persé in een taxi. 4. Ik probeer nog één middel, maar 't is er op of er onder. 5. In de lange jaren sedert mijn jeugd, is er veel veranderd. 6. Weet je dat niet, heb je daar nooit van gehoord? 7. Welke kleur heeft je nieuwe jurk? Ik heb rood gekozen.

No. 65. Welke stad?

De naam van welke stad krijg je, als je naast elkaar zet, de naam van een rivier en een waterkering.

No. 66. Welke bloem?

- × . Vul nevenstaand figuur zó in,
 × . . dat op de kruisjesrij de naam
 × . . . van een bloem komt ; 1.
 × . . . . afgekorte meisjesnaam ;
 × . . . . . 2. jong viervoetig
 × . . . . . huisdier ; 3. meis-
 × . . . . . jesnaam ; 4.
 × . . . . . meisjes-
 naam ; 5. plantje met witte bloemen ;
 6. bewaarplaats ; 7. een der Staten
 van N. Amerika ; 8. naam van een der
 maanden.

No. 67. Welk woord?

- Een woord bestaat uit elf letters.
 11. 7. 1. is een knaagdier.
 4. 2. 5. 8. heet degeen naar wie we
 genoemd zijn.
 3. 9. 10. 6. is ons huis door ingesloten.

No. 68. Ladderraadsel

- × . . . Vul nevenstaand figuur zo
 × . . . in, dat op de kruisjesrij de
 × . . . naam komt van een groente.
 × . . . 1. Hebben de vogels ; 2. peul-
 × . . . vrucht ; 3. dient om iets te
 × . . . laten ontploffen ; 4. eten de
 × . . . varkens ; 5. tegenovergestel-
 × . . . de van stevig ; 6. jongens-
 × . . . naam ; 7. kan de schoenma-
 × . . . ker niet missen ; 8. jongens-
 naam ; 9. tegenovergestelde van stil ;
 10. meisjesnaam.

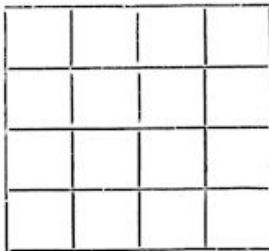
No. 69. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters.

M. e. e. p. u. t. r. p. n.

IN- EN UITSPANNING

No. 1. Kwadraatraadsel

Vul nevenstaand kwadraat zó in, dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen, dezelfde zijn.

1. natuurverschijnsel; 2. hebben de bakkers; 3. zoon van Jacob; 4. dient voor sluiting.

No. 2. Welke spreuk?

Zet voor ieder der onderstaande woorden één letter zoodat een nieuw woord gevormd wordt. Als je de goede woorden hebt gevonden vormen die eerste letters een bekende spreuk.

rap — ven — ons — do — os —
 ruif — zou — al — er — uit —
 as — ets — een — ros — der —
 of — dam — lof —.

No. 3. Welke steensoort?

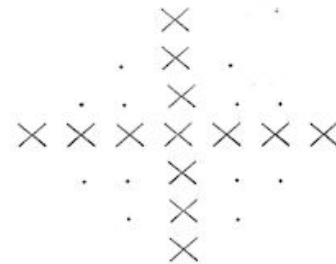
Welke steensoort krijg je als je twee soorten van zangstemmen naast elkaar zet.

No. 4. Ladderraadsel

× . . . Vul nevenstaand figuur zó in,
 × . . . dat op de kruisjesrij iets komt
 × . . . te staan, dat bij de aanvang
 × . . . van 't een of ander feest wordt
 × . . . gezongen; 1. een ander woord
 × . . . voor bos; 2. vogel; 3. valt

× . . . zwaar te dragen; 4. berg-
 × . . . plaats; 5. jongensnaam; 6. ri-
 × . . . vier; 7. vogel; 8. moet veel
 × . . . talen kennen; 9. muziekin-
 × . . . strument; 10. buitenlandse ri-
 × . . . vier; 11. stad in N. Holland;
 12. geneesmiddel.

No. 5. Kruisraadsel.

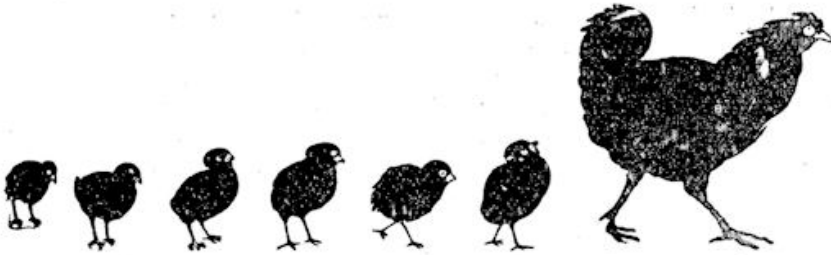
Vul bovenstaand figuur zo in dat op de kruisjesrij de naam komt van een plaats in Nederland. 1. Medeklinker; 2. vrucht; 3. plaats in Duitsland; 4. de bedoelde plaats; 5. Meisjesnaam; 6. kledingstuk; 7. medeklinker.

No. 6. Welk woord?

Een woord bestaat uit 13 letters.
 1. 2. 3. 8. 12. 6. is een lichaams-
 gebrek.
 7. 4. 10. groeit in het bos.
 13. 5. 9. 11. is heel zwart.

No. 7. Letterraadsel

Vorm een woord uit onderstaande letters:
 n. o. o. o. g. m. a. r. f.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

Juffrouw Lang kwam de stoep op naar Truusje toe en stak haar tas en parapluie toe. Ze liep wankelend en keek als verzezen. „Ik kom terug zo gauw ik kan. Pas jij op 't huis”, zei ze met moeite. Ze was de stoep weer bijna af, toen ze zich omkeerde en zich nederbukkende Truusje een kus gaf voor 't eerst in haar leven; en Truusje opziende sloeg haar armen om de hals harer stiefmoeder en kustte haar terug. Deze nieuwe beproeving had hen zeer dicht tot elkaar gebracht.

Met door tranen verblinde ogen, sleepte Truusje zich naar de keuken om naar de kachel te kijken en toen naar boven om aan juffrouw Palm te gaan vertellen wat er gebeurd was en te wachten.

Na een poosje echter, gingen zij samen naar de keuken, om bij de hand te zijn als het nodig was, maar Truusje kon niet stilzitten, de spanning was zó moeilijk te dragen, ze liep doelloos in de keuken rond van de kachel naar 't raam en weer terug. Ze praatten wat, allerlei veronderstellingen makende over wat ze horen zouden. Een grote angst voor narigheid en veranderingen en ze wisten zelf niet wat nog meer, vervulde hen beiden.

Gelukkig duurde de spanning niet heel lang. Eer twee uren voorbij waren, hoorden ze juffrouw Lang de stoep opkomen; Truusje vloog naar de deur om haar open te doen.

Juffrouw Lang liep langzaam door naar de keuken; ze zag heel bleek en haar ogen waren rood.

„Hij is dood”, bracht ze uit, terwijl ze zich in een stoel liet vallen.

„Arme ziel, arme ziel”, zuchtte juf-

frouw Palm. „Heeft hij veel geleden? Ik hoop, dat hem dat bespaard is gebleven.”

„Hij is niet meer bij kennis geweest, hij — hij — had geen tijd om spijt te hebben — berouw te voelen of vergeving te vragen. Hij is midden in al zijn zonde weggenomen, omringd door zijn slechte, vloekende makkers. En ik — ik heb 't gevoel, dat ik even slecht ben als zij, ik deed nooit mijn best om hem te redden”, en de arme weduwe legde haar hoofd op haar armen en snikte wanhopig.

Juffrouw Palm legde haar arm om de schokkende schouders. „Dat deed je wel, beste, dat deed je wel. Toen je pas getrouwd was, probeerde je het aldoor.”

„En toen verveelde het me en gaf ik het op, en ik probeerde het nooit meer — en we zakten al dieper en dieper weg — en nu is het te laat! Hij is dood — dood — gestorven temidden van zijn zonde!”

Truusje kon het niet langer aanhoren en sloop naar boven naar haar eigen kamer. Het was daar donker en vredig; in de straat was 't ongewoon stil, de hele buurt was onder de indruk van de tragedie in hun midden, want het nieuws had zich als een lopend vuur verspreid. Het raam was open, Truusje knielde er bij neer en keek op naar de hemel. Het gebeurde had haar zeer aangegrepen. Toen begroef ze haar gelaat in haar handen, en bad, dat haar moeder getroost mocht worden. Ze probeerde te denken aan iets goeds, dat haar vader had gedaan; maar helaas kon het arme kind niets bedenken, hoewel 't haar verraderlijk aan zijn nagedachtenis leek om daarin niet te kunnen slagen.

Een paar dagen later werd Henk Lang begraven. Hoewel 't vol op 't kerkhof was van mensen uit de buurt en zijn zogenaamde vrienden, volgden er slechts vier de baar: zijn weduwe en zijn kind, Kees Salters, die in deze vreselijke tijd een grote hulp en steun was geweest en juffrouw Palm, die er niettegenstaande haar pijn en zwakte op had gestaan mee te gaan, als een teken van eerbied voor de achterblijvenden en als steun voor de arme Truusje.

Bij de begrafenis was alles zo goed in orde, alsof de man de beste van alle vaders en echtgenoten was geweest; geen uiterlijk teken van eerbied ontbrak, maar hoewel niemand het uitsprak, voelde toch ieder van hen, toen zij in het lege huis terugkeerden, dat er niets was van dat vreselijke gevoel van gemis en leegte en hartverscheurende stilte, waarvan het huis, dat de dood heeft bezocht, gewoonlijk vervuld is, het gevoel, dat iets is heengegaan, dat nooit, neen nooit terugkeert. Er was integendeel een gevoel van opluchting, een gevoel van vrede.

Kees verliet hen, zodra zij thuis waren en ging naar boven om zijn werkpak weer aan te trekken. Zijn gelaat stond heel ernstig. „God helpe mij om nooit zó te leven, dat ik dat gevoel achterlaat”, dacht hij.

Truusje dacht, dat het leven, nu alles achter de rug was, weer z'n gewone gang zou gaan, met dat verschil dan altijd, dat zij niet steeds in angst zouden behoeven te zijn voor haar vader. Maar dit was niet het geval.

Juffrouw Lang zag er slecht uit, ze was erg vermagerd, ze leek ernstig en afgetrokken en vol gedachten, die ze met niemand deelde. Eerst dacht Truusje, dat dit alles het gevolg was van de schok, die haar moeder had doorstaan, maar langzamerhand kwam ze tot de overtuiging, dat er iets in de lucht hing, dat ze niet begrijpen of verklaren kon, maar ze voelde dat er 'n verandering ophanden was. En toen nu op zekere dag haar moeder vroeg of ze het adres van haar grootvader wist, begreep ze, dat haar veronderstellingen juist waren, en haar hart was afwisselend vervuld van hoop en vrees, en tal van vragen vulden haar gedachten.

HOOFDSTUK XII

Weer bij haar grootouders

Jan Dalm zat in zijn tuin en genoot van

de nog warme October-zonneschijn. Van de schitterende kleuren der herfstbloemen, waar de tuin nog vol van was, zag hij echter niets, want hij zat met gebogen hoofd en zijn ogen starden somber voor zich uit, zijn gedachten waren ver weg. Hij was tien jaar ouder geworden in de laatste twee. Een licht geluid, dat vanuit het huis kwam, bracht hem echter dadelijk tot het tegenwoordige terug en deed hem opstaan.

„Ik kom, moeder, ik kom”, riep hij, en ging naar binnen. „'t Zal zowat theetijd zijn, is 't niet?” vroeg hij met voorgewende opgewektheid, „de kachel hoeft maar even opgepoord en dan kookt het water in een wip.”

Truida knikte. Ze sprak nog heel moeilijk in die dagen, maar het was toch een hele opluchting, dat ze, al ging 't langzaam en moeilijk, toch weer spreken kon. Ze had namelijk weken en maanden geen woord kunnen uitbrengen na de beroerte, die ze gekregen had op dien vreselijken dag toen Henk Lang, Truusje ontvoerd had.

Toen Dalm uit 't dorp terugkwam die dag, had hij zijn vrouw bewusteloos en hulpeloos gevonden, en toen zij weer bij kwam, duurde het maanden eer zij spreken en iets uitleggen kon van wat er die vreselijke middag was gebeurd, en nu nog, na twee jaar, sprak zij moeilijk en langzaam en was ze aan één kant gedeeltelijk verlamd.

Jan zette thee en maakte wat boterhammen, zo handig als een vrouw. Truida zat met weemoedige ogen naar hem te kijken. Toen Jan de kopjes had volgeschonken, ging hij zitten, met z'n gezicht naar het raam. Zij spraken weinig. Na een poosje zei Jan: „Juffrouw Greta staat bij 't hekje en praat met den postbode. Ik geloof, dat zij er in wil komen — ja, ze maakt het hekje los, wacht, ik zal haar tegemoet gaan.”

Als Jan niet met zo'n gebukt hoofd had gelopen, zou hij gezien hebben, dat juffrouw Greta's gezicht een opgewonden uitdrukking had.

„Goeien avond, Dalm”, zei ze, toen ze vlak bij hem was, „ik heb een brief voor je, de postbode vroeg of ik hem je geven wou, toen hij zag, dat ik hier 't hekje in wou gaan. Hier is hij. Terwijl je hem leest, ga ik even een praatje met je vrouw maken, als je hem dan uit hebt, ga ik weer,

en kan je er haar alles van vertellen." En zij verliet hem, starende op de brief, die hij in zijn bevende handen hield. In die dagen was hij altijd in angst over wat hij mogelijk voor akeligs te horen kon krijgen.

Juffrouw Greta had nog nauwelijks een kort praatje met Truida gemaakt, of de deur werd opengeworpen en Jan viel bijna naar binnen.

„Moeder! — Truusje! — We hebben een brief van haar! Moeder, Moeder! hoor je me, eindelijk hebben we bericht van haar!”

Juffrouw Greta stond op en legde haar hand bedarend op Truida's schouder, ze kon zien hoe de oude vrouw beefde. „Als 't goed nieuws is, vertel het dan gauw”, zei ze bezorgd.

Jan vatte dadelijk juffrouw Greta's bedoeling en herwon zijn zelfbeheersing onmiddellijk. Zijn zorg voor Truida was altijd zijn eerste gedachte. „Goed! O, lieve mensen, zo goed als 't maar zijn kan! Truusje is gezond en wel, en ze komt bij ons terug, hoor je me, moeder? Ze komt voorgoed terug. Het lijkt te mooi om waar te zijn, maar 't staat hier, zwart op wit in haar brief!”

De angstige blik die in Truida's ogen was gekomen, stierf weg. Zij kon niet spreken, maar ze stak een bevende hand uit en omvatte daarmee die van haar man, en zo lazen zij samen het blijde nieuws. Het was een opgewonden, onsamenhangende brief, maar hij zeide hun toch alles, wat zij weten wilden.

Liefste Grova en Gromoe,

Ik heb aldoor verlangd om u te schrijven en u te vertellen waar ik was, maar ik kon niet, en nu is vader dood en Willie en nu wil moeder weer bij haar vader gaan wonen, en ik kom thuis bij u. Moeder zei, dat ik het u schrijven mocht, en o, wat verlang ik om u terug te zien! Eerst was ik wanhopig, maar nu kom ik weer thuis, en ik ben zó gelukkig, maar het spijt mij toch ook om van hier weg te gaan en afscheid te nemen van de dame, die zo lief voor mij is geweest. Zij is oud en vindt het zó verdrietig om alleen te moeten achterblijven. Dag grova en gromoe! Zodra ik antwoord van u heb, kom ik zo gauw ik kan. Schrijft u alstublieft dadelijk aan uw liefhebbende Truusje.”

Het was goed, dat juffrouw Greta bij

de oudjes was, want na het lezen van de brief hadden zij haar nodig.

„Ze is gezond, en heeft het zeker niet zo kwaad gehad, anders zou het haar niet spijten om afscheid te nemen”, zeide ze opgewekt. „En nu is 't eerste waaraan gedacht moet worden, om haar dadelijk te schrijven.”

Truida ging daar dadelijk op in. „Ja, je moet vanavond nog schrijven Jan, 't kind kijkt natuurlijk met iedere post naar een woordje van ons uit.”

„Je hebt gelijk, Moeder, maar hoe ik schrijven moet begrijp ik niet, mijn handen beven zó, dat ik niet weet, hoe ik het gedaan krijg, en — en — maar ik moet, dat spreekt, en dan ga ik de brief nog vanavond in 't dorp op de post doen, dan heeft 't kind hem morgen met de eerste post.”

„Neeen Dalm — daar komt niets van in”, zei juffrouw Greta, lachend maar beslist. „Ik heb mijn fiets, en breng de brief naar 't dorp. Neeen Dalm, jij schrijft de brief en ik doe de rest.”

Ze legde een velletje papier en pen en inkt voor den ouden man neer en zij en Truida hielden zich heel stil om hem niet te storen; maar het gaf niets, hij kon niet schrijven, hij was werkelijk veel te opgewonden en van streek. Het slot was, dat juffrouw Greta een briefje voor hem schreef. Zij vertelde er in van hun verbazing en hun grote vreugde, en zond hun allerhartelijkste groeten en een paar berichtjes over de oudjes. „Je grootmoeder is sterker en kan meer doen, dan een tijd geleden”, schreef ze, „en misschien zal je komst haar nog verder opknappen.” Ze voelde, dat ze Truusje moest voorbereiden op de verandering, die zij zien zou.

„Ziezo, dat is dat”, zei ze, terwijl ze de brief in de enveloppe schoof, „maar ik weet zeker, Dalm, dat ze er over zal tobben, als er geen woord van jou bij is. Zie je geen kans, om al is 't maar één regel te schrijven, om te zeggen hoe blij je bent.”

„Blij!” riep Jan uit, „blij is een woord, dat niet half uitdrukt, wat ik voel.” Hij was weer wat bijgekomen en beefde niet zó erg meer. Hij trok een stuk papier naar zich toe en schreef in grote, ronde letters: „Kom gauw naar huis naar grova en gromoe. O, kind, Truusje, we verlangen zó naar je. — Je liefhebbende grootvader.”

„Ik heb in geen jaren een brief geschreven”, zei Jan, „en nu is 't nog niet veel

bijzonders, maar 't kind zal mij begrijpen en daar gaat 't om."

(Slot volgt)

GESCHIEDENISSEN UIT AFRIKA (vervolg)

Toen ze om het vuur zaten, vroeg de oudste broeder aan de anderen, wat het meest waardevolle ding was, dat zij gekocht hadden.

De jongste broeder sprak het eerst: „Ik kocht een poeder”, zeide hij, „dat een zieke genezen kan, van welke ziekte hij ook heeft.” Hij durfde niet te zeggen, dat het ook de doden tot het leven kon terug roepen; hij was bang, dat zijn broeders hem zouden uitlachen.

De tweede broeder zeide: „Ik kocht een massa goede dingen, maar het beste is een spiegel, waarin ik dingen op een afstand kan zien; ik zou er zelfs ons eigen huis in kunnen zien.”

Hier waren de broeders heel verbaasd over en zij zeiden: „Kijk dan eens, en vertel ons of thuis alles in orde is en of onze vader gezond is.”

Hij keek een paar minuten in de spiegel, en zeide toen: „Kijkt zelf met jullie eigen ogen.”

Dus keken ze over zijn schouder in de spiegel en daar zagen ze hun eigen dorp met een menigte mensen verzameld om het huis van het opperhoofd, wiens dochter heel ziek was. Toen ze nog langer keken zagen ze dat ze op de navolgende dag zou sterven. Daarna aten ze hun avondmaal en gingen zij slapen.

De volgende dag reisden zij weder van zonsopgang tot kort voor zonsondergang. Toen ze in de spiegel keken, zagen ze, dat de dochter van het opperhoofd veel erger was.

Op de derde dag zagen ze, dat ze dood was, en dat alle voorbereidselen voor haar begrafenis gemaakt werden.

„Welnu, mijn broeders”, zeide de oudste, „en wat is jullie mening over dit alles?”

De jongste antwoordde hem: „Als ik thuis was geweest zou ik de medicijn geprobeerd hebben, die ik kocht; maar wat kan ik op deze afstand doen?”

Toen zei de oudste: „Ik kocht sandalen, die mij met één voetstap een dagreis ver brengen. Ik zal ze aandoen en dan zal ik een van jullie op mijn schouders nemen en de ander op mijn rug.”

Dit deed hij, en bij de zeventiende stap, kwamen ze in hun eigen dorp aan. Hier liepen de mensen hen tegemoet met het nieuws, dat de dochter van het opperhoofd dood was, en dat ze de volgende morgen zou begraven worden. In hun eigen huis gekomen, hoorden zij hetzelfde nieuws en dat ze de volgende dag met alle anderen naar de begrafenis moesten gaan.

„Wat vinden jullie?” vroeg de jongste broeder „zou ik mijn poeder proberen?”

„Ja, probeer het”, antwoordde de oudste, „zodat we kunnen weten of het van enig nut is.”

Dus gingen ze naar het huis van het opperhoofd en sprenkelden het op het lijk van het meisje, dat onmiddellijk rechtop ging zitten en vroeg waarom er zoveel mensen bijeen waren. Zij zeiden haar, dat het was omdat zij was gestorven en dat zij gekomen waren om haar te begraven.

Toen vroeg ze: „Waar is hij, die mij genezen heeft?” en de jonge man en zijn broeders werden bij haar gebracht.

Het opperhoofd was vreselijk blij; zijn vreugde was groter dan woorden kunnen uitdrukken. Hij zeide, dat hij een feest zou aanrichten om dien jongen man te bedanken en dat hij met zijn dochter mocht trouwen.

De jonge man antwoordde: „Ik weiger niet om met uw dochter te trouwen, maar mijn broeders verdienen de eer even goed als ik, want mijn medicijn zou nutteloos geweest zijn, als mijn oudste broeder mij niet snel hierheen had gebracht met zijn sandalen. En dan — hij zou niet geweten hebben, dat er haast gemaakt moest worden, als mijn tweede broeder ons al deze dingen niet in zijn spiegel had laten zien. Daarom, o opperhoofd, aan u de beoordeeling wie van ons drieën het meest de eer verdient.”

Het opperhoofd riep zijn raadsliden bijeen om de zaak te bespreken. — En wat denken jullie dat zij besloten?”

„Is dat het einde, Bibi?” vroeg een van de meisjes.

„Ja”, antwoordde juffrouw Kolders, „hier was het, waar onderwijzeres Lulu ophield met vertellen; maar haar gehoor redeneerde nog lange tijd over het antwoord. Wat zouden jullie gezegd hebben?”

Er werden verschillende meningen geopperd, die juffrouw Kolders zeer vermaakten.

„Het echte antwoord, volgens onderwijzeres Lulu, is dat, daar ze zich allen even verdienstelijk hadden gemaakt, zij om de eer loten moesten. Het lot viel op den oudsten broeder en twee jongere dochters werden aan de twee andere broeders gegeven. En dat vind ik een mooi slot van de geschiedenis.”

Ze moesten allemaal lachen.

„Ja, dat is het”, zeide Gerda; „een echt „eind goed, al goed” slot. En toe, Bibi-lief, vertelt u ons nu nog een verhaal uit Pemba, daar hebt u immers ook zoo lang gewoond en was het een heel ander leven dan u te Zanzibar hadt.”

„Nu, dat wil ik dan graag doen”, antwoordde Bibi.

Hoe Heri te Pemba kwam; en de geschiedenis van de Duivel in de fles

„Ik wil jullie vertellen wat er op zekere dag gebeurde toen ik naar Mpona ging, een op het eiland Pemba gelegen dorp. Gedurende de ochtenden had ik een klein dagschooltje van ongeveer dertig kinderen. In de eerste middaguren had ik klassen voor vrouwen en jongens en na de thee ging ik naar 't een of ander dorp, om met de mensen te praten. Meestal nam ik een bijbelse plaat mee en vertelde hen daar de geschiedenis van. In dorpen, waar ik echt welkom was, probeerde ik geregeld te komen, zodat de mensen wisten, welke dag der week zij mij konden verwachten. Mpona was het Donderdag-dorp en om er heen te gaan leende ik de grote ezel van den zendeling, omdat ik een rivier moest oversteken, die te diep was voor de kleinere ezel, waarop ik naar school reed. Zelfs op de grote ezel moest ik dikwijls met opgetrokken benen zitten en mij aan zijn kop vasthouden, terwijl de ezeldrijver hem door het water leidde. In de regentijd kon ik soms helemaal niet oversteken. Er was een steile heuvel, die van de rivier naar het dorp voerde, en ik liet gewoonlijk man en ezel aan de voet en wandelde naar boven. Ik deed dit op de dag, waarvan ik jullie vertel, maar ik had nauwelijks het eerste huis in het dorp bereikt, toen een vrouw, die een kleinen jongen aan de hand hield, op mij toegesnel kwam en zich aan mijn voeten op de grond wierp.

„Bibi, Bibi!” riep ze, „laten ze mijn jongen niet wegnemen! O, laten ze hem niet wegnemen!”

Ik was eerst zo verbaasd, dat ik niet begreep, wat ze bedoelde. Toen zag ik, dat de hoofdman van het dorp — de *nokoa* werd hij genoemd — in de buurt stond met een groepje mensen, terwijl een jonge Arabier in hun midden stond, die spottend op hen neerkeek.

Ik keerde mij tot den *nokoa* en vroeg hem mij de zaak uit te leggen. Hij vertelde mij, dat de vrouw gedurende enige jaren de slavin was geweest van een zekeren Arabier, maar dat hij haar had weggezonden omdat ze te zwak werd om op zijn plantages te werken. Hij had haar zoontje echter gehouden, en nu was de zoon van den Arabier gekomen om hem terug te halen, want daar zijn meester hem de vorige dag geslagen had, was hij weggelopen.

Ik nam den jongen eens op en was er zeker van, dat hij niet ouder kon zijn dan twaalf jaar; tien of elf was nog waarschijnlijker, dacht ik; maar hij zou veertien hebben moeten zijn als hij als slaaf geboren was, want alle kinderen, die na (ik meen, dat het 1895 was) geboren werden, waren volgens de wet vrij. Ik zeide aan den jongen Arabier, dat de jongen onmogelijk een slaaf kon zijn, dat hij te jong was.

„Hij is een slaaf van mijn vader en ik neem hem mee terug!” zei hij heel beslist.

„Laat hem vannacht bij zijn moeder”, verzocht ik, „en laten we dan morgen aan den Engelschen ambtenaar vragen om de zaak voor ons te beslissen.”

„Hij gaat met mij mee”, was het antwoord.

„Neen, neen”, schreeuwde de jongen, „ik zal vermoord worden. Hij zal mij slaan tot ik dood ben.”

Ik wist niet goed wat ik doen zou. Ik wist, dat de jongen niet veilig zou zijn, zelfs al zeide ik aan zijn moeder, dat ze hem mee moest nemen naar haar huis. De Arabier zou gewacht hebben tot ik thuis was en hem dan gehaald hebben. De *nokoa* hielp mij uit de moeilijkheid.

„Neem u hem vanavond mee naar huis, Bibi”, zei hij kalm; „en stuur hem morgen naar den ambtenaar; zijn meester kan hem dan daar komen halen.”

„Ja, dat zal ik doen!” riep ik uit. Ik keerde mij tot den jongen Arabier en zeide: „Groet uw vader van mij en zeg hem, dat ik niet zal nalaten den jongen morgen naar het kantoor van den ambtenaar te zenden en hij kan hem daar dan afhalen.”

Toen ging ik naar het plekje, waar ik gewoonlijk zat om tot de mensen te spreken en de jongen volgde mij als een hond, vlak op de hielen. Toen ik thuis kwam, bracht ik hem bij den zendeling en vroeg hem, om hem dien nacht in de zaal bij onze andere jongens te laten slapen en hem de volgende dag naar den ambtenaar te zenden.

Natuurlijk verscheen de Arabier niet, hij wist dat hij het recht niet had den jongen te houden.

Aan den *noko*a werd opgedragen, dadelijk bericht te zenden als er enige poging werd ondernomen om hem van zijn moeder weg te halen, maar dat gebeurde niet.

„Wat zullen ze blij zijn geweest!” zei de een van de meisjes.

„Ja”, antwoordde juffrouw Kolders, „en ik niet minder. Die jongen is nu een Christen.”

(Slot volgt)

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN

REINA'S HOND

Karel veegde een hoek schoon in de schuur, waar hij de zak met kippenvoer wou neerleggen. Hij was pas kort geleden verhuisd en 't was leuk om voor alles een vaste plaats te zoeken.

„'t Is hier droog”, dacht hij. „Dit zal een beste plaats voor 't voer zijn.” Plotseeling sprong een rat van achter een paar losse planken tevoorschijn en verdween door een gat in de grond.

„Dat is niks gedaan”, dacht Karel, „de rat zal meer voer opeten dan mijn kippen. Ik zag gisteren een wit en zwarte terrier in de veranda hiernaast staan. Ik zal aan 't kleine meisje, dat bij hem was, vragen of ik hem mag lenen.”

Karel vond Reina, het buurmeisje, bezig om in haar tuintje te werken.

„Mag ik je terrier een poosje lenen?” vroeg Karel. „Er zijn ratten in de schuur en hij kan ze misschien voor me vangen.”

Reina glimlachte vriendelijk. „'t Spijt me”, zei ze, „maar ik heb geen hond.”

„O — o”, zei Karel. „Misschien zag ik iemand anders z'n hond bij jullie in de veranda. Ik dacht, dat hij van jou was.”

Terwijl hij zich naar huis haastte, keek

hij nog even om. Hij bleef staan en staarde verbaasd. Per slot van rekening had Reina tóch een terrier. Hij stond op hetzelfde ogenblik op een stoel uit een bovenraam naar buiten te kijken.

„Ze wil haar hond zeker niet uitlenen”, besloot hij. Toen trok er een schaduw over zijn gezicht. „Maar 't spijt me, dat ze de waarheid niet zeide. Ik had gehoopt, dat we goede vrienden hadden kunnen worden.”

Hij vond een paar stukjes blik in de schuur. „Misschien kan ik de gaten hiermee bedekken”, dacht hij, „dan kunnen de ratten niet meer in de schuur komen. Hm — m — m, ik zou me schamen als ik zo zelfzuchtig was als Reina.”

Hij was zo druk bezig met het tin op de gaten te timmeren, dat hij niet wist, dat Reina in de schuur was gekomen, eer ze voor de tweede keer sprak. „Zeg”, herhaalde ze, „mag ik je hamer even lenen, als jij er mee klaar bent? In mijn speelkamtje boven, zit de kram van de plank waar mijn prenteboeken op liggen, wat los en die wou ik proberen er wat steviger in te slaan.”

Karel keek verbaasd op. Ze wou hem haar hond niet lenen en nu verwachtte ze van hem, dat hij zijn hamer zou lenen. Hij was op 't punt „neen” te zeggen, toen hij zich bedacht, dat als Reina onvriendelijk en zelfzuchtig was, dit geen reden voor hem was om dit ook te zijn.

„Natuurlijk”, antwoordde hij, „mag je mijn hamer lenen. Maar ik zal even met je mee gaan om die kram in te slaan. Dat is geen werk voor zo'n klein meisje als jij. Je bent er niet sterk genoeg voor en je zou je vingers maar bezeren.”

Dus gingen ze samen naar 't speelkamtje. „Dit is de beste manier om te handelen”, dacht Karel bij zichzelf. „En misschien heeft ze een goede reden om haar hond niet uit te lenen.”

Toen hij rondkeek, raakte hij weer uit z'n humeur. De zwart en witte terrier stond nog altijd voor 't raam. Hij stond er nog toen Karel de kram stevig in den muur had geslagen, maar in 't volgende ogenblik was hij verdwenen. Reina had hem bij de boeken op de plank gezet.

„O!” lachte Karel, „'t is maar een speelgoedhond! Ik dacht vast, dat het een echte hond was! Dat is ook een mop!”

Toen vertelde hij haar van zijn vergissing.

„Ja, hij ziet er heus uit als een echte, levende hond”, antwoordde Reina. „Maar je zult zien, dat ik een goede uitleenster ben — en een goede leenster ook. Alleen natuurlijk”, voegde ze er lachend bij, „kan ik alleen uitleenen, wat ik heus heb.”

MEDELIJDEN MET JEZELF HEBBEN

Paula zat in een stoel bij de kachel, haar ellebogen op haar knieën, haar hoofd in haar handen.

„Ik weet niet, wat ik de hele middag moet doen, ik heb niemand om mee te spelen. Ik zou met Bets met 't poppenhuis hebben kunnen spelen, maar ze moest naar den tandarts en ik zou met Max hebben kunnen sjoelbakken, maar hij moet gaan repeteren voor de uitvoering van de muziekschool. En m'n vriendin Leni moet thuis zitten omdat ze haar enkel verstuikt heeft. Ik weet heus niet hoe ik op m'n eentje de middag doorkom.”

Maar terwijl ze daar zo zat, boos en verdrietig, bedacht ze zich ineens wat.

„Maar Paula de Wit!” zei ze ineens. „Je zit jezelf te beklagen, dat is 't wat je doet. Je hebt medelijden met jezelf! Schaam je je niet? Veronderstel, dat jij 't eens was, die je tanden moest laten vulen, zoals je zusje Bets of moest repeteren voor een uitvoering, zoals je broertje Max — je zou angstig zijn geweest, inplaats van er moedig op af te gaan, zoals Bets en Max. En veronderstel, dat jij je voet eens bezeerd hadt, zoals Leni?”

Toen vader tegen den eten thuis kwam, vroeg hij: „Heb je 't erg eenzaam gehad, vanmiddag, Paula?”

„O, neen!” antwoordde Paula. „Ik heb 't zó druk gehad! Ik heb 't poppenhuis een schoonmaakbeurt gegeven om Bets te verrassen als zij van den tandarts thuis kwam. En ik heb wat sandwiches voor Max gemaakt als hij hongerig thuis kwam van zijn repetitie. En ik heb een boek aan Leni gebracht. Nadat ik had opgehouden medelijden met mijzelf te hebben had ik eigenlijk een leuke middag.”

HET RIJMSPEL

Ik wil jullie eens van het rijmspel vertellen, waar wij in onze jeugd dikwijls erg veel plezier mee hadden. Jullie moet het bepaald ook eens proberen. Iedere medespeler krijgt een papier en een potlood.

Laat nu iedere speler een zin boven aan het papier schrijven. Het moet maar een heel kort zinnetje zijn, bijvoorbeeld zoo iets als: „De poes vangt een muis.” Na deze regel geschreven te hebben, vouw je het papier om, zodat de zin niet kan gezien worden. Vlak onder de vouw schrijf je het laatste woord van de zin. In dit geval dus het woord „muis”. Nu geef je het papier door en je buurman of -vrouw moet een regel schrijven, die eindigt op een woord, dat rijmt op „muis”. Het papier wordt nu weer omgevouwen en doorgegeven en het laatste woord onder de vouw geschreven. En zo wordt doorgaan tot alle spelers 'n beurt hebben gehad, dan worden de papieren uitgevouwen en de rijmpjes voorgelezen. Natuurlijk, is de uitkomst van dit gerijm dikwijls heël grappig.

SPREEKWOORDEN UIT ALLERLEI LANDEN

Het leven is kort, maar een glimlach is slechts een inspanning van een seconde.

Cuba

Geluk is een lening en geen eigendom.

Noorwegen

Iedereen wil graag leven, maar niemand wil oud genoemd worden.

IJsland

De wijze zegt niet wat hij doet, maar doet nooit wat niet gezegd kan worden.

China

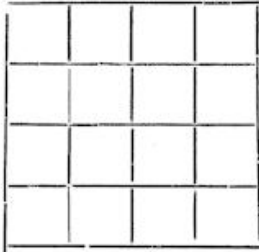

BLADVULLING

Jaar op jaar betalen beleefdheid en vriendelijkheid hun hoogste rente, als zij beoefend worden in ons eigen thuis. Kleine, vriendelijke, hulpvaardige daden hebben hun grootste bekoring als zij niet gedaan worden met het oog op een prijsje of een beloning, maar alleen uit liefdevolle opmerkzaamheid voor anderen. Zo ergens dan moeten goede manieren thuis beginnen. Het loopt eerder of later verkeerd voor ons uit als wij er twee soorten van manieren op na houden. De gezinsleden hebben evenveel recht op onze goede en beleefde manieren als de buitenwereld.

In- en Uitspanning

No. 70. Kwadraatraadsel.

Vul nevenstaand kwadraat zo in dat de woorden van boven naar onder en van links naar rechts gelezen dezelfde zijn.

1. onmisbaar bij de bouw van huizen;
2. rivier in buitenland; 3. naam uit het O. T.; 4. wapen.

No. 71. Ladderraadsel

- × . . . . Vul nevenstaand figuur zo
 × . . . . in, dat op de kruisjesrijen iets
 × . . . . komt te staan, waar we da-
 × . . . . gelijks belangstellend naar uit-
 × . . . . zien! 1. stad in Frankrijk;
 × . . . . 2. jongensnaam; 3. voorwerp
 × . . . . van huish. gebruik; 4. vogel;
 × . . . . 5. vloeistof 6. een ongeluk-
 × . . . . kig wezen; . vernielend ele-
 × . . . . ment; 8. hebben veel hui-
 × . . . . zen; 9. meisjesnaam; 10. deel
 × . . . . van Azië; 11. meisjesnaam;
 × . . . . 12. plaats in Groningen; 13.
 rivier in Italië.

No. 72. Invulraadsel

- × × × × × × × × Vul nevenstaand
 × . . . . figuur zo in, dat
 × . . . . op de kruisjes-
 × . . . . rijen dezelfde jon-
 × . . . . gensnaam komt
 × . . . . te staan. 1. de
 × bedoelde naam;
 2. stad aan de Zwarte Zee; 3. vrucht;
 4. vogel; 5. warme stof; 6. iets héél
 kouds; 7. medeklinker.

No. 73. Acht verborgen buiten-landse steden.

1. Doe jij thee in je thermosflesch, ik vul mijne dan met melk.
2. Wat een regen tegenwoordig! 't is bijna nooit droog.
3. Ik kan niet besluiten daar ja en amen op te zeggen.
4. Het gaat er maar om, een juiste oplossing te vinden.
5. Hij sloeg prachtig raak en won tien punten.
6. Hij kwam ons erg ongelegen, maar we lieten 't natuurlijk niet merken.
7. Zij is volstrekt geen dom maar wel een heel lui kind.
8. De wind is nog in 't Noord Oosten, de vorst houdt stellig nog aan.

No. 74. Kruisraadsel

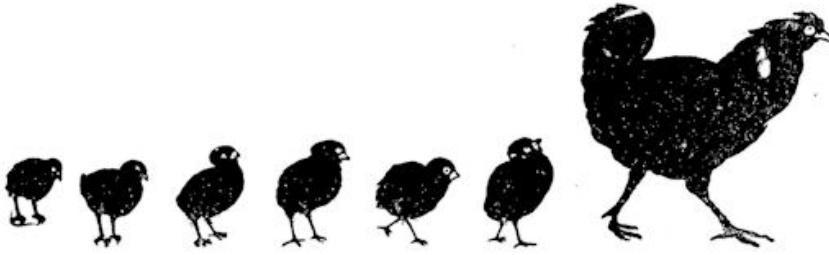
- × Vul nevenstaand
 . × . figuur zó in dat
 . . × . . op de kruisjesrij
 . . . × . . . een muziekbron
 × × × × × × × × × komt te staan.
 . . . × . . . 1. medeklinker;
 . . × . . . 2. ander woord
 . × . voor gauw; 3.
 × vis; 4. plaats in
 Z. en in N. Holland; 5. het bedoelde
 woord; 6. zwarte volksstam; 7. een
 der vreugden van ons leven; 8. li-
 chaamsdeel; 9. medeklinker.

No. 75. Welk woord?

- Een woord bestaat uit 10 letters.
 6. 10. bijwoord.
 4. 5. 2. 1. deel van een geheel.
 8. 3. 7. 9. meisjesnaam.

No. 76. Letterraadsel

- Vorm een woord uit onderstaande letters:
 T. e. e. o. a. p. s. n. r.

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(slot)

Ja, Truusje begreep. Toen de twee brieven haar bereikten danste ze door het huis in blijde opwinding; toen vloog ze naar juffrouw Palm om er haar alles van te vertellen. Juffrouw Palm luisterde en leefde mee, en op haar lief, oud gezicht was niets te lezen van de droefheid, die haar eigen arm hart vervulde. Al de kleine dagelijkse gewoonten, en genoegens, en vriendelijkheden, al de kleinigheden, die haar leven uitmaakten, werden haar ontnomen. Na weinige dagen zou zij een vreemde onder vreemden zijn, met niemand, die belang genoeg in haar stelde om er zich over te bekommeren, wat er van haar werd.

Zij zou dezelfde kamer houden, want juffrouw Lang had het huis met alles wat er in was, inclusief de commensaals, overgedaan aan mensen, die een pension van dat soort wilden gaan houden; maar wie of wat ze waren, daar wist juffrouw Palm niets van af; dat moest ze afwachten.

Maar in ieder geval liet ze toen niets van haar gevoelens merken, doch Truusje kwam er een paar dagen later achter. Toen ze op een dag onverwacht bij juffrouw Palm binnenkwam, vond ze haar snikkende voorover, met haar hoofd op de tafel liggen. Truusje vloog naar haar toe.

„Wat is er? Wat is er gebeurd?” riep ze uit. „O, juffrouw Palm, waarom huilt u zo?” en terwijl ze haar warme, jonge armen om haar oude vriendin sloeg begon ze ook te schreien.

Maar juffrouw Palm, die zich zo lang had ingehouden, kon zich nu niet zo da-

delijk beheersen, en of Truusje haar al probeerde te bedaren en lieve woordjes toefluisterde, het hielp allemaal niets, en ze bleef tenslotte hulpeloos op het oudje neerzien. Haar gedachten stonden echter niet stil.

„Juffrouw Palm”, vroeg ze zacht, „is 't omdat we allemaal weg gaan en u hier alleen achter blijft?”

Met een harer armen trok juffrouw Palm, Truusje dicht tegen zich aan.

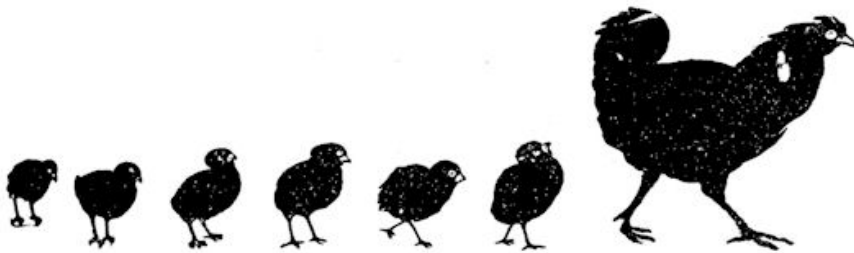
„Ja”, fluisterde ze hees, „ik — ik kan 't niet dragen — ik zal zo vreselijk eenzaam zijn, en — en.....”

Daar bedacht Truusje ineens een prachtig plan.

„Blijft u hier dan niet! U moet met me meegaan naar Driebergen”, riep ze opgewonden uit. „O, toe, toe, doe het juffrouw Palm! Dan zult u kennis maken met grova en gromoe, en 't is er zó heerlijk, en u zult er ons hebben en nooit eenzaam zijn; en — en 't zal vast niet dunder zijn dan hier”, voegde ze er praktisch aan toe, „buiten is 't altijd goedkoper dan in de stad en — en we zouden een gezellige kamer voor u zoeken, en u zoudt altijd bloemen hebben.....” Hier moest Truusje even ophouden om adem te schep- pen. Juffrouw Palm schreide nu echter niet meer, ze hief haar hoofd op en keek Truusje met half verrukte, half verschrikte ogen aan.

„Ik — het — o, neen, 't klinkt te mooi om te kunnen gebeuren, maar o, hoe heerlijk lijkt het voor een eenzame ziel als ik!” bracht ze uit.

„Maar 't kan gebeuren”, verzekerde

LECTUUR VOOR DE JEUGD

ONDER REDACTIE VAN C. VAN OPHEMERT

TRUUSJE'S GESCHIEDENIS

(vervolg)

„Kaartjes,” zei de man bij de contrôle.
„Heb je een kaartje?” vroeg Jan ongerust.

„Ja,” knikte ze, ze liet Jan's hand los en haalde triomfantelijk uit een heel oud beursje, dat ze in een zakje onder haar jurk had, haar kaartje tevoorschijn.

Jan, die in een zijlaan tussen het station en het dorp Driebergen woonde, stapte nu met Truusje in de Zeistertram. Het kind vlijde zich vertrouwelijk tegen hem aan en viel al heel gauw in slaap, zodat Jan haar wakker moest maken toen hij in Zeist moest overstappen.

„Ben je erg moe, Truusje?” vroeg Jan, toen ze uit de tram stapten. „Zal grootvader je dragen?” maar Truusje wilde liever lopen.

Inmiddels had grootmoeder al een hele tijd op de uitkijk gezeten en toen ze haar man met de kleine meid het hek zag inkomen, kon ze haar grote ontroering bijna niet beheersen. „'t Was, of je vijf en twintig jaar terug ging,” dacht ze, „en Jan er weer met Elsje aankwam!” Maar ze bedwong haar tranen en liep naar de deur.

„Ik begon net te denken, waar je bleef, vader,” zei ze, „de trein was zeker laat.” Toen bukte ze zich om haar kleinkind een kus te geven, „hoe is 't met je? Heb je een kus voor grootmoeder?”

„Ja,” zei Truusje heel ernstig. Maar zodra zij haar kus gekregen en gegeven had liet ze haar handje weer in grootvaders hand glijden, want ze voelde zich een beetje verlegen voor die grootmoeder, die zoveel ernstiger leek dan grootvader. Maar haar verlegenheid duurde toch niet lang, want

nadat grootmoeder haar mee naar boven had genomen en haar wat opgeknapt en de rozestruik gewezen had, en weer beneden gekomen, haar in een stoel getild en aan de tafel geschoven had, was zij weer helemaal op haar gemak en babbelde ze honderd uit.

De avondmaaltijd duurde lang die avond, want èn haar „grova” èn haar „gromoe” zoals ze hen dadelijk was gaan noemen, werden niet moe om te luisteren naar haar kinderlijk gebabbel. Haar tegenwoordigheid leek een wondervolle droom, waaruit ze bang waren te ontwaken.

Eindelijk werd het kleine ding toch moe. Ze liet zich uit haar stoel glijden en klom bij haar grootvader op schoot, waar ze al heel gauw in slaap viel, met haar hoofdje tegen zijn schouder.

„'t Zal 't beste zijn, dat ik haar regelrecht naar haar bed draag,” zei Jan, „als ik haar aan jou overgeef, wordt ze vast wakker.”

Truida knikte alleen maar, haar hart was te vol om te kunnen spreken. Boven bij de deur dacht ze, dat hij haar 't kind zou geven, maar schijnbaar zonder zich te herinneren welke kamer het was, liep hij naar binnen en legde het kind vol tederheid op het bed. Toen sloop hij op z'n tenen de kamer uit en de trappen af.

Truida stond bij haar slapend kleinkind met tranen in haar ogen. „Ze heeft z'n wil gebroken,” zei ze vol vreugde bij zich zelf, „om harentwil heeft hij er niet aan gedacht. Misschien zal hij nu over zijn verdriet heenkomen, en weer gelukkiger zijn.”

Truusje vol vuur, „en 't zou nog heerlijker zijn dan 't klinkt.”

„Maar hoe zou ik 't klaarspelen?” zuchtte juffrouw Palm er weer bedrukt uitzijnde. „Denk aan mijn rheumatiek en mijn meubels.”

Truusje keek om zich heen.

„Zo héél veel is er niet”, zei ze peinzend. „Daar hoeft u 't niet om te laten, dat komt wel in orde. En weet u wat”, voegde zij er heel wijs aan toe, „als u niet kunt opschieten met de nieuwe mensen, die komen, zou u tóch moeten verhuizen en dan zou u niemand hebben om u te helpen.”

Zulk een somber vooruitzicht deed juffrouw Palm ineens een besluit nemen.

„Je hebt gelijk, kind”, zeide ze, „ja, dat zou vreselijk zijn. Ik zal gaan! 't Is een grote onderneming, maar ik zal gaan, dat zal ik. Ik besluit er toe en ga er niet meer van af.”

En toen het besluit eenmaal genomen was, wat viel alles toen verbazend mee! De meeste moeilijkheden werden van haar schouders genomen eer ze nog goed tijd had gehad om ze zich in te denken.

Er gingen een paar brieven heen en weer tussen Truusje en juffrouw Greta, en toen tussen juffrouw Lang en juffrouw Greta, en toen scheen alles als van een leien dakje te gaan. Juffrouw Lang stond er op om voor de onkosten van het vervoer der meubels naar Driebergen te betalen. Kees Salters pakte alles in en zorgde voor de verzending; en toen, wonderlijk genoeg, moest juffrouw Greta voor boodschappen in Amsterdam zijn en keerde vandaar terug naar Driebergen, juist op de dag, waarop Truusje en juffrouw Palm daar verwacht werden, en zou dus met hen samen reizen.

En zo verscheen op dien dag een taxi voor juffrouw Lang's huis, en juffrouw Palm en Truusje stapten er in en reden met juffrouw Greta naar het station. Ook Kees, gezeten naast den chauffeur, maakte de rit mee, en zorgde, toen zij uitgestapt waren voor kaartjes en het aangeven van de bagage en voor goede plaatsen in de coupé.

Toen de trein afreed, riep juffrouw Palm uit: „ik heb nooit geweten hoe gemakkelijk en heerlijk reizen zijn kan! Ik moet glimlachen als ik er aan denk hoe ik er tegenop zag en de drukte, die ik er over maakte!”

Truusje, die nog stilletjes zat te schreien na het afscheid van haar moeder en Kees, keek op. De laatste beslommeringen en de verantwoordelijkheid om voor juffrouw Palm te zorgen, had hen allen over de treurigheid van het afscheidnemen heen geholpen, maar toen de trein zich in beweging zette en Kees nog even op het perron al wuivende meeliiep, terwijl ze duidelijk zag, dat hij tranen in zijn ogen had, was het pas goed tot haar doorgedrongen, dat ze het oude huis, noch haar stiefmoeder, noch dien goeden trouwen Kees waarschijnlijk nooit zou terugzien en gedoken in haar hoekje, had ze Amsterdam al schreiende in bijna even grote droefheid verlaten, als zij er voor twee jaar was ingekomen.

Een lange tijd hielden haar gedachten zich bezig met het leven, dat zij verlaten had, haar moeder, Willie, haar vader, het huis, de commensaals, de sombere straat, het lawaai van het verkeer en de burens. Hoe echt leek het alles en toch alweer zo ver weg! Kon zij ooit temidden van dit alles zijn geweest, zonder hoop ooit iets anders te zullen kennen! Hoe vreemd was het leven en hoe wondervol! Wat had één korte maand alles veranderd! Daar ging zij nu weer naar huis, terug naar het oude gelukkige leven, naar haar dierbare grootouders, naar dezelfde vrienden, naar hetzelfde alles — toch, neen, niet geheel hetzelfde, nooit meer geheel hetzelfde waarschijnlijk. Zij zelf was veranderd, en — ze keek naar juffrouw Palm. Ze zagen elkaar aan met een glimlach vol geluk en vol liefde. Neen, alles was niet precies hetzelfde, alles was beter, ze had meer nu in ieder opzicht.

De trein spoedde voort. De bomen begonnen hun bladeren te verliezen, maar droegen nog een rijke tooi van rood en geel en bruin; en overal om hen heen was lucht en ruimte en zonneschijn. Welk een verschil met de sombere straat in Amsterdam. Truusje keek weer vol opgewektheid om zich heen. Hoe kon zij ook ongelukkig zijn in deze mooie wereld en met zulke heerlijke vooruitzichten.

Ineens vroeg zij: „Denkt u, dat mijn roos nog leeft, juffrouw Greta?”

„Ja, kindlief, je grootvader heeft er voor gezorgd als voor zijn dierbaarste bezitting, en voor je eigen tuintje ook. Hij heeft alles in orde gehouden, alsof je ieder ogenblik kondt terugkomen. De scheiding

is hen ontzettend zwaar gevallen, en heeft hen aangepakt, je moet je er op voorbereiden ze veranderd te vinden. Maar", voegde ze er opgewekt aan toe: „nu rust op jou de taak om ze weer jong en gelukkig te maken."

„Ik zal alles, alles voor ze doen, wat ik maar kan", zei Truusje ernstig. „O", zuchtte ze, „wat gaat die trein langzaam, zijn we er nog niet bijna, juffrouw Greta?"

„Nog maar enkele minuten, kindlief. Herken je de omgeving nog niet?"

Truusje vloog naar het venster, ze begon nu alles te herkennen en slaakte telkens een uitroep van verrukking.

De trein floot.

„We zijn er! We zijn er!" schreeuwde ze bijna in de volheid harer vreugde. „En o, juffrouw Greta, daar is het Perron, en ja, neen, ja, daar staat grova!"

Nauwelijks hield de trein stil, en was het portier geopend of Truusje sprong er uit en vloog naar haar grootvader toe, het aan den conducteur overlatende om juffrouw Greta bij het uitstappen van juffrouw Palm behulpzaam te zijn.

Toen de eerste vreugdevolle begroetingen voorbij waren, en juffrouw Palm was voorgesteld, verlieten ze het station en stapten in een auto, die door juffrouw Greta was besteld.

Truusje zat hand in hand met grova, en hoewel ze hem erg verouderd vond, viel hij haar toch nog mee.

Toen de auto voor hun hekje stilhield zei grova: „Kijk gromoe zit naar ons uit te kijken. „Loop gauw naar haar toe, kind, maar — maar denk er aan — één arm is nog lam. Jij moet nu haar rechterarm zijn, Truusje."

„Dat zal ik, dat zal ik", zei Truusje, „o zó graag!" en in 't volgende ogenblik lag ze geknield bij gromoe's schoot en keek vol liefde tot haar op.

EINDE

KERSTLIED

De nacht was zwijgend
de nacht was donker
in 't veld van Bethlehem.
Geen stemme ruischte er
geen sterre blonk er
op 't veld van Bethlehem.
Doch eensklaps trilden vreugdepsalmen
en hemelsch zongen de Eglenkoren

Daar is een Kindeken,
een Kindeken geboren.

En herders zochten
vol blij verwachten
den stal van Bethlehem.
Ze aanbaden Jezus
met diep betrachten
ten stal van Bethlehem.
Hun hart sprong op van loutre vreugde
Heil den Messias uitverkoren!
Daar is een Kindeken,
een Kindeken geboren.

Drie wijzen kwamen
toen hergetogen
en zochten Bethlehem;
helblinkend rees er
een ster ter hoogen
en wees hun Bethlehem.
Zij knielden daar in stille aanbidding
en boden reukwerk en tresoren.
Daar is een Kindeken,
een Kindeken geboren.

Wij hooren immer
die psalmen klinken
om 't heilig Bethlehem.
Wij zien nog immer
die sterre blinken
op 't heilig Bethlehem.
Nog heel ons ziele streeft daarhenen,
Daar is ons 't eeuwig heil beschoren.
Daar is een Kindeken,
een Kindeken geboren.

H. D 1937

GESCHIEDENISSEN UIT AFRIKA

(vervolg en slot)

„De ezeldrijver was een enig type! Hij wist mij de allerwonderlijkste geschiedenissen te vertellen gedurende onze tochten over het eiland. Ik vroeg hem op een keer hoe hij op Pemba was gekomen. Hij zei, dat hij een heel eind van de kust, in het binnenland geboren was. Op een zekere dag kwamen er Arabieren om huiden en olifantstanden te kopen. Zij kampeerden buiten het dorp en midden in de nacht staken zij al de hutten in brand. De mensen verlieten ze natuurlijk haastig in grote angst; sommigen werden neergeslagen en gedood, anderen gevangen genomen en aan elkaar geketend, en toen de morgen aanbrak waren al de overlevenden slaven van de Arabieren.

Ik vroeg hem hoe ze hem te pakken hadden gekregen. Ik ging op de vlucht voor de brand, zei hij, toen een man mij pakte en op zijn rug nam. Ik wist pas later, dat het een Arabier was. Ik was nog heel klein.

Welnu, ze werden naar de kust gedreven, in boten gezet, naar Pemba gebracht en verkocht om op de plantages te werken. Heri wist niet hoe lang hij voor zijn eersten meester werkte, maar hij bleef bij hem langer dan bij een van de anderen, maar hij liep zo dikwijls weg, dat hij eindelijk verkocht werd.

„Kreeg je meester een goede prijs voor je?” vroeg ik hem.

„O, heden, neen! Ik was heel weinig waard. Ze wisten, dat ik weer weg zou lopen. Dat deed ik dan ook. Waar ik ook was, altijd liep ik weg en verborg mij in de bossen, maar altijd vonden ze mij weer!”

„En hoe ben je dan tenslotte bij ons gekomen?” vroeg ik.

„Ik hoorde van de witte mensen, en dat zij vriendelijk waren en hun ondergeschikten niet sloegen”, zeide hij, „dus liep ik voor de laatste keer weg en kwam bij de *Bwana Mkubwa* (een oude zendeling, die het werk op Pemba begon) en ik zei tegen hem: U hebt een ezel Bwana, u hebt zeker een goeden drijver voor hem nodig, neem mij. En hij nam mij en zorgde, dat ik mijn vrijbrief kreeg, maar hij zeide: Breng deze twintig rupees aan je meester en ik zal iedere maand twee rupees van je loon inhouden, tot ik afbetaald ben. Ik vertrouw er op, dat je blijft! En ik bleef. Hoe zou ik ook niet blijven, bij een meester als hij? Hier zijn we in 't dorp. Ho! Jullie mensen daar! Hier is de witte Bibi, die komt om jullie woorden van grote waarde te vertellen. Komt en luistert naar haar!”

„Hoe typies!” riep Marie uit. „Hij leek zelf wel een zendeling!”

„Dat was hij ook werkelijk”, stemde juffrouw Kolders toe. „Niettegenstaande zijn tekortkomingen was hij een echte zendeling. Hij wilde mij nooit alleen maar voor een ritje meenemen. Hij wist altijd een plekje te vinden, al was het maar één huis, waar ik een woord spreken kon tot de een of ander.

Soms maakte ik lange tochten, maar dan bleef ik de nacht over of enige nachten en nam één of twee jongens mee om

mijn bagage te dragen op hun hoofd. Hoe genoot ik van die tochten! Op een keer kwamen we aan een diepe kreek, en Heri droeg mij naar de overkant op zijn schouder, de ezel zou hij er daarna doorheen leiden en het zadel op zijn hoofd dragen, zodat het niet nat kon worden — hij was altijd zó zorgzaam! — Maar de ezel liep weg terwijl hij mij overdroeg en het kostte hem meer dan een half uur om hem weer op te vangen.

Terwijl ik op hem wachtte ging ik op een rotspunt zitten — we gingen langs het strand, tussen een bos en de zee — tot ik Heri op de rug van de ezel naar mij toe zag galopperen; toen stond ik op en liep voort langs het water. De bomen waren vol heerlijke bloemen, en het zand bedekt met schitterende schelpen. Toen wij om een hoge rots heengingen zagen wij ineens een troep apen, die schelpdieren op-raapten. Wat schrikten ze en wat renden ze terug naar de bomen!

„Ziet u dat huis?” vroeg Heri me na een poosje, toen we aan een klein dorp kwamen. „Dat behoort aan een groot tovenaer. Hij was het, die Susanna betoverde.” (Susanna was de vrouw van den onderwijzer, die niet lang geleden krankzinnig was geworden.)

„Hoe weet je dat?” vroeg ik.

„Ik weet het”, antwoordde hij, „hij wou niet, dat de mensen in zijn buurt Christenen werden: het zou hem in zijn handel benadelen. Hij gaf haar dus medicijn en nu zijn de mensen bang om Christenen te worden. Maar ik zal u een geschiedenis over hem vertellen. Ik geloof niet, dat ze helemaal waar is.

Er was een man, die een shamba (een stuk grond) had en zijn naam was Ali. Hij had twee vrouwen; de ene kon lekker koken en de andere brouwde uitstekend bier, en zij leefden allemaal gelukkig met elkaar. Maar op een dag ging Ali een vriend bezoeken, die boten bouwde, en deze man had juist een vrouw getrouwd. Toen Ali haar zag wilde hij haar zelf hebben, en hij vroeg aan zijn vriend om haar aan hem te willen verkopen. De vriend weigerde, en Ali was woedend. „Ik wil haar hebben!” riep hij; „ik zal dien man doden!” Maar hij had nog nooit iemand gedood en hij durfde niet.

Hij ging naar huis en hij wou niet eten en niet drinken en zijn vrouwen zeiden tot elkaar: „Onze echtgenoot is zeker ziek.”

De volgende dag zei hij bij zichzelf, ik zal naar den tovenaer gaan! En dus nam hij enige eieren, die aan de ene vrouw behoorden en een witte haan, die het eigendom was van de andere; ook groef hij dertig rupees op, die hij in zijn hut had begraven en ging op weg.

Toen hij het huis naderde, riep de tovenaer: „Kom er in, Ali, ik hoor je voetstappen, wat heb je voor me meegebracht?”

„Ik ben maar een arm man, Heer”, zei Ali, „maar ik heb een haan en wat eieren voor u meegebracht.”

„Lieg niet tegen mij”, zei de tovenaer, „geef mij die dertig rupees, die je in je gordel hebt.”

Ali beefde, maar hij haalde het geld tevoorschijn.

„Je bent een dwaas”, zei de man, „om niet tevreden te zijn met twee goede vrouwen, maar het geeft niets om met je te redetwisten. Ik zal een tovermiddel voor je klaarmaken.”

Hij toog dus aan 't werk, en na een poosje gaf hij Ali een zwarte fles met een lange hals en voorzien van een stop en een hengsel.

„Hier heb je een duivel”, zei hij, „en denk er om, dat je haast maakt, breng ook de fles niet in 't verkeerde huis en wees voorzichtig.”

Ali wou, dat hij de hele zaak nooit begonnen was, maar nu hij er zoveel geld voor had uitgegeven, nam hij de fles. Het was echter laat geworden — te laat om nog naar zijn vriend te gaan. Hij ging dus naar huis. De ene vrouw had een verrukkelijk maal voor hem gekookt en de andere wat lekker vers bier voor hem gebrouwen en hij at en dronk en voelde zich beter. Hij had de fles in een oude holle boom gezet buiten zijn *shamba*.

Hij had het thuis zó goed, dat hij drie dagen lang, alles vergat over de vrouw, die hij hebben wilde; toen dacht hij er weer aan en haalde de fles tevoorschijn. Toen hij die bij het hengsel oppakte en op zijn schouder wilde zetten, gaf die hem een flinke bons tegen zijn hoofd. „Geef mij mijn vlees! Geef mij mijn vlees!” bromde een stem binnen in de fles.

„Zeker, Heer, we gaan het nu halen”, bracht Ali in grote angst uit en hij begon naar het huis van zijn vriend te hollen. Toen hij het bereikte, was het gesloten, en de burens vertelden hem, dat de eige-

naar met zijn vrouw haar ouders was gaan bezoeken.

„Ik kom morgen weer”, zei hij, en ging terug naar huis. Hij bergde de fles weg op een moerasachtige plek en zeide gejaagd: „Rust hier tot morgen, Heer, en dan zal ik u naar uw maaltijd brengen.” Toen holde hij de hele weg naar huis.

De volgende dag, hoewel hij niet de minste zin had om te gaan haalde hij de fles weer op, die hem ditmaal een harder bons tegen zijn hoofd gaf dan ooit, en ging nogmaals naar het huis van zijn vriend. Die was echter nog niet terug, zodat hij weer niets kon uitrichten. Hij was hier zó gebelgd over, dat hij alles vergat over de aanwijzingen van den tovenaer. Hij droeg de fles zijn huis binnen en onmiddellijk was er een harde knal; de duivel sprong uit de fles op zijn hoofd, greep hem bij de keel en doodde hem. De twee vrouwen vluchtten in doodsangst.

Toen stak de duivel het huis in brand en liep terug naar zijn meester, de tovenaer. En daar is het verbrande huis; u kunt het zien.”

„Ik ben het met je eens, Heri”, zeide ik, „ik geloof niet, dat deze geschiedenis helemaal waar gebeurd is.”

„Neen”, zei Heri, „deze niet, maar een massa van de dingen, die deze tovenaers doen, zijn waar, en zij zullen voortgaan ze te doen, totdat de mensen leren God te dienen; dan zullen ze geen macht meer hebben. Niemand kan de mensen schaden als zij slechts op Hem vertrouwen.”

„En ik vind, lieve meisjes, dat die laatste woorden van Heri een goed einde van onze geschiedenis zijn, onthouden jullie ze maar goed.”

KLEINE VERTELSLS VOOR DE KLEINSTEN

EEN KERSTBOOM VOOR MEESTER.

Haduro en Tamio woonden in een klein stadje in Japan, en wandelden langs de weg. Aan weerskanten waren hoge schuttingen, en achter die schuttingen waren mooie tuinen en woonhuizen. De jongens kenden iedere opening waardoor zij konden kijken naar de bloemen. Maar vandaag hadden zij aan iets anders te denken dan aan die openingen.

Hoewel het over twee dagen Kerstmis

zou zijn, waren zij niets vrolijk gestemd. Hun onderwijzer had zijn voet bezeerd en kon niet bij de kerstboom in de kerk komen. Zij liepen door, zonder een woord te spreken, toen zij plotseling een knip, knip, knip, knip! boven zich hoorden.

„Boom snoeien!” riep Haduro uit, opziende.

Ja, daar was de tuinman, staande op een ladder, aan de andere kant van de schutting. Knip! knip! knip! Hij sneed takken van een hoge pijnboom.

„Tuinman! G'n dag!” riep een van de kleine Japanse jongens. „Hoe maak u 't?”

De tuinman keek naar beneden. „Dat kon beter,” zei hij. „Mijn zoon is gemobiliseerd, dus moet ik al dit werk alleen doen. Het snoeien kan mij niet schelen, maar ik krijg zo'n pijn in m'n rug van 't oprapen van de takken.”

„Ik zal ze wel voor u oprapen,” zei Haduro bereidwillig.

„Nou, graag,” zei de tuinman. „Komen jullie maar hier door 't achterhek.”

Dus kwamen de jongens in de tuin. Haduro stapelde op een open plek de takken op elkaar, terwijl Tamio er bij stond met z'n handen in z'n zakken en druk redeneerde.

„Waar heb je het toch over?” vroeg de tuinman.

Tamio antwoordde: „Ik zei, als we wat van die takken aan elkaar bonden, we er een mooie kerstboom voor onzen meester van konden maken.”

De tuinman lachte. „Nu, neem er wat mee naar huis, en probeer het.”

„U bedoelt, dat wij er wat van mogen hebben?” riep Haduro uit.

„Zoveel je wilt,” antwoordde de tuinman. „En hier is een stuk touw om ze bij elkaar te binden.”

De jongens waren heel blij. Zij zochten de mooiste takken uit en bonden ze in een bos. Toen bedankten ze den tuinman en vertrokken, terwijl Haduro de takken op z'n rug droeg.

„Haduro!” riep Tamio uit.

„Wat had je?” vroeg Haduro.

„'t Zal geen echte kerstboom zijn als we er niet een paar presenten voor meester aanhangen. Laten we het aan de andere jongens zeggen, en laten we allemaal wat maken.”

Dat vond Haduro een prachtig plan. Dus gingen Tamio en hij rond en zeiden aan de vijf andere jongens van de klasse.

van den meester, dat zij op kerstmis iets voor hem bij Tamio aan huis moesten brengen.

Toen Haduro thuis kwam gaf z'n moeder hem een zoete koek van bonen gemaakt. Op eens herinnerde hij zich, dat toen hij op een keer zijn meester bij een werkje in de tuin had geholpen, die hem ook een koek had gegeven en een bamboe stokje om hem mee te eten. Wacht 's even! Koek stokjes! Juist iets om voor meester te maken!

Vroeg de volgende morgen zaagde hij de top van een stuk bamboe af en spleet het stuk in een aantal koek-stokjes. Toen maakte hij enveloppen van papier en tekende er plaatjes op, en stopte de koek-stokjes er in. 't Was een leuk werkje om te doen!

De dag daarop was 't kerstmis, dus ging Haduro naar Tamio's huis. De jongens bonden de pijnboom takken aan elkaar om de kerstboom voor meester te maken. Ze deden 't zo handig dat 't leek of de boom zo gegroeid was. Toen haalde Tamio een bloempot en daar zetten zij de boom in.

Na een poosje kwamen de andere jongens. Tamio zei, dat ze ieder hun present aan de boom moesten binden. Akira had met zijn kleurpotloden de kerk uitgetekend.

Yohio had van gekleurd papier twintig vogels geknipt en die aan een ijzerdraad gestoken. Minoren had van pakpapier uit z'n vaders winkel, tien mooie enveloppen gemaakt. Kuma had van smalle reepjes bamboe een matje gevlochten, waar de meester zijn trekpote op kon zetten.

Tamio hield er niet van om dingen te maken, dus had hij van zijn opgespaarde geld twee eieren gekocht. In Japan krijgen de mensen graag eieren ten geschenke. Hij deed ze in een zakje van gekleurd papier en bond dat met rood lint aan de boom.

Al de jongens wilden de boom dragen, maar toen bedacht Tamio om hem op een plank te zetten en toen konden zij hem allemaal samen dragen.

Toen ze aan 't huis van hun meester kwamen, werden zij dadelijk bij hem in zijn kamer gebracht, waar hij op een rustbank lag. Wat was hij verbaasd toen hij de boom zag met al de presenten er aan gebonden, die zij voor hem gemaakt hadden. Hij liet de jongens om hem heen

zitten. Toen liet hij hen de kerstteksten opzeggen, die hij hun geleerd had en zong hij met hen eenige kerstliederen. Ieder van de jongens mocht er om de beurt een kiezen. Daarna vertelde hij hun nog een prachtig kerstverhaal.

Toen dit uit was kregen de jongens ieder een koek en terwijl zij die opaten bekeek de meester zijn presenten.

„Hoe hebben jullie toch zo'n aardig plan kunnen bedenken,” zei hij. „Ik ben erg blij met al die leuke dingen, die jullie voor me gemaakt hebben.”

„Tamio heeft het bedacht,” haastte Haduro zich te zeggen.

„Ja, ik heb het bedacht,” zeide Tamio. „Maar als Haduro den tuinman niet had geholpen zouden we de takken niet hebben gehad om de boom te maken.”

„En de presenten hebben we allemaal gemaakt,” zei Haduro.

~~~~~  
EEN EN ANDER OVER HET ONTSTAAN VAN DE KERSTBOOM

Reeds in de vroegste tijden bestond bij het volk het geloof, dat sommige bomen zegen aanbrengen en daarom stak menige boer in verschillende streken, als de winter begon, groene bomen, zoals de jeneverboom, pijnboom, spar en zo meer onder het dak. Zo ontstond ook de gewoonte, dennebomen voor het huis en om de put te planten, om daardoor het gehele huis of het drinkwater zegen te verschaffen.

In het in 1494 verschenen boek „Narrenschiff” van S. Brants, vinden wij voor het eerst de Den vermeld als zegen-aanbrengende boom. Maar toen werden de takken gebruikt bij het Nieuwjaarsfeest.

De kerstboom, thans zoo algemeen, is van veel jongeren datum.

De eerste vermelding over het gebruik van de kerstboom, dateert uit 1605, toen te Straatsburg voor 't eerst op 't kerstfeest een denneboom werd versierd met veel kleurige papieren rozen, en appelen en suikerwerk.

Ook schijnt Straatsburg de eerste stad te zijn geweest waar in 1785 de kerstboom met brandende kaarsjes werd versierd. En zo veranderde langzamerhand de oude Germaanse geluksboom in de kerstboom, zoals wij hem thans kennen.

Van den Elzas verbreidde zich het gebruik van de kerstboom door de Duits-protestantse landen. Dat bij de Duitsers

aan de rechter-Rijnsoever het gebruik van de kerstboom bekend was, blijkt uit een gedicht van Hebbel, uit 1803, waarin een moeder vertelt, dat zij de kerstboom versierde terwijl haar kind sliep.

In Berlijn werd de kerstboom eerst omstreeks 1810 gebruikt. In tal van Katholieke streken kent men het gebruik van de kerstboom niet.

Frankrijk leerde de kerstboom kennen in 1870, toen de Duitse soldaten het kerstfeest vierden in de oorlog. Na de oorlog kwam ook in Frankrijk de kerstboom in gebruik. Ook in N. Italië, even als in Nederland is thans de kerstboom iets algemeen.

Nu, ik hoop, dat velen mijner lezers en lezeressen ook dit jaar zich hetzij thuis hetzij bij het feest van de Zondagsschool om een kerstboom zullen kunnen scharen. En zijn de geschenken dit jaar minder talrijk, laten wij dan met dubbele dankbaarheid ons verblijden over het geschenk dat God ons ooit gaf, door ons Zijn Zoon te zenden tot redding van zondaren.

~~~~~  
BLADVULLING

Waarom niet willen zeggen: „Ik had ongelijk.” Dat is de goede weg. Er zijn mensen, die zich verbeelden, dat als zij een fout hebben begaan, het beter is, daar niet voor uit te komen. Laten wij een voorbeeld nemen aan Paulus, die aan het einde van zijn leven, de bekentenis neerschreef:

„Jaren geleden heb ik mij omtrent een jongen man vergist. Barnabas had gelijk, ik had ongelijk. Markus kreeg een andere kans door Barnabas, en is mij zeer nut tot de dienst.”

Ja waarlijk, menig verdriet zou voorkomen of genezen zijn, als we groot genoeg waren om te zeggen: „Ik had ongelijk. 't Spijt me, vergeef mij.”

~~~~~
ONZE BRIEVENBUS

De oplossingen der raadsels over de tweede helft van 1940 worden vóór 24 December ingewacht bij Neerbosch' Boekhandel en Uitgeverij te Neerbosch.

Op de enveloppe moet staan: oplossing raadsels „Vriend des Huizes”. Ik wens al mijn lezers en lezeressen een gelukkig Kerstfeest en een goed uiteinde van 1940 toe. Met hartelijke groeten,

DE JEUGDREDACTRICE

Winter

Nellie Donker